

Vlada Republike Srbije
KOMISIJA ZA IZRADU
GRAĐANSKOG ZAKONIKA

PREDNACRT

GRAĐANSKI ZAKONIK REPUBLIKE SRBIJE

TREĆA KNJIGA

PORODIČNI ODNOSI

Beograd, juni 2011. godine

KOMISIJA ZA IZRADU GRAĐANSKOG ZAKONIKA

Izdavač

GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE
Beograd, Nemanjina 11

Tehnički sekretar

Đina Lukić Živković

Kompjuterska obrada i prelom teksta

Slavoljub Drašer i Javorina Beker

Tiraž: 600 primeraka

Štampa

FUTURA, Petrovaradin

UVODNE NAPOMENE

I

Uvažavajući višegodišnje inicijative pravnika i predlog Udruženja pravnika Srbije, Vlada Republike Srbije donela je Odluku o obrazovanju posebne Komisije radi kodifikacije građanskog prava i izrade Građanskog zakonika („Službeni glasnik RS”, br. 104/06, 110/06 i 85/09).*

Pri donošenju navedene odluke Vlada je, između ostalog, imala u vidu sledeće osnovne razloge koji ukazuju na potrebu donošenja Građanskog zakonika u Republici Srbiji:**

1. Srbija je, kao što je dobro poznato, donela svoj Građanski zakonik još 1844. godine, koji je bio na snazi punih sto godina, sve do 1946. godine, kada je, zajedno sa svim zakonima Srbije i predratne Jugoslavije, izgubio pravnu snagu pod dejstvom „revolucionarne svesti” kojom je izvršena abrogacija do tada važećeg celokupnog pravnog sistema, a koji je, u ovoj oblasti izražavao tekovine evropske pravne civilizacije. Od tog vremena, pa sve do danas, Srbija nije izvršila kodifikaciju u vidu opšteg Građanskog zakonika, pa se u tom pogledu, nalazi u docnji u odnosu na druge zemlje u okviru Evropske porodice prava.

Polazeći od postojećeg stanja zakonodavstva u oblasti građansko-pravnih odnosa, ustanovljene sudske prakse i razvijene pravne teorije, stvoreni su svi ne-

* Vlada je imenovala Komisiju u sastavu: akademik prof. dr Slobodan Perović (predsednik), prof. dr Miodrag V. Orlić, prof. dr Mirko Vasiljević, prof. dr Oliver Antić, prof. dr Predrag Šulejić, prof. dr Marina Janjić Komar, prof. dr Olga Cvejić Jančić, Snežana Andrejević, prof. dr Dragor Hiber, Vojislav Nedić, Đurđe Ninković, Dragoljub Đorđević, Vojkan Simić i Ratimir Slijepčević (sekretar Komisije).

** Integralni tekst obrazloženja za donošenje Građanskog zakonika Republike Srbije publikovan je u I Knjizi Komisije koja je objavljena novembra 2007. godine.

ophodni uslovi za kodifikaciju građanskog prava u obliku Građanskog zakonika Republike Srbije, za čije donošenje je ustavni osnov neosporan.

2. Rad na izradi Građanskog zakonika ne svodi se samo na prostu recepciju postojećih posebnih zakona u ovoj ovlasti i njihovo tehničko uobličavanje u smislu Kodeksa. On bi, pre svega, trebalo da obuhvati analizu postojećih zakonskih rešenja, njihovo osavremenjivanje i dogradnju, a naročito njihovo usklađivanje, kako međusobno, tako i sa savremenim tekovinama civilizacije prava, pravne prakse i pravne teorije, opšte i naše. Zato je neophodna odgovarajuća zakonska rešenja u ovoj oblasti usaglasiti sa rešenjima ratifikovanih međunarodnih konvencija, kao i drugim međunarodnim standardima, a naročito sa pravom Evropske unije, gde je u toku rad na izradi Građanskog zakonika EU, rad koji se neće okončati u neposrednoj budućnosti, ali koji bi svakako bio u paralelnoj optici rada na izradi Građanskog zakonika Republike Srbije. Pojedina rešenja u ovoj oblasti trebalo bi usaglasiti sa čitavim sistemom smernica koje dolaze iz Evropske unije, a koje se odnose na sasvim konkretna pitanja iz ove oblasti prava. To je danas fakt, ne samo sa zemljama članicama Evropske unije, već i sa onim zemljama koje se nalaze na putu ka članstvu u Evropsku uniju, gde se nalazi i Republika Srbija i njen pravni sistem.

3. Srbija je danas jedna od retkih zemalja koja početkom XXI veka nema svoj Građanski zakonik, što je, teško razumeti ako se zna da je ona bila među prvim evropskim zemljama koje su još u XIX veku imale svoj Građanski zakonik. Građanski zakonik treba doneti, ne samo zbog urgentne potrebe, već i zbog opšteg stanja našeg prava, njegove istorije i kulture, kao i zbog značajnog koraka ka vladavini pravne sigurnosti. Naime, svaka kodifikacija u oblasti Građanskog prava, već samim svojim postojanjem uveličava bogatstvo pravne zajednice i doprinosi stabilnosti pravnih ustanova. To predstavlja jedan od neophodnih uslova konstitucije pravne države. Ona omogućava svim pravnim subjektima, kako građanima, tako i pravnim licima da na jednom mestu imaju korpus svih građanskih subjektivnih prava.

Ako se pođe od činjenice da su sve kodifikacije privatnog prava na evropskom kontinentu bile prožete tekovinama pravne nauke, i da su one, upravo u vremenu pojave tih kodifikacija i njihovog oživotvorenja u praksi, doživljavale zapažen progres, onda nema razloga da bude drugačije i sa kodifikacijom građanskog prava u Republici Srbiji.

4. Uzimajući u obzir rezultate pravne nauke i rešenja komparativnog prava, ta kodifikacija ne bi smela da preraste u prepreku daljeg razvoja prava, posebno autonomnog prava privrednih subjekata, opasnost koja se iskazuje već iz samog pojma kodifikacije kao čvrstog zakonodavnog okvira. I zbog toga kodifikatorski akt treba da zadovolji dve naizgled antinomne težnje: da učvrsti već izgrađene odnose jedne koherentne celine doprinoseći većem poštovanju načela pravne sigurnosti, ali i da istovremeno ne zatvara put daljoj evoluciji građanskog prava i stalnom usavršavanju pravnog poretka u celini, već naprotiv, da tu evoluciju podstiče.

5. Potrebe prakse, naročito privredno-poslovne prakse, brzo se menjaju pod uticajem različitih faktora (državni intervencionizam, finansijsko tržište, nadnacionalne asocijacije), a naročito pod uticajem naglog tehničkog razvoja koji donosi nove načine komuniciranja i nove sadržaje građansko pravnih odnosa. Sve to govori u prilog stanovištu da se prilikom izbora pojedinih rešenja kao posledice ove ili one teorije, mora voditi računa o potrebama praktičnog života, jer se i kodeks, kao i svaki drugi zakon, donosi upravo radi tog realnog i što kvalitetnijeg i humanijeg života, a ne radi zadovoljenja neke teorije koja ne odgovara tim zahtevima. Otuda je potrebno učiniti zajednički napor da kodifikacija građanskog prava, ne samo u njenom nastanku, već naročito u vremenu njene primene i oživotvorenja u praktičnom svetu doprinese ostvarivanju očekivanih rezultata.

II

Kao što je poznato, Komisija je objavila I knjigu: „*Rad na izradi Građanskog zakonika Republike Srbije*” – *Izveštaj Komisije sa otvorenim pitanjima*, u tiražu od 1300 primeraka. Tekst je dostavljen nadležnim organima, pravnim i privrednim institucijama i zainteresovanim pojedincima, radi što potpunijeg informisanja najšire javnosti, a u cilju podsticanja stručne diskusije u postupku iznalaženja što boljih zakonskih rešenja u budućem Građanskom zakoniku Republike Srbije. Radi toga, tekst je objavljen i na elektronskoj prezentaciji Ministarstva pravde.

Taj izveštaj Komisije, pored okvirnog sadržaja budućeg Građanskog zakonika, obuhvatio je otvorena pitanja sa osnovnim argumentima i alternativa-

ma, kao i moguća normativna rešenja u pojedinim oblastima građansko pravnih odnosa.

Prva Knjiga Komisije je pobudila interesovanje i pozitivne reakcije pravnike javnosti, ne samo u Republici Srbiji, već i u inostranstvu, naročito u zemljama Evropske unije i bivšim jugoslovenskim republikama, sada samostalnim državama.

III

U Drugoj Knjizi objavljen je 2009. godine Prednacrt dela Građanskog zakonika koji se odnosi na obligacione odnose – na jedan od najobimnijih delova budućeg Građanskog zakonika.

Predloženi tekst, sa brojnim alternativama i napomenama uz određene članove, predstavlja normativnu ilustraciju zakonskih rešenja o kojima će se Komisija naknadno opredeliti u skladu sa rezultatima stručne javne rasprave koja je usledila nakon objavljivanja tog teksta.

Kao osnova za izradu teksta, sasvim razumljivo, poslužio je važeći Zakon o obligacionim odnosima koji u našem pravnom poretku uspešno funkcioniše već više od 30 godina i koji je od domaće i inostrane pravničke javnosti pozitivno ocenjen. Njegova vitalnost i funkcionalnost potvrđeni su, ne samo u poslovnoj praksi, već i u najširoj primeni u sudskoj i vansudskoj praksi.

Komisija je nastojala da taj važeći zakonodavni akt usavrši i dopuni, ne samo na osnovu analize bogate višedecenijske prakse i savremenih tendencija, pre svega, u evropskoj komparativnoj legislativi, već i u skladu sa potrebama i racionalnim zahtevima savremenog pravnog života.

Po svom obimu, predložene promene su znatne u odnosu na važeći Zakon o obligacionim odnosima.

Ilustracije radi, navode se najznačajnije promene:

1. Unete su *definicije o najvažnijim institutima*, kao što su: obligacioni odnosi; privredni ugovori; krivica; šteta; opasne stvari i opasne delatnosti;
2. Dopunjene su odredbe o: zaključenju ugovora; pregovorima; ponudi; predugovoru i formulisana je posebna odredba o opcionom ugovoru;

3. Razrađene su odredbe *i o prokuri*, kao najširem i specifičnom poslovnom punomoćju;

4. Iznete su različite varijante *o dejstvu promenjenih okolnosti* (klauzuli *rebus sic stantibus*);

5. Znatno su proširena zakonska rešenja *o odgovornosti za prouzrokovanu štetu* (pre svega, odredbe o odgovornosti privrednih subjekata, države i drugih subjekata javnih ovlašćenja i odgovornost za štetu, posebno za štetu od životinja, građevina, terorističkih akata, javnih demonstracija ili manifestacija);

6. Predviđeno je *pravo privrednih subjekata i drugih pravnih lica na novčanu naknadu štete zbog povrede poslovnog ugleda*;

7. Značajne novine su unete *u oblasti naknade neimovinske štete u slučaju povrede zaštićenih prava ličnosti* (Ustavom zagarantovanih prava ličnosti, kao i prava zagarantovanih opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima);

8. Razrađena je zakonska materija *o hartijama od vrednosti*;

9. Predložena su rešenja *o ispunjenju obaveza*, kao najvažnijem načinu prestanka obligacija (na primer: ovlašćenje trećeg lica da primi ispunjenje, red uračunavanja ispunjenja, odbijanje zadocnelog ispunjenja, dejstvo dužnikove docnje);

10. Dopunjena su rešenja *o kompenzaciji*;

11. Formulisane su odredbe *o kumulativnim i alternativnim obavezama*;

12. Regulisani su ugovori koji do sada nisu bili celovito Zakonom regulisani, kao što su: *poklon; posluga; ortakluk*;

13. Da bi se ocenila celishodnost unošenja (kao imenovanih) novih ugovora autonomnog privrednog prava, u tekstu su razrađene odredbe o: lizingu; franšizingu; faktoringu; forfeitingu i ugovoru o distribuciji. Komisija posebno očekuje izjašnjavanje stručne javnosti o potrebi zakonskog regulisanja tih ugovora.

14. Takođe su, kao alternativne mogućnosti, formulisane i odredbe o: izdavačkom ugovoru i ugovoru o saradnji u poljoprivredi;

15. Dopune su izvršene i kod ugovora o: prodaji (prodaja sa pravom otkupa); građenju; prevozu; trgovinskom zastupanju; organizovanju putovanja; osiguranju i reosiguranju; o licenci;

16. Posebno je razrađen deo o *bankarskim ugovorima i drugim bankarskim poslovima*.

Pojedini ugovori su prethodno bili objavljeni u I knjizi Komisije (kao na primer: ugovor o osiguranju). Međutim, u II knjizi su objavljeni, jer su korigovani ili prošireni na osnovu prispelih sugestija i novih saznanja.

IV

U organizaciji Ministarstva pravde u junu 2010. godine organizovana je u “Palati Srbija” javna prezentacija i diskusija o objavljenom Prednacrtu dela Građanskog zakonika o obligacionim odnosima u prisustvu oko 120 učesnika iz različitih pravnih oblasti i institucija, na poziv Ministarstva pravde.

Posle višerasovne, veoma konstruktivne diskusije, iznete su značajne sugestije i predlozi i izražena je opšta konstatacija da je navedeni projekat uspešno formulisao savremene uporedno pravne tendencije, naročito u pravu Evropske unije u oblasti obligacionih odnosa, kao i naučna saznanja i iskustva iz poslovne i sudske prakse.

V

U proteklom jednogodišnjem periodu Komisija je radila na izradi III dela Građanskog zakonika o porodičnim odnosima, koji je sadržan u ovoj publikaciji.

U tom delu Prednacrta, koji ima 380 članova, sadržane su značajne novine važećeg Porodičnog zakona, u skladu sa savremenim tendencijama u evropskom uporednom pravu, usvojenim međunarodnim konvencijama i sa naučnim saznanjima i stečenim iskustvom u primeni tog zakona u sudskoj i upravnoj praksi.

Ilustracije radi, navodimo sledeće najznačajnije pravne institute iz oblasti porodičnih odnosa koji su regulisani, razrađeni ili inovirani tim delom Prednacrta Građanskog zakonika:

1. Unete su odredbe *o podsticanju rađanja dece*;
2. Poboljšana su rešenja koja se odnose na *vanbračnu zajednicu*;
3. Razrađene su i dopunjene odredbe *o zaključenju i prestanku braka*;
4. Predloženo je uvođenje *crkvene forme braka* (uz predlog za promenu Ustava);
5. Inovirane su odredbe *o odnosima roditelja i dece* i usklađene sa Konvencijom UN o pravima deteta (npr. zabranjeno je fizičko kažnjavanje deteta i sl.);
6. Predložene su potpuno nove odredbe *o materinstvu i očinstvu u slučaju začeca uz biomedicinsku pomoć, kao i o ugovoru o rađanju za drugog* (tzv. surogatu materinstva);
7. Dopunjena su zakonska rešenja *o pravima deteta pod roditeljskim staranjem*;
8. Novelirana su zakonska rešenja *o vršenju i prestanku roditeljskog prava* i predloženo ukidanje mogućnosti produženja roditeljskog prava, i umesto toga, u cilju bolje zaštite interesa deteta, stavljanje deteta pod starateljstvo;
9. Razrađene su odredbe *o usvojenju*, posebno o usvojenju *od strane stranog državljanina*;
10. Predloženo je omogućavanje *zasnivanja nepotpunog usvojenja*;
11. Inovirana su zakonska rešenja *o zasnivanju, dejstvu i prestanku starateljstva*;
12. Poboljšana je *pravna zaštita štićenika*;
13. Precizirane i razrađene su odredbe *o izdržavanju i imovinskim odnosima supružnika, kao i članova porodične zajednice*;
14. Predloženo je *formiranje alimentacionog fonda* u cilju zaštite dece čiji roditelj-dužnik izbegava plaćanje izdržavanja;
15. Korigovana su važeća zakonska rešenja koja se odnose na *sudske i upravne postupke u vezi sa porodično-pravnim sporovima*.

Najveći broj predloženih novina formulisan je u obliku alternativnih predloga, što će u predstojećoj stručnoj javnoj raspravi omogućiti lakše izjašnjavanje o tim predlozima i doprineti iznalaženju što boljih finalnih zakonskih rešenja.

PORODIČNI ODNOSI

Prvi deo OSNOVNE ODREDBE

Predmet regulisanja

Član 1. (član 1. PZ)*

Ovim delom zakonika uređuju se: brak i odnosi u braku, odnosi u vanbračnoj zajednici, odnosi deteta i roditelja, usvojenje, hranjenishvo, starateljstvo, izdržavanje, imovinski odnosi u porodici, zaštita od nasilja u porodici i drugi porodični odnosi, KAO I OSTVARIVANJE TIH PRAVA.

Posebna zaštite porodice

Član 2. (član 2. PZ)

Porodica KAO OSNOV DRUŠTVA uživa posebnu zaštitu države.
Svako ima pravo na poštovanje privatnog porodičnog života.

Brak

Član 3. (član 3. PZ)

Brak je zakonom uređena zajednica života žene i muškarca.

BRAK SE ZASNIVA NA PRAVU ŽENE I MUŠKARCA NA POTPUNU I TRAJNU ZAJEDNICU.

Brak se zaključuje na osnovu slobodnog pristanka budućih supružnika.

Supružnici su ravnopravni u pravima i obavezama.

* U zagradi su navedeni odgovarajući članovi važećeg Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 18/2005 od 24. februara 2005. godine). Velikim slovima su naznačene značajnije promene u odnosu na važeća rešenja iz Porodičnog zakona.

Vanbračna zajednica

Član 4. (član 4. PZ)

VANBRAČNA ZAJEDNICA JE TRAJNIJA ZAJEDNICA ŽIVOTA ŽENE I MUŠKARCA (VANBRAČNI PARTNERI), IZMEĐU KOJIH NE POSTOJE KRVNO SRODSTVO I BRAČNOST. ŽENA I MUŠKARAC KOJI ŽIVE U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI IMAJU PRAVA I DUŽNOSTI SUPRUŽNIKA POD USLOVIMA ODREĐENIM OVIM ZAKONIKOM.

ZAJEDNICA ŽIVOTA LICA ISTOG POLA UREĐUJE SE POSEBNIM ZAKONOM.

Napomena: Postavlja se pitanje da li uvesti registraciju vanbračnih zajednica.

Sloboda odlučivanja o rađanju dece

Član 5. (član 5. stav 1 PZ)

ŽENA, KAO I MUŠKARAC SLOBODNO ODLUČUJU O RAĐANJU DECE.

Alternativa: Ovaj član se briše.

Podsticanje rađanja dece

Član 6. (član 5. PZ)

Majka i dete uživaju posebnu zaštitu države.

DRŽAVA JE DUŽNA DA FINANSIJSKIM, PORESKIM, RADNOPRAVNIM, EKONOMSKIM, SOCIJALNIM I DRUGIM MERAMA I AKTIVNOSTIMA POSEBNO PODSTIČE RAĐANJE DECE.

POSEBNIM PROPISIMA SE UREĐUJE PODSTICANJE RAĐANJA.

I Varijanta: Treći stav menja se, tako da glasi:

POGODNOSTI KOJIMA SE PODSTIČE RAĐANJE DECE UREĐUJE SE POSEBNIM PROPISIMA.

II Varijanta: Na kraju člana dodaje se novi stav koji glasi:

MAJKA KOJA JE RODILA TROJE DECE IMA PRAVO NA DEMOGRAFSKU NAKNADU DO PUNOLETSTVA TREĆEG DETETA U IZNOSU KOJI ZA SVAKU GODINU UTVRĐUJE MINISTARSTVO FINANSIJA.

Posebna zaštita deteta

Član 7. (član 6 PZ)

Svako je dužan da se rukovodi najboljim interesom deteta u svemu što se odnosi na dete.

DETE JE SVAKO LJUDSKO BIĆE DO NAVRŠENIH 18 GODINA ŽIVOTA.

Država JE DUŽNA da preduzima sve potrebne mere za zaštitu deteta od zanemarivanja, od fizičkog, seksualnog i emocionalnog zlostavljanja i od svake vrste eksploatacije.

Država je obavezna da poštuje, štiti i unapređuje prava deteta.

Dete rođeno van braka ima jednaka prava kao dete rođeno u braku.

Usvojeno dete ima jednaka prava prema usvojiteljima ima kao dete prema roditeljima.

Država je dužna da detetu bez roditeljskog staranja obezbedi zaštitu u porodičnoj sredini uvek kada je to moguće.

Alternativa: dodaje se novi stav 2 koji glasi:

ZABRANJENO JE SVAKO ZLOSTAVLJANJE DETETA, A NAROČITO FIZIČKO KANJAVANJE.

Roditeljsko pravo

Član 8. (član 7. PZ)

RODITELJI OSTVARUJU RODITELJSKO PRAVO U NAJBOLJEM INTERESU DETETA.

Roditeljsko pravo pripada majci i ocu I OSTVARUJU GA ZAJEDNIČKI.

RODITELJI SU ZAJEDNIČKI ODGOVORNI ZA RAZVOJ DETETA.

Roditelji su ravnopravni u vršenju roditeljskog prava.

Zabranjena je zloupotreba roditeljskog prava.

Usvojioци imaju pravni položaj roditelja.

Alternativa: Stav 1. i 2. spojiti i brisati stav 5.

Izdržavanje

Član 9. (član 8. PZ)

Izdržavanje je obaveza i pravo članova porodice određenih ovim zakonom.

Odricanje od prava na izdržavanje nema pravnog dejstva.

Sloboda uređivanja imovinskih odnosa

Član 10. (član 9 PZ)

Imovinski odnosi u porodici MOGU SE UREĐIVATI SPORAZUMNO, u skladu sa ovim zakonikom.

Zaštita od nasilja u porodici

Član 11. (član 10 PZ)

Zabranjeno je nasilje u porodici.

Svako ima pravo na zaštitu od nasilja u porodici.

Starateljstvo

Član 12.

STARATELJSTVO JE OBLIK ZAŠTITE MALOLETNIH LICA BEZ RODITELJSKOG STARANJA, PUNOLETNIH LICA LIŠENIH POSLOVNE SPOSOBNOSTI KAO I LICA KOJA IZ DRUGIH RAZLOGA NISU U MOGUĆNOSTI DA ŠTITE SVOJA PRAVA I INTERESE.

STARATELJSTVO SE ZASNIVA NA POŠTOVANJU LJUDSKIH PRAVA, OSNOVNIH SLOBODA I DOSTOJANSTVA LICA POD STARATELJSTVOM.

Organ starateljstva

Član 13. (član 12 PZ)

Poslove zaštite porodice, pomoći porodici i starateljstva vrši centar za socijalni rad (u daljem tekstu: organ starateljstva).

ORGAN STARATELJSTVA POSLOVE U UPRAVNIM STVARIMA UTVRĐENE OVIM ZAKONIKOM OBAVLJA KAO POVERENE.

Drugi deo
I. ZAKLJUČENJE BRAKA

1. USLOVI ZA ZAKLJUČENJE BRAKA

Bitni uslovi

Član 14. (član 15 PZ)

BRAK SE ZAKLJUČUJE SAGLASNOM IZJAVOM VOLJE DVA LICA RAZLIČITOG POLA U POSTUPKU PREDVIĐENIM OVIM ZAKONIKOM.

Zajednica života

Član 15. (član 16 PZ)

Brak se zaključuje u cilju ostvarivanja zajednice života supružnika.

2. SMETNJE I ZABRANE ZA ZAKLJUČENJE BRAKA

Bračnost

Član 16. (član 17 PZ)

Brak ne može zaključiti lice koje je već u braku.

Nesposobnost za rasuđivanje

Član 17. (član 18 PZ)

Brak ne može zaključiti lice koje je nesposobno za rasuđivanje.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

BRAK NE MOŽE ZAKLJUČITI LICE KOJE JE POTPUNO LIŠENO POSLOVNE SPOSOBNOSTI.

LICE DELIMIČNO LIŠENO POSLOVNE SPOSOBNOSTI MOŽE ZAKLJUČITI BRAK UZ DOZVOLU SUDA, AKO JE SPOSOBNO DA SHAVI ZNAČAJ I PRAVNE POSLEDICE BRAKA.

Krvno srodstvo

Član 18. (član 19 PZ)

Brak ne mogu zaključiti krvni srodnici u pravoj liniji, kao ni: rođeni brat i sestra, brat i sestra po ocu ili majci, stric i sinovica, ujak i sestričina, tetka i bratanac, tetka i sestrić, deca rođene braće i sestara, te deca braće i sestara po ocu ili majci.

Srodstvo po usvojenju

Član 19.

POTPUNO USVOJENJE predstavlja smetnju za zaključenje braka na isti način kao i krvno srodstvo.

USVOJILAC IZ NEPOTPUNOG USVOJENJA NE MOŽE DA ZAKLJUČI BRAK SA USVOJENIKOM NITI SA NJEGOVIM POTOMCIMA.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

IZ OPRAVDANIH RAZLOGA SUD MOŽE DA DOZVOLI BRAK IZMEĐU USVOJENIKA I USVOJIOCA IZ NEPOTPUNOG USVOJENJA.

Tazbinsko srodstvo

Član 20. (član 21. PZ)

Brak ne mogu zaključiti tazbinski srodnici u prvom stepenu prave linije: svekar i snaha, zet i tašta, očuh i pastorka, maćeha i pastorak.

Sud može, iz opravdanih razloga, dozvoliti zaključenje braka između tazbinskih srodnika iz prethodnog stava.

Maloletstvo

Član 21. (član 23 PZ)

Brak ne može zaključiti lice koje nije navršilo 18. godinu života.

Sud može, iz opravdanih razloga, dozvoliti zaključenje braka maloletnom licu koje je navršilo 16. godinu života, ako je dostiglo telesnu i duševnu zrelost potrebnu za vršenje prava i dužnosti u braku.

Sloboda volje

Član 22. (član 24 PZ)

Brak ne može zaključiti lice čija volja nije slobodna.

Starateljstvo

Član 23. (član 22 PZ)

ZAKLJUČENJE BRAKA IZMEĐU STARATELJA I ŠTIĆENIKA JE ZABRANJENO.

Forma za zaključenje braka

Član 24.

BRAK SE ZAKLJUČUJE NA SVEČAN NAČIN, PRED MATIČAREM I UZ PRISUSTVO DVA SVEDOKA.

Alternativa: Prethodni član se menja tako da glasi:

BRAK SE ZAKLJUČUJE U SVEČANOM GRAĐANSKOM ILI VERSKOM OBLIKU.

Napomena: Verski oblik braka mogao bi eventualno da se reguliše pod uslovom da Ustav Republike Srbije to omogući.

II. PRAVA, DUŽNOSTI I SLOBODE SUPRUŽNIKA

Alternativa: Naziv odeljka II mogao bi da glasi: DEJSTVA BRAKA

Zajednica života, poštovanje i pomaganje

Član 25. (član 25 PZ)

Supružnici su dužni da zajednički žive, da se uzajamno poštuju i pomažu.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Osnovna prava supružnika

Član 25.

BRAK SE ZASNIVA NA UZAJAMNOJ VERNOSTI, POVERENJU, POŠTOVANJU I POMAGANJU.

Izbor rada i zanimanja

Član 26. (član 26 PZ)

Supružnici su nezavisni u izboru rada i zanimanja.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Ravnopravnost supružnika

Član 26.

SUPRUŽNICI SAGLASNO ODLUČUJU O SVIM BITNIM PITANJIMA ZAJEDNIČKOG ŽIVOTA.

Mesto stanovanja i zajedničko domaćinstvo

Član 27. (član 27 PZ)

Supružnici sporazumno određuju mesto stanovanja i odlučuju o vođenju zajedničkog domaćinstva.

Izdržavanje

Član 28. (član 28 PZ)

Supružnici su dužni da se uzajamno izdržavaju pod uslovima određenim ovim zakonikom.

Imovina supružnika

Član 29.

Imovina supružnika može biti zajednička i posebna imovina.

Imovinski odnosi supružnika

Član 30.

Supružnici mogu, pod uslovima određenim ovim zakonikom, svoje imovinske odnose urediti bračnim ugovorom.

III. PRESTANAK BRAKA

Načini prestanka braka

Član 31. (član 30 PZ)

Brak prestaje smrću supružnika, PROGlašENJEM NESTALOG LICA ZA UMRLO, poništenjem ili razvodom.

Brak prestaje poništenjem i razvodom na dan pravnosnažnosti presude o poništenju odnosno razvodu.

U SLUČAJU PROGlašENJA NESTALOG LICA ZA UMRLO BRAK PRESTAJE NA DAN KOJI JE REŠENJEM SUDA UTVRĐEN KAO DAN SMRTI.

AKO DATUM SMRTI NIJE UTVRĐEN BRAK PRESTAJE NA DAN PRAVNOsNAŽNOsTI REŠENJA O PROGlašENJU NESTALOG LICA ZA UMRLO.

1. NIŠTAVOST BRAKA

Različitost polova, izjava volje i nadležnost

Član 32. (član 31 PZ)

Brak je ništav ako su ga zaključila dva lica istog pola, ako izjave volje supružnika nisu bile saglasne ili ako brak nije zaključen pred matičarem.

Zajednica života

Član 33. (član 32 PZ)

Brak je ništav ako nije zaključen radi ostvarivanja zajednice života supružnika.

Brak između lica iz prethodnog stava neće se poništiti ako je zajednica života supružnika naknadno uspostavljena.

Bračnost

Član 34. (član 33 PZ)

Brak je ništav ako je zaključen za vreme trajanja ranijeg braka jednog supružnika.

Novi brak neće se poništiti ako je raniji brak u međuvremenu prestao.

Alternativa: Dodaje se novi stav:

AKO SMRČU SUPRUŽNIKA KOJI JE ZAKLJUČIO NOVI BRAK ZA VREME POSTOJANJA RANIJEG, ISTOVREMENO PRESTANU OBA BRAKA, PONIŠTIĆE SE NOVI BRAK.

NOVI BRAK SE NEĆE PONIŠTITI AKO JE TRAJAO DUGI NIZ GODINA A SUPRUŽNIK IZ RANIJEG BRAKA NIJE PREDUZIMAO NIŠTA U CILJU USPOSTAVLJANJA ZAJEDNICE ŽIVOTA ILI AKO SE UTVRDI DA JE PRVI BRAK BIO NIŠTAV.

Nesposobnost za rasuđivanje

Član 35. (član 34 PZ)

Brak je ništav ako ga je zaključilo lice nesposobno za rasuđivanje.

Ako lice iz prethodnog stava naknadno postane sposobno za rasuđivanje, brak je rušljiv.

Srodstvo

Član 36. (član 35 PZ)

Brak je ništav ako su ga međusobno zaključili krvni, adoptivni ili tazbinski srodnici između kojih nije dozvoljeno zaključenje braka.

Brak između tazbinskih srodnika iz prethodnog stava ne mora se poništiti ako postoje opravdani razlozi.

2. RUŠLJIVOST BRAKA

Maloletstvo

Član 37. (član 37 PZ)

Brak je rušljiv ako ga je zaključilo maloletno lice bez dozvole suda.

Brak maloletnika STARIJEG OD 16 GODINA SE NEĆE PONIŠTITI AKO SU ISPUNJENI USLOVI ZA DAVANJE DOZVOLE ZA SKLAPANJE BRAKA PRE PUNOLETSTVA.

Prinuda

Član 38. (član 38 PZ)

Brak je rušljiv ako je na njegovo zaključenje supružnik pristao pod prinudom.

Prinuda postoji kada je drugi supružnik ili neko treći silom ili pretnjom izazvao opravdan strah kod supružnika i kada je on zbog toga pristao na zaključenje braka.

Strah se smatra osnovanim kada se iz okolnosti očigledno vidi da je ugrožen život, telo ili drugo značajno dobro jednog ili drugog supružnika odnosno trećeg lica.

Zabluda

Član 39. (član 39 PZ)

Brak je rušljiv kada je na njegovo zaključenje supružnik pristao u zabludi o ličnosti drugog supružnika ili o nekoj njegovoj bitnoj osobini.

Zabluda o ličnosti postoji kada je supružnik mislio da zaključuje brak sa jednim licem, a zaključio je brak sa drugim licem (zabluda o fizičkoj ličnosti), odnosno kada je zaključio brak sa licem sa kojim je želeo, ali to lice nije ono za koje se izdavalo (zabluda o građanskoj ličnosti), a supružnik koji je u zabludi ne bi zaključio brak da je za to znao.

Zabluda o bitnoj osobini postoji kada je reč o takvoj osobini zbog koje supružnik koji je u zabludi ne bi zaključio brak da je za nju znao, KAO ŠTO SU: TRAJNA, OPASNA ILI TEŠKA BOLEST, POLNA NEMOĆ, SEKSUALANA ORIJENTACIJA, RODNI IDENTITET, BREMENITOST ŽENE OD DRUGOG MUŠKARCA, NEČASNO ZANIMANJE I SLIČNE OSOBINE.

Napomena: Pitanje zablude moglo bi se rešiti kroz postupak poništenja braka po pravilima o apsolutnoj i relativnoj ništavosti.

Starateljstvo

Član 40. (član 36 PZ)

AKO BRAK ZAKLJUČE STARALAC I ŠTIĆENIK RASKIDA SE STARATELJSTVO.

3. RAZVOD BRAKA

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Uzroci za razvod braka

Član 41.

SVAKI SUPRUŽNIK IMA PRAVO NA RAZVOD AKO SU BRAČNI ODNOSI OZBILJNO I TRAJNO POREMEĆENI.

Alternativa: Stav 1 menja se sa dva nova stava koja glase:

SVAKI SUPRUŽNIK IMA PRAVO NA RAZVOD BRAKA AKO POSTOJI NESAGLASNOST SUPRUŽNIKA O BITNIM PITANJIMA ZAJEDNIČKOG ŽIVOTA.

BRAK ĆE SE RAZVESTI AKO JE ZAJEDNICA SUPRUŽNIKA TRAJNO PRESTALA.

Sporazum o razvodu

Član 42. (član 40 PZ)

Supružnici imaju pravo na razvod braka ako zaključe pismeni sporazum o razvodu.

Sporazum o razvodu obavezno sadrži SAGLASNOST o vršenju roditeljskog prava, O SMEŠTAJU I IZDRŽAVANJU DETETA I O LIČNIM KONTAKTIMA SA DETETOM, O DEOBI ZAJEDNIČKE IMOVINE I O IZDRŽAVANJU SUPRUŽNIKA POSLE RAZVODA BRAKA.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

UZ SPORAZUM O RAZVODU SURUŽNICI SU DUŽNI DA PODNESU ODGOVARAJUĆU ISPAVU IZ JAVNE EVIDENCIJE O NEPOKRETNOSTIMA O POSEDOVANJU ZAJEDNIČKE NEPOKRETNE IMOVINE.

Treći deo
ODNOSI DETETA I RODITELJA

I. PORODIČNI STATUS DETETA

1. MATERINSTVO I OČINSTVO

Materinstvo

Član 43. (član 42 PZ)

Majka deteta je žena koja ga je rodila, IZUZEV RAĐANJA ZA DRUGOG.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

MAJKA DETETA JE ŽENA KOJA GA JE RODILA IZUZEV U SLUČAJU RAĐANJA ZA DRUGOG.

Utvrđivanje materinstva sudskom odlukom

Član 44. (član 43. PZ)

Ako žena koja je rodila dete nije upisana u matičnu knjigu rođenih kao majka deteta, njeno materinstvo može biti utvrđeno pravnosnažnom sudskom presudom, IZUZEV U SLUČAJU RAĐANJA ZA DRUGOG.

Pravo na utvrđivanje materinstva imaju dete i žena koja tvrdi da je majka deteta.

Osporavanje materinstva

Član 45. (član 44. PZ)

Materinstvo žene koja je upisana u matičnu knjigu rođenih kao majka deteta – može biti osporeno.

Pravo na osporavanje materinstva imaju: dete, žena koja je upisana u matičnu knjigu rođenih kao majka deteta, žena koja tvrdi da je majka ako istom

tužbom traži i utvrđivanje svog materinstva, kao i muškarac koji se po ovom zakonu smatra ocem deteta.

Nije dopušteno osporavanje materinstva: utvrđenog pravnosnažnom sudskom presudom; posle usvojenja deteta; RAĐANJA ZA DRUGOG, kao ni posle smrti deteta.

Očinstvo

Član 46. (član 45. PZ)

Ocem deteta koje je rođeno u braku smatra se muž majke deteta.

Ocem deteta koje je rođeno u roku od 300 dana od dana prestanka braka smatra se muž majke deteta iz tog braka, ako majka nije zaključila novi brak u tom roku.

Ocem deteta koje je rođeno u novom braku smatra se muž majke deteta iz tog braka.

Ocem deteta koje je rođeno van braka smatra se muškarac čije je očinstvo utvrđeno priznanjem, odnosno čije je očinstvo utvrđeno pravnosnažnom sudskom presudom.

Napomena: Predvideti rok za osporavanje očinstva koji ne bi trebalo da bude prekluzivan.

Ko može da prizna očinstvo

Član 47. (član 46 PZ)

Očinstvo može da prizna muškarac koji je navršio 16. godinu života i koji je sposoban za rasuđivanje.

Kada se može priznati očinstvo

Član 48. (član 47. PZ)

Očinstvo se može priznati samo ako je dete živo u trenutku priznanja.

Izuzetno, priznanje očinstva proizvodi dejstvo iako je dato pre rođenja deteta, ako se dete živo rodi.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

POSLE SMRTI DETETA OČINSTVO SE MOŽE UTVRĐIVATI PRIZNANJEM SAMO AKO JE DETE OSTAVILO POTOMKE I AKO SE ONI SAGLASE SA PRIZNANJEM.

Saglasnost majke

Član 49. (član 48 PZ)

Sa priznanjem očinstva mora da se saglasi majka ako je navršila 16. godinu života i ako je sposobna za rasuđivanje.

Saglasnost deteta

Član 50. (član 49 PZ)

Sa priznanjem očinstva mora da se saglasi dete ako je navršilo 16. godinu života i ako je sposobno za rasuđivanje.

Ako dete ne može dati saglasnost, dovoljna je saglasnost majke.

Saglasnost staraoca deteta

Član 51. (član 50. PZ)

Ako ni majka ni dete ne mogu dati saglasnost, saglasnost sa priznanjem očinstva daje staralac deteta, uz prethodnu dozvolu organa starateljstva.

Kako se može priznati očinstvo

Član 52. (član 51. PZ)

Izjava o priznanju očinstva može se dati i u zaveštanju.

I Varijanta: Prethodni član menja se tako da glasi:

Izjava o priznanju očinstva KAO I SAGLASNOST SA PRIZNANJEM može se dati pred matičarem, organom starateljstva, sudom ILI DRUGIM ORGANOM ILI SLUŽBOM OVLAŠĆENIM ZA SASTAVLJANJE JAVNIH ISPRAVA.

ORGAN ILI SLUŽBA PRED KOJIM JE IZVRŠENO PRIZNANJE DUŽNI SU DA BEZ ODLAGANJA DOSTAVE IZJAVU O PRIZNANJU OČINSTVA NADLEŽNOM MATIČARU.

Izjava o priznanju očinstva može se dati i u zaveštanju.

II Varijanta: Prethodni član menja se tako da glasi:

Izjava o priznanju očinstva, KAO I SAGLASNOST SA PRIZNANJEM, može se dati pred matičarem, organom starateljstva, sudom ILI DRUGIM ORGANOM OVLAŠĆENIM ZA SASTAVLJANJE JAVNIH ISPRAVA, KAO I PRED JAVNIM BELEŽNIKOM.

ORGAN ILI JAVNI BELEŽNIK PRED KOJIM JE IZVŠENO PRIZNANJE ILI DATA SAGLASNOST ZA PRIZNANJE DUŽNI SU DA BEZ ODLAGANJA DOSTAVE IZJAVU O PRIZNANJU OČINSTVA NADLEŽNOM MATIČARU.

Opozivanje priznanja

Član 53. (član 52. PZ)

Ne može se opozvati izjava o priznanju očinstva i izjava o saglasnosti sa priznanjem očinstva.

Ništavost priznanja

Član 54. (član 53. PZ)

Ništave su i izjava o priznanju očinstva, i izjava o saglasnosti sa priznanjem očinstva, ako nisu bili ispunjeni uslovi za njihovu punovažnost predviđeni ovim zakonikom.

Rušljivost priznanja

Član 55. (član 54. PZ)

Rušljive su i izjava o priznanju očinstva, i izjava o saglasnosti sa priznanjem očinstva, ako su date pod PRETNJOM, prinudom, PREVAROM ili u zabludi.

Utvrđivanje očinstva sudskom odlukom

Član 56. (član 55. PZ)

Ako očinstvo nije utvrđeno priznanjem, može biti utvrđeno pravnosnažnom sudskom presudom.

Pravo na utvrđivanje očinstva imaju: dete, majka i muškarac koji tvrdi da je otac deteta.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Obaveza organa starateljstva

Član 57.

ORGAN STARATELJSTVA JE U ROKU OD 90 DANA OD ROĐENJA DETETA VAN BRAKA, DUŽAN DA UPOZNA MAJKU SA PRAVOM DETETA DA ZNA SVOJE POREKLO I DA JE POSAVETUJE DA JE U INTERESU DETETA DA POKRENE POSTUPAK UTVRĐIVANJA OČINSTVA, KAO I DA JE UPOZNA SA POSLEDICAMA UTVRĐIVANJA OČINSTVA.

ORGAN STARATELJSTVA JE DUŽAN DA U ROKU OD 6 (12) MESECI OD ROĐENJA DETETA VAN BRAKA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI POKRENE POSTUPAK UTVRĐIVANJA

OČINSTVA, AKO JE MAJKA U TOM ROKU IMENOVALA OCA DETETA I SAGLASILA SE SA POKRETANJEM POSTUPKA.

Osporavanje očinstva

Član 58. (član 56 PZ)

Očinstvo muškarca koji je upisan u matičnu knjigu rođenih kao otac deteta, može biti osporeno.

Pravo na osporavanje očinstva imaju: dete, majka, muž majke ili muškarac koji tvrdi da je otac deteta ako istom tužbom traži i utvrđivanje svog očinstva.

Nije dopušteno osporavanje očinstva utvrđenog priznanjem onim licima koja su se saglasila sa priznanjem očinstva, niti posle smrti deteta.

2. MATERINSTVO I OČINSTVO U SLUČAJU ZAČEĆA UZ BIOMEDICINSKU POMOĆ

Materinstvo

Član 59. (član 57. PZ)

Majka deteta začetog uz biomedicinsku pomoć jeste žena koja ga je rodila.

Ako je dete začeto uz biomedicinsku pomoć darovanom jajnom ćelijom, materinstvo žene koja je darovala jajnu ćeliju ne može se utvrđivati.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

ŽENA ČIJA JE JAJNA ĆELIJA BEZ NJENOG PRISTANKA KORIŠĆENA ZA OPLODNJU DRUGE ŽENE IMA PRAVO DA OSPORAVA MATERINSTVO ŽENE KOJA JE DETE RODILA, AKO ISTOVREMENO TRAŽI DA SE UTVRDI DA JE ONA MAJKA DETETA.

Napomena: Zakonom iz oblasti medicine treba da bude obuhvaćen medicinski postupak začeća uz biomedicinsku pomoć, a ovim Zakonikom regulisati očinstvo i materinstvo. Odredbe u ugovornim odnosima, uslovima itd. mogu da ostanu ovde radi celine i lakšeg snalaženja, a mogu biti dislocirane u neki drugi deo Građanskog zakonika.

Materinstvo u slučaju rađanja za drugog

Član 60.

U SLUČAJU RAĐANJA ZA DRUGOG U MATIČNE KNJIGE SE KAO MAJKA DETETA UPISUJE ŽENA KOJA NA OSNOVU UGOVORA (O RAĐANJU ZA DRUGOG) IMA NAMERU

DA SE STARA O DETETU (NAMERAVANA MAJKA), BEZ OBZIRA DA LI SU NJENE OPLODNE ČELIJE KORIŠĆENE ZA OPLODNJU DRUGE ŽENE (SUROGAT MAJKE).

OCEM DETETA KOJE JE NA OSNOVU UGOVORA (O RAĐANJU ZA DRUGOG) RODILA DRUGA ŽENA (SUROGAT MAJKA) SE SMATRA SUPRUG ILI VANBRAČNI PARTNER NAMERAVANE MAJKE (NAMERAVANI OTAC) , BEZ OBZIRA DA LI SU NJEGOVE OPLODNE ČELIJE KORIŠĆENE ZA OPLODNJU SUROGAT MAJKE.

MATERINSTVO I OČINSTVO NAMERAVANIH RODITELJA (NAMERAVANE MAJKE I NAMERAVANOG OCA) NE MOŽE SE OSPORAVATI, ČAK NI U SLUČAJU KADA SU ZA OPLODNJU DRUGE ŽENE (SUROGAT MAJKE) KORIŠĆENE OPLODNE ČELIJE SAMO JEDNOG OD NJIH.

Ugovor o rađanju za drugog

Član 61.

UGOVOR O RAĐANJU ZA DRUGOG MOŽE BITI ZAKLJUČEN IZMEĐU ŽENE KOJA ČE NOSITI I RODITI DETE (SUROGAT MAJKA) I SUPRUŽNIKA ILI VANBRAČNIH PARTNERA (NAMERAVANI RODITELJI) SAMO AKO IZMEĐU NAMERAVANIH RODITELJA NE MOŽE DOĆI DO ZAČEĆA PRIRODNIM PUTEM (POLNIM ODNOSOM), KAO NI UZ POMOĆ DRUGIH VIDOVA BIOMEDICINSKI POTPOMOGNUTOG ZAČEĆA, ILI AKO ZAČEĆE PRIRODNIM PUTEM ILI KORIŠĆENJEM DRUGIH VIDOVA ZAČEĆA NIJE POŽELJNO ZBOG OZBILJNE OPASNOSTI OD PRENOŠENJA TEŠKE NASLEDNE BOLESTI NA DETE.

UGOVOR O RAĐANJU ZA DRUGOG MORA BITI OVEREN OD STRANE SUDIJE ILI JAVNOG BELEŽNIKA.

Ko ne može biti surogat majka

Član 62.

UGOVOR O RAĐANJU ZA DRUGOG NE MOŽE BITI ZAKLJUČEN IZMEĐU KRVNIH SRODNICA I SRODNICA PO USVOJENJU U PRAVOJ LINIJI BEZ OBZIRA NA STEPEN, IZMEĐU POBOČNIH SRODNICA ZAKLJUČNO SA ČETVRTIM STEPENOM SRODSTVA KAO NI IZMEĐU TAZBINSKIH SRODNICA (IZMEĐU KOJIH NIJE DOZVOLJENO ZAKLJUČENJE BRAKA).

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

UGOVOR O RAĐANJU ZA DRUGOG MOŽE BITI ZAKLJUČEN IZMEĐU BLISKIH SRODNICA SAMO U SLUČAJU POTPUNE, GESTACIJSKE SUROGACIJE.

Vidovi rađanje za drugog

Član 63.

RAĐANJE ZA DRUGOG JE DOZVOLJENO AKO SE ZA OPLODNJU SUROGAT MAJKE KORISTI REPRODUKTIVNI MATERIJAL BAR JEDNOG OD NAMERAVANIH RODITELJA (DELIMIČNA, GENETSKA SUROGACIJA) ILI REPRODUKTIVNI MATERIJAL OBA NAMERAVANA RODITELJA (POTPUNA, GESTACIJSKA SUROGACIJA).

AKO POSTOJE NAROČITO OPRAVDANI RAZLOZI UGOVOR O RAĐANJU ZA DRUGOG MOŽE ZAKLJUČITI I ŽENA KOJA SAMA ŽIVI, U KOM SLUČAJU SE ZA OPLODNJU SUROGAT MAJKE MORA KORISTITI JAJNA ČELIJA NAMERAVANE MAJKE.

POSTOJANJE NAROČITO OPRAVDANIH RAZLOGA UTVRĐUJE SUD U VANPAR- NIČNOM POSTUPKU.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

RAĐANJE ZA DRUGOG JE DOZVOLJENO ISKLJUČIVO AKO SE ZA OPLODNJU SU- ROGAT MAJKE KORISTI REPRODUKTIVNI MATERIJAL NAMERAVANIH RODITELJA (POTPUNA SUROGACIJA).

IZUZETNO, U SLUČAJU SMRTI JEDNOG OD NAMERAVANIH RODITELJA NJEGO- VE /NJENE OPLODNE ČELIJE MOGU BITI KORIŠĆENE ZA OPLODNJU SUROGAT MAJKE AKO JE ON/ONA PRE SMRTI DAO/DALA PISMENU SAGLASNOST DA SE OPLODNI MA- TERIJAL MOŽE POSTHUMNO KORISTITI.

POSTHUMNA OPLODNJA SUROGAT MAJKE MOŽE BITI IZVRŠENA NAJKASNIJE U ROKU OD GODINU DANA OD SMRTI NAMERAVANOG RODITELJA OD KOGA OPLOD- NI MATERIJAL POTIČE.

Napomena: Otvoreno je pitanje da li predvideti da u slučaju posthumne oplodnje od- luku donosi sud tj. utvrđuje postojanje uslova za posthumnu oplodnju surogat majke?

Prava i obaveze iz ugovora o rađanju za drugog

Član 64.

ŽENA KOJA JE NOSILA I RODILA DETE ZA DRUGOG DUŽNA JE DA DETE PO RO- ĐENJU PRED A NAMERAVANIM RODITELJIMA.

NAMERAVANI RODITELJI SU DUŽNI DA PREUZMU DETE, BEZ OBZIRA NA OSO- BINE ROĐENOG DETETA I ONI ZASNIVAJU RODITELJSKI ODNOS SA DETETOM I STIČU SVA ZAKONSKA RODITELJSKA PRAVA I DUŽNOSTI, BEZ OBZIRA DA LI NJIHOV BRAK ILI VABRAČNA ZAJEDNICA JOŠ UVEK POSTOJI U VREME ROĐENJA DETETA.

OSTALA PRAVA I OBAVEZE U VEZI SA RAĐANJEM ZA DRUGOG REGULIŠU SE UGOVOROM (NPR. DA JE SUROGAT MAJKA OBAVEZNA DA VODI ZDRAV NAČIN ŽI- VOTA TOKOM TRUDNOĆE, DA SE PODVRGAVA REDOVNOJ LEKARSKOJ KONTROLI, DA SLEDI UPUTSTVA LEKARA, DA SE UZDRŽAVA OD ALKOHOLA, UPOTREBE DROGA, PUŠENJA, ZATIM NAČIN PLAĆANJA UGOVORENIH TROŠKOVA, MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE U SLUČAJU NEPOŠTOVANJA UGOVORA I SL.).

I Varijanta: Stav 1 menja se tako da glasi:

AKO JE ŽENA KOJA JE RODILA DETE ZA DRUGOG ISTOVREMENO I GENETSKA MAJKA DETETA, SUD MOŽE DA JOJ PRIZNA PRAVO NA KONTAKTE SA DETETOM, AKO TO NE BI BILO SUPROTN O NJEGOVOM NAJBOLJEM INTERESU.

II Varijanta: Stav 1 menja se tako da glasi:

SUD MOŽE PRIZNATI ŽENI KOJA JE RODILA DETE ZA DRUGOG PRAVO NA KON- TKATE SA DETETOM, AKO TO NIJE U SUPROTNOSTI SA NJEGOVIM NAJBOLJIM INTE- RESOM, BEZ OBZIRA DA LI JE ONA GENETSKA MAJKA DETETA.

Ugovaranje nagrade za rađanje za drugog

Član 65.

UGOVARANJE NAGRADE ZA RAĐANJE ZA DRUGOG JE ZABRANJENO.

UGOVOROM MOŽE BITI PREDVIĐENA NAKNADA RAZUMNIH TROŠKOVA IZAZVANIH NOŠENJEM I RAĐANJEM DETETA (GUBITAK ZARADE, TROŠKOVI MEDICINSKIH USLUGA, TROŠKOVI PREVOZA, SMEŠTAJA, ISHRANE SUROGAT MAJKE I SL).

Prekid trudnoće surogat majke

Član 66.

AKO SE TOKOM TRUDNOĆE SUROGAT MAJKE USTANOVI DA SE NA OSNOVU NAUČNO-MEDICINSKIH SAZNANJA MOŽE OČEKIVATI DA ĆE SE DETE RODITI SA TEŠKIM TELESNIM ILI DUŠEVNIM NEDOSTACIMA, NAMERAVANI RODITELJI MOGU ZAHTEVATI OD SUROGAT MAJKE DA PREKINE TRUDNOĆU.

AKO SE TOKOM TRUDNOĆE SUROGAT MAJKE NA OSNOVU MEDICINSKIH INDIKACIJA USTANOVI DA SE NA DRUGI NAČIN NE MOŽE SPASTI ŽIVOT ILI OTKLONITI TEŠKO NARUŠAVANJE ZDRAVLJA SUROGAT MAJKE ONA IMA PRAVO DA IZVRŠI PREKID TRUDNOĆE.

Primena zakona o lečenju neplodnosti postupcima biomedicinski potpomognutog oplođenja

Član 67.

NA POSTUPAK SPROVOĐENJA RAĐANJA ZA DRUGOG PRIMENJUJU SE ODGOVARAJUĆE ODREDBE ZAKONA O LEČENJU NEPLODNOSTI POSTUPCIMA BIOMEDICINSKI POTPOMOGNUTOG OPLOĐENJA.

Napomena: Ako se prihvate prethodne odredbe onda bi trebalo u prelaznim i završnim odredbama uneti stav koji glasi:

DANOM POČETKA PRIMENE OVOG ZAKONA PRESTAJU DA VAŽE ODREDBE ČL. 56 STAV 1. TAČ. 25 ZAKONA O LEČENJU NEPLODNOSTI POSTUPCIMA BIOMEDICINSKI POTPOMOGNUTOG OPLOĐENJA ("Službeni glasnik RS", br. 72/09).

Očinstvo

Član 68. (član 58. PZ)

Ocem deteta koje je rođeno u braku ILI VANBRAČNOJ ZAJEDNICI, a začeto uz biomedicinsku pomoć smatra se muž majke ODNOSNO NJEN VANBRAČNI PARTNER.

AKO MUŽ MAJKE ODNOSNO NJEN VANBRAČNI PARTNER NISU DALI PISMENI PRISTANAK ZA ZAČEĆE UZ BIOMEDICINSKU POMOĆ SEMENOM DRUGOG MUŠKARCA IMAJU PRAVO DA OSPORAVAJU SVOJE OČINSTVO (PRAVNU PRETPOSTAVKU O SVOM OČINSTVU).

AKO JE BIOMEDICINSKI POTPOMOGNUTA OPLODNJA IZVRŠENA SEMENIM ČELIJAMA MUŽA MAJKE ILI NJENOG VANBRAČNOG PARTNERA, OČINSTVO DETETA SE NE MOŽE OSPORAVATI.

OČINSTVO MUŽA MAJKE ODNOSNO NJENOG VANBRAČNOG PARTNERA KOJI SU DALI PISMENI PRISTANAK ZA ZAČEĆE UZ BIOMEDICINSKU POMOĆ DONIRANIM SEMENOM (SEMENOM DONORA) MOŽE SE OSPORAVATI SAMO AKO DETE NIJE ZAČETO POSTUPKOM BIOMEDICINSKI POTPOMOGNUTOG ZAČEĆA.

Ako je dete začeto uz biomedicinsku pomoć darovanim semenim ćelijama, očinstvo muškarca koji je darovao semene ćelije ne može se utvrđivati.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Ocem deteta koje je začeto uz biomedicinsku pomoć smatra se muž majke, pod uslovom da je za postupak biomedicinski potpomognutog oplođenja dao pismeni pristanak.

Ocem deteta koje je začeto uz biomedicinsku pomoć smatra se i vanbračni partner majke, pod uslovom da je za postupak biomedicinski potpomognutog oplođenja dao pismeni pristanak.

Očinstvo muškarca koji se smatra ocem deteta u smislu prethodnih stavova ne može se osporavati.

Muškarac koji se smatra ocem deteta u smislu prethodnih stavova ima pravo na osporavanje očinstva samo ako dete nije začeto postupkom biomedicinski potpomognutog oplođenja.

Ako je dete začeto uz biomedicinsku pomoć darovanim semenim ćelijama, očinstvo muškarca koji je darovao semene ćelije ne može se utvrđivati.

II. DETE POD RODITELJSKIM STARANJEM

1. PRAVA DETETA

Alternativa: Dodaje se pet novih članova koji glase:

OSNOVNI PRINCIPI DEČJIJH PRAVA

Član 69.

DETE IMA PRAVO NA ŽIVOT, OPSTANAK I RAZVOJ.

DRŽAVA I RODITELJI SU PRVENSTVENO ODGOVORNI ZA OBEZBEĐENJE MAKSI-MALNIH USLOVA ZA OSTVARIVANJE PRAVA DETETA.

Član 70.

SVAKO JE DUŽAN DA POŠTUJE PRAVA DETETA.

ZABRANJENA JE SVAKA DISKRIMINACIJA, NEPOSREDNA ILI POSREDNA, PO BILO KOM OSNOVU, A NAROČITO PO OSNOVU RASE, POLA, POLNE ORIJENTACIJE, RODNOG IDENTITETA, NACIONALNE PRIPADNOSTI, DRUŠTVENOG POREKLA, ROĐENJA, VERO-ISPOVESTI, POLITIČKOG ILI DRUGOG UVERENJA, IMOVNOG STANJA, KULTURE, JEZI-KA, STAROSTI I PSIHIČKOG ILI FIZIČKOG INVALIDITETA DETETA ILI NJEGOVIH RODI-TELJA.

Član 71.

DETE KOJE JE SPOSOBNO DA FORMIRA SVOJE MIŠLJENJE IMA PRAVO DA GA SLOBODNO IZRAZI U SVIM STVARIMA KOJE GA SE TIČU.

MIŠLJENJU DETETA IZ PRETHODOG STAVA SE MORA POSVETITI DUŽNA PAŽNJA.

Član 72.

U SVIM PITANJIMA KOJE SE TIČU RODITELJSKOG PRAVA NAJBOLJI INTERES DE-TETA JE PRIMARAN.

INTERESI DETETA MORAJU BITI ZAŠTIĆENI KAD GOD BUDU U SUKOBU SA IN-TERESIMA RODITELJA ILI DRUGIH LICA KOJA VRŠE RODITELJSKA OVLAŠĆENJA.

Član 73.

DETE I RODITELJI, KAO I DRUGA LICA KOJA VRŠE OVLAŠĆENJA IZ SADRŽINE RODITELJSKOG PRAVA, DUGUJU JEDNI DRUGIMA UZAJAMNO POŠTOVANJE, BEZ OB-ZIRA NA UZRAST.

Poreklo

Član 74. (član 59. PZ)

Dete, bez obzira na uzrast, ima pravo da zna ko su mu roditelji.

Pravo deteta da zna ko su mu roditelji može biti ograničeno samo ovim zakonom.

Dete koje je navršilo 15. godinu života i koje je sposobno za rasuđivanje može izvršiti uvid u matičnu knjigu rođenih i u drugu dokumentaciju koja se odnosi na njegovo poreklo.

Alternativa: Stav 2 se briše.

Život sa roditeljima

Član 75. (član 60. PZ)

Dete ima pravo da živi sa roditeljima i pravo da se roditelji o njemu staraju pre svih drugih.

Pravo deteta da živi sa roditeljima može biti ograničeno samo sudskom odlukom kada je to u najboljem interesu deteta.

Sud može doneti odluku o odvajanju deteta od roditelja ako postoje razlozi da se roditelj potpuno ili delimično liši roditeljskog prava ili u slučaju nasilja u porodici.

Dete koje je navršilo 15. godinu života i koje je sposobno za rasuđivanje može odlučiti sa kojim će roditeljem živeti.

Lični odnosi

Član 76. (član 61. PZ)

Dete ima pravo da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi.

Pravo deteta da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi može biti ograničeno samo sudskom odlukom kada je to u najboljem interesu deteta.

Sud može doneti odluku o ograničavanju prava deteta da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi ako postoje razlozi da se taj roditelj potpuno ili delimično liši roditeljskog prava ili u slučaju nasilja u porodici.

Dete koje je navršilo 15. godinu života i koje je sposobno za rasuđivanje može odlučiti o održavanju ličnih odnosa sa roditeljem sa kojim ne živi.

Dete ima pravo da održava lične odnose i sa srodnicima i drugim licima sa kojima ga vezuje posebna bliskost ako ovo pravo nije ograničeno sudskom odlukom.

SRODNICI, KAO I DRUGA LICA KOJA SU SA DETETOM RAZVILA ODNOSI POSEBNE BLISKOSTI, IMAJU PRAVO DA ODRŽAVAJU LIČNE KONTAKTE SA DETETOM, AKO JE TO U NJEGOVOJ NAJBOLJEM INTERESU.

Razvoj deteta

Član 77. (član 62. PZ)

Dete ima pravo na obezbeđenje najboljih mogućih životnih i zdravstvenih uslova za svoj pravilan i potpun razvoj.

Dete koje je navršilo 15. godinu života i koje je sposobno za rasuđivanje može dati pristanak za preduzimanje medicinskog zahvata.

I Varijanta: Briše se stav 2.

II Varijanta: Stav 2 prethodnog člana se menja i dodaje se 3 stav:

DETE KOJE JE NAVRŠILO 15. GODINU ŽIVOTA I KOJE JE SPOSOBNO ZA RASUĐIVANJE MOŽE DATI PRISTANAK ZA PREDUZIMANJE MEDICINSKOG ZAHVATA.

MALOLETNO DETE, BEZ OBZIRA NA UZRAST, NE MOŽE ODBITI DA DA SAGLASNOST ZA PREDUZIMANJE MEDICINSKOG ZAHVATA BEZ ODOBRENJA ORGANA STARETELJSTVA, AKO JE MEDICINSKI ZAHVAT, PREMA SAZNANJIMA MEDICINSKE NAUKE, NEOPHODAN RADI SPAŠAVANJE ŽIVOTA ILI SPREČAVANJA NARUŠAVANJA ZDRAVLJA DETETA.

Obrazovanje deteta

Član 78. (član 63. PZ)

Dete ima pravo na obrazovanje u skladu sa svojim sposobnostima, željama i sklonostima.

Dete koje je navršilo 15. godinu života i koje je sposobno za rasuđivanje može odlučiti koju će srednju školu pohađati.

Poslovna sposobnost deteta

Član 79. (član 64. PZ)

DETE KOJE NIJE NAVRŠILO 14. GODINU ŽIVOTA (MLADI MALOLETNIK) MOŽE PREDUZIMATI PRAVNE POSLOVE KOJIMA PRIBAVLJA ISKLJUČIVO PRAVA I PRAVNE POSLOVE MALOG ZNAČAJA.

Dete koje je navršilo 14. godinu života (stariji maloletnik) može preduzimati, pored pravnih poslova iz prethodnog stava, i sve ostale pravne poslove uz prethodnu ili naknadnu saglasnost roditelja, odnosno saglasnost organa starateljstva za pravne poslove iz člana 233. stav 3. ovog zakonika.

Dete koje je navršilo 15. godinu života može preduzimati pravne poslove kojima upravlja i raspolaže svojom zaradom ili imovinom koju je steklo sopstvenim radom.

Dete može preduzimati i druge pravne poslove kada je to predviđeno zakonom.

Mišljenje deteta

Član 80. (član 65. PZ)

Dete koje je sposobno da formira svoje mišljenje ima pravo slobodnog izražavanja tog mišljenja.

Dete ima pravo da blagovremeno dobije sva obaveštenja koja su mu potrebna za formiranje svog mišljenja.

Mišljenju deteta mora se posvetiti dužna pažnja u svim pitanjima koja ga se tiču i u svim postupcima u kojima se odlučuje o njegovim pravima, a u skladu sa godinama i zrelošću deteta.

Dete koje je navršilo 10. godinu života može slobodno i neposredno izraziti svoje mišljenje u svakom sudskom i upravnom postupku u kome se odlučuje o njegovim pravima.

Dete koje je navršilo 10. godinu života može se samo, odnosno preko nekog drugog lica ili ustanove, obratiti sudu ili organu uprave i zatražiti pomoć u ostvarivanju svog prava na slobodno izražavanje mišljenja.

Sud i organ uprave utvrđuju mišljenje deteta u saradnji sa školskim psihologom odnosno organom starateljstva, porodičnim savetovaštem ili drugom ustanovom specijalizovanom za posredovanje u porodičnim odnosima, a u prisustvu lica koje dete samo izabere.

I Varijanta: Briše se stav 5 prethodnog člana.

II Varijanta: dodaje se novi član koji glasi:

Mišljenje deteta o ličnim i porodičnim pitanjima

Član 81.

DETE KOJE JE NAVRŠILO 10. GODINU ŽIVOTA IMA PRAVO DA U SVOJOJ PORODICI SLOBODNO I NEPOSREDNO IZRAZI MIŠLJENJE O SVIM PITANJIMA LIČNOG I PORODIČNOG ŽIVOTA KOJA GA SE TIČU.

RODITELJI SU DUŽNI DA SASLUŠAJU I UZMU U OBZIR MIŠLJENJE DETETA O PITANJIMA IZ PRETHODOG STAVA.

Dužnosti deteta

Član 82. (član 66. PZ)

Dete koje stiče zaradu ili ima prihode od imovine dužno je da delimično podmiruje potrebe svog izdržavanja, odnosno izdržavanja roditelja i maloletnog brata odnosno sestre, pod uslovima određenim ovim zakonikom.

2. RODITELJSKO PRAVO

Smisao roditeljskog prava

Član 83. (član 67. PZ)

Roditeljsko pravo izvedeno je iz dužnosti roditelja i postoji samo u meri koja je potrebna za zaštitu ličnosti, prava i interesa deteta.

Alternativa: dodaje se novi član koji glasi:

Roditeljska odgovornost

Član 84.

RODITELJI SU ZAJEDNIČKI ODGOVORNI ZA RAZVOJ DETETA.

2.1. Sadržina roditeljskog prava

Staranje o detetu

Član 85. (član 68. PZ)

Roditelji imaju pravo i dužnost da se staraju o detetu.

Staranje o detetu obuhvata: čuvanje, podizanje, vaspitavanje, obrazovanje, zastupanje, izdržavanje te upravljanje i raspolaganje imovinom deteta.

Roditelji imaju pravo da dobiju sva obaveštenja o detetu od obrazovnih i zdravstvenih ustanova.

Čuvanje i podizanje deteta

Član 86. (član 69. PZ)

Roditelji imaju pravo i dužnost da čuvaju i podižu dete tako što će se oni lično starati o njegovom životu i zdravlju.

Roditelji ne smeju podvrgavati dete ponižavajućim postupcima i kaznama koje vređaju ljudsko dostojanstvo deteta i dužni su da dete štite od takvih postupaka drugih lica.

Roditelji ne smeju ostavljati bez nadzora dete predškolskog uzrasta.

Roditelji mogu privremeno poveriti dete drugom licu samo ako to lice ispunjava uslove za staraoca.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Zabrana fizičkog kažnjavanja deteta

Član 87.

RODITELJI NE SMEJU FIZIČKI KAŽNJAVATI DETE I DUŽNI SU DA GA ŠTITE OD TAKVIH POSTUPAKA DRUGIH LICA.

Vaspitavanje deteta

Član 88. (član 70. PZ)

Roditelji imaju pravo i dužnost da sa detetom razvijaju odnos zasnovan na ljubavi, poverenju i uzajamnom poštovanju, te da dete usmeravaju ka usvajanju i poštovanju vrednosti emocionalnog, etičkog i nacionalnog identiteta svoje porodice i društva.

Alternativa: U stavu 1 brišu se reči: “i dužnost” i dodaje se novi stav koji glasi:

RODITELJI SU DUŽNI DA RAZVIJAJU KOD DETETA ODNOS POŠTOVANJA I ČUVANJA ŽIVOTNE SREDINE.

Obrazovanje deteta

Član 89. (član 71. PZ)

Roditelji imaju dužnost da obezbede osnovno školovanje detetu, a o daljem obrazovanju deteta dužni su da se staraju prema svojim mogućnostima.

Roditelji imaju pravo da detetu obezbede obrazovanje koje je u skladu sa njihovim verskim i etičkim uverenjima.

I Varijanta: Dodaje se novi stav koji glasi:

U SLUČAJU NESAGLASNOSTI RODITELJA U POGLEDU VERSKOG I ETIČKOG OBRAZOVANJA DETETA, ILI U POGLEDU DRUGIH OVLAŠĆENJA IZ SADRŽINE RODITELJSKOG PRAVA, ODLUKU ĆE DONETI SUD.

II Varijanta: Dodaje se novi stav koji glasi:

U SLUČAJU NESAGLASNOSTI RODITELJA U POGLEDU VERSKOG I ETIČKOG OBRAZOVANJA DETETA ILI U POGLEDU DRUGIH OVLAŠĆENJA IZ SADRŽINE RODITELJSKOG PRAVA, ODLUKU ĆE DONETI ORGAN STARATELJSTVA.

Zastupanje deteta

Član 90. (član 72. PZ)

RODITELJI SU ZAKONSKI ZASTUPNICI SVOJE MALOLETNE DECE.

U POGLEDU PITANJA O KOJIMA MALOLETNO DETE IMA PRAVO DA ODLUČUJE SAMOSTALNO, RODITELJI GA MOGU ZASTUPATI SAMO UZ NJEGOVU SAGLASNOST.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Roditelji imaju pravo i dužnost da zastupaju dete u svim pravnim poslovima i u svim postupcima izvan granica poslovne i procesne sposobnosti deteta (zakonsko zastupanje).

Roditelji imaju pravo da preduzimaju pravne poslove kojima upravljaju i raspolazu prihodom koji je steklo dete mlađe od 15 godina.

Izdržavanje deteta

Član 91. (član 73. PZ)

Roditelji imaju pravo i dužnost da izdržavaju dete pod uslovima određenim ovim zakonikom.

Alternativa: U prethodnom članu brišu se reči: “pravo i”.

Upravljanje i raspolaganje imovinom deteta

Član 92. (član 74 PZ)

Roditelji imaju pravo i dužnost da upravljaju i raspolazu imovinom deteta pod uslovima određenim ovim zakonikom.

I Varijanta: U prethodnom stavu brišu se reči: “i dužnost”.

II Varijanta: Dodaje se novi stav koji glasi:

RODITELJI IMAJU PRAVO DA UPRAVLJAJU I RASPOLAŽU PRIHODOM KOJI JE STEKLO DETE MLAĐE OD 15 GODINA, POD USLOVIMA ODREĐENIM OVIM ZAKONIKOM.

2.2. Vršenje roditeljskog prava

Zajedničko vršenje roditeljskog prava

Član 93. (član 75. PZ)

RODITELJI VRŠE RODITELJSKO PRAVO ZAJEDNIČKI I SPORAZUMNO.

POSLE PRESTANKA ZAJEDICE ŽIVOTA RODITELJI SE MOGU SPORAZUMETI DA NASTAVE DA VRŠE RODITELJSKO PRAVO ZAJEDNIČKI ILI DA GA JEDAN OD NJIH SAMOSTALNO VRŠI.

SASTAVNI DEO SPORAZUMA O ZAJEDNIČKOM VRŠENJU RODITELJSKOG PRAVA JE I SPORAZUM O TOME ŠTA ĆE SE SMATRATI PREBIVALIŠTEM DETETA.

SPORAZUM RODITELJA O VRŠENJU RODITELJSKOG PRAVA MORA BITI SAČINJEN U PISMENOJ FORMI I MORA SADRŽATI SAGLASNOST RODITELJA da će roditeljska prava i dužnosti obavljati zajednički I SPORAZUMNO, u najboljem interesu deteta.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Roditelji roditeljsko pravo vrše zajednički i sporazumno kada vode zajednički život.

RODITELJI ZAJEDNIČKI I SPORAZUMNO VRŠE RODITELJSKA PRAVA I U SLUČAJU ODVOJENOG ŽIVOTA RODITELJA.

Nesporazum roditelja o vršenju roditeljskog prava

Član 94

U SLUČAJU NESPORAZUMA RODITELJA O VRŠENJU RODITELJSKOG PRAVA POSLE PRESTANKA ZAJEDNICE ŽIVOTA ODLUKU DONOSI SUD, UZIMAJUĆI U OBZIR NAJBOLJI INTERES DETETA.

DOK SUD NE DONESE ODLUKU O VRŠENJU RODITELJSKOG PRAVA, RODITELJSKO PRAVO SAMOSTALNO VRŠI RODITELJ SA KOJIM DETE ŽIVI.

Samostalno vršenje roditeljskog prava

Član 96. (član 77. PZ)

Jedan roditelj sam vrši roditeljsko pravo kada je drugi roditelj nepoznat, ili je umro, ili je potpuno lišen roditeljskog prava odnosno poslovne sposobnosti.

Jedan roditelj sam vrši roditeljsko pravo kada samo on živi sa detetom, a sud još nije doneo odluku o vršenju roditeljskog prava.

Jedan roditelj sam vrši roditeljsko pravo na osnovu odluke suda kada roditelji ne vode zajednički život, a nisu zaključili sporazum o vršenju roditeljskog prava.

Jedan roditelj sam vrši roditeljsko pravo na osnovu odluke suda kada roditelji ne vode zajednički život, a zaključili su sporazum o zajedničkom ili samostalnom vršenju roditeljskog prava, ali sud proceni da taj sporazum nije u najboljem interesu deteta.

Jedan roditelj sam vrši roditeljsko pravo na osnovu odluke suda kada roditelji ne vode zajednički život ako zaključe sporazum o samostalnom vršenju roditeljskog prava i ako sud proceni da je taj sporazum u najboljem interesu deteta.

I Varijanta: Prethodni član se briše.

II Varijanta: Prethodni član se menja tako da glasi:

Jedan roditelj vrši roditeljsko pravo SAMOSTALNO, I BEZ ODLUKE SUDA, kada je drugi roditelj nepoznat, ili je umro, ILI JE PROGLAŠEN ZA UMRLOG, ili je potpuno lišen roditeljskog prava, odnosno poslovne sposobnosti.

Konflikti u porodici

Član 97.

AKO RODITELJI NISU SAGLASNI O NEKOM PITANJU ZAJEDNIČKOG VRŠENJA PRAVA ODLUKU DONOSI ORGAN STARATELJSTVA.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

AKO RODITELJI NISU SAGLASNI O NEKOM PITANJU ZAJEDNIČKOG VRŠENJA PRAVA ODLUKU DONOSI SUD.

Sporazum o samostalnom vršenju roditeljskog prava

Član 98. (član 78. PZ)

Sporazum o samostalnom vršenju roditeljskog prava obuhvata sporazum roditelja o poveravanju zajedničkog deteta jednom roditelju, o visini doprinosa za izdržavanje deteta od drugog roditelja i sporazum o načinu održavanja ličnih odnosa deteta sa drugim roditeljem.

Sporazumom o samostalnom vršenju roditeljskog prava prenosi se vršenje roditeljskog prava na onog roditelja kome je dete povereno.

Roditelj koji ne vrši roditeljsko pravo ima pravo i dužnost da izdržava dete, da sa detetom održava lične odnose i da o pitanjima koja bitno utiču na život deteta odlučuje zajednički i sporazumno sa roditeljem koji vrši roditeljsko pravo.

Pitanjima koja bitno utiču na život deteta, u smislu ovog zakonika, smatraju se naročito: obrazovanje deteta, preduzimanje većih medicinskih zahvata nad detetom, promena prebivališta deteta i raspolaganje imovinom deteta velike vrednosti.

I Varijanta: Dodaje se stav 5 koji glasi:

U SLUČAJU NESAGLASNOSTI RODITELJA O PITANJIMA IZ ST. 4 OVOG ČLANA ODLUKU DONOSI SUD.

II Varijanta: Stav 5 se menja tako da glasi:

U SLUČAJU NESAGLASNOSTI RODITELJA O PITANJIMA IZ ST. 4 OVOG ČLANA ODLUKU DONOSI ORGAN STARATELJSTVA.

III Varijanta: Prethodni član se briše.

2.3. Nadzor nad vršenjem roditeljskog prava

Preventivni nadzor

Član 99. (član 79. PZ)

ORGAN STARATELJSTVA OBAVLJA preventivni nadzor nad vršenjem roditeljskog prava kada donosi odluke kojima omogućava roditeljima da vrše roditeljsko pravo, a koje su mu stavljene u nadležnost ovim zakonikom.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

POMOĆ PRI VRŠENJU RODITELJSKOG PRAVA OBAVLJA ORGAN STARATELJSTVA KADA DONOSI ODLUKE KOJIMA OMOGUĆAVA RODITELJIMA DA VRŠE RODITELJSKO PRAVO, A KOJE SU MU STAVLJENE U NADLEŽNOST OVIM ZAKONIKOM.

Korektivni nadzor

Član 100. (član 80. PZ)

Korektivni nadzor nad vršenjem roditeljskog prava obavlja organ starateljstva kada donosi odluke kojima ispravlja roditelje u vršenju roditeljskog prava.

U obavljanju korektivnog nadzora organ starateljstva donosi odluke kojima:

- 1) upozorava roditelje na nedostatke u vršenju roditeljskog prava;
- 2) upućuje roditelje na razgovor u porodično savetovalište ili u ustanovu specijalizovanu za posredovanje u porodičnim odnosima;
- 3) zahteva od roditelja da položi račun o upravljanju imovinom deteta.

U obavljanju korektivnog nadzora organ starateljstva pokreće i zakonom dozvoljene sudske postupke.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

U obavljanju SVOJE DELATNOSTI organ starateljstva donosi odluke kojima:

- 1) upozorava roditelje na nedostatke u vršenju roditeljskog prava;
- 2) upućuje roditelje na razgovor u porodično savetovalište ili u ustanovu specijalizovanu za posredovanje u porodičnim odnosima;
- 3) zahteva od roditelja da položi račun o upravljanju imovinom deteta.

AKO RODITELJI UGROŽAVAJU NEKA PRAVA DETETA organ starateljstva pokreće i zakonom dozvoljene sudske postupke.

2.4. Lišenje roditeljskog prava

Potpuno lišenje roditeljskog prava

Član 101. (81. PZ)

Roditelj koji zloupotrebljava roditeljska prava ili grubo zanemaruje roditeljske dužnosti može biti potpuno lišen roditeljskog prava.

RODITELJ ZLOUPOTREBLJAVA SVOJA RODITELJSKA PRAVA:

- 1) ako fizički, seksualno ili emocionalno zlostavlja dete;
- 2) ako izrabljuje dete sileći ga na preterani rad, ili na rad koji ugrožava moral, zdravlje ili obrazovanje deteta, odnosno na rad koji je zabranjen zakonom;
- 3) ako podstiče dete na vršenje krivičnih dela;
- 4) ako navikava dete na rđave sklonosti;
- 5) ako na drugi način zloupotrebljava roditeljska prava.

Roditelj grubo zanemaruje roditeljske dužnosti:

- 1) ako je napustio dete;
- 2) ako se uopšte ne stara o detetu sa kojim živi;
- 3) ako izbegava da izdržava dete ili da održava lične odnose sa detetom sa kojim ne živi, odnosno ako sprečava održavanje ličnih odnosa deteta i roditelja sa kojim dete ne živi;
- 4) ako s namerom i neopravdano izbegava da stvori uslove za zajednički život sa detetom koje se nalazi u ustanovi socijalne zaštite za smeštaj korisnika;
- 5) ako na drugi način grubo zanemaruje roditeljske dužnosti.

Sudska odluka o potpunom lišenju roditeljskog prava lišava roditelja svih roditeljskih prava i dužnosti, osim dužnosti da izdržava dete.

Sudskom odlukom o potpunom lišenju roditeljskog prava može biti određena jedna ili više mera zaštite deteta od nasilja u porodici.

Delimično lišenje roditeljskog prava

Član 102. (član 82 PZ)

Roditelj koji nesavesno vrši roditeljska prava ili dužnosti može biti delimično lišen roditeljskog prava.

Sudska odluka o delimičnom lišenju roditeljskog prava može lišiti roditelja jednog ili više roditeljskih prava i dužnosti, osim dužnosti da izdržava dete.

Roditelj koji vrši roditeljsko pravo može biti lišen prava i dužnosti na čuvanje, podizanje, vaspitavanje, obrazovanje i zastupanje deteta, te na upravljanje i raspolaganje imovinom deteta.

Roditelj koji ne vrši roditeljsko pravo može biti lišen prava na održavanje ličnih odnosa sa detetom i prava da odlučuje o pitanjima koja bitno utiču na život deteta.

Sudskom odlukom o delimičnom lišenju roditeljskog prava može biti određena jedna ili više mera zaštite deteta od nasilja u porodici.

I Varijanta: Prethodi član se menja tako da glasi:

RODITELJ KOJI NESAVESNO VRŠI RODITELJSKO PRAVO MOŽE BITI DELIMIČNO LIŠEN JEDNOG ILI VIŠE RODITELJSKIH PRAVA ILI DUŽNOSTI, OSIM DUŽNOSTI DA IZDRŽAVA DETE.

Sudskom odlukom o delimičnom lišenju roditeljskog prava može biti određena jedna ili više mera zaštite deteta od nasilja u porodici.

II Varijanta: Prethodni član menja se tako da glasi:

Roditelj koji nesavesno vrši roditeljska prava ili dužnosti može biti delimično lišen roditeljskog prava.

SUDSKOM ODLUKOM O DELIMIČNOM LIŠENJU RODITELJSKOG PRAVA JEDAN ILI OBA RODITELJA MOGU BITI LIŠENI JEDNOG ILI VIŠE RODITELJSKIH PRAVA I DUŽNOSTI, OSIM DUŽNOSTI DA IZDRŽAVAJU DETE.

Sudskom odlukom o delimičnom lišenju roditeljskog prava može biti određena jedna ili više mera zaštite deteta od nasilja u porodici.

Vraćanje roditeljskog prava

Član 103. (član 83. PZ)

Roditelju se može vratiti roditeljsko pravo kada prestanu razlozi zbog kojih je bio potpuno ili delimično lišen roditeljskog prava.

2.5. Prestanak roditeljskog prava

Kada roditeljsko pravo prestaje

Član 104. (član 84. PZ)

Roditeljsko pravo prestaje:

- 1) kada dete navrši 18. godinu života;
- 2) kada dete stekne potpunu poslovnu sposobnost pre punoletstva;
- 3) kada dete bude usvojeno;
- 4) kada roditelj bude potpuno lišen roditeljskog prava;
- 5) kada umru dete ili roditelj.

Roditeljsko pravo ne prestaje roditelju kada njegovo dete usvoji njegov su-pružnik.

2.6. Produženje roditeljskog prava

Kada se roditeljsko pravo produžava

Član 105. (član 85. PZ)

Roditeljsko pravo se može produžiti i posle punoletstva deteta ako je dete zbog bolesti ili smetnji u psiho-fizičkom razvoju nesposobno da se samo stara o sebi i o zaštiti svojih prava odnosno interesa ili ako svojim postupcima ugrožava sopstvena prava i interese.

I Varijanta: Dodaju se dva nova stava koja glasi:

ODLUKU O PRODUŽENJU RODITELJSKOG PRAVA DONOSI SUD U VANPARNIČNOM POSTUPKU NA PREDLOG RODITELJA ILI ORGANA Starateljstva.

PREDLOG ZA PRODUŽENJE RODITELJSKOG PRAVA PODNOSI SE PRE PUNOLETSTVA DETETA.

II Varijanta: U prethodnoj varijanti stav 2 menja se tako da glasi:

ODLUKU O PRODUŽENJU RODITELJSKOG PRAVA DONOSI SUD U VANPARNIČNOM POSTUPKU NA PREDLOG RODITELJA ILI ORGANA Starateljstva.

PREDLOG ZA PRODUŽENJE RODITELJSKOG PRAVA PODNOSI SE, PO PRAVILU, PRE PUNOLETSTVA DETETA, ALI SUD MOŽE PRODUŽITI RODITELJSKO PRAVO I U SLUČAJU KAD PREDLOG NIJE BLAGOVREMENO PODNET, AKO SU U VREME NASTUPANJA PUNOLETSTVA POSTOJALI RAZLOZI ZA PRODUŽENJE RODITELJSKOG PRAVA.

III Varijanta: prethodni član menja se tako da glasi:

(Poslovna) nesposobnost punoletnog deteta

Član 105. (član 85. PZ)

Roditeljsko pravo se posle punoletstva deteta ne može produžiti ni ako je dete zbog bolesti ili smetnji u psiho-fizičkom razvoju nesposobno da se samo stara o sebi i o zaštiti svojih prava odnosno interesa ili ako svojim postupcima ugrožava sopstvena prava i interese.

U SLUČAJU IZ ST. 1 RODITELJI MOGU BITI POSTAVLJENI ZA STARAoca DETETA.

Napomena: Ako se usvoji ova alternativa čl. 106 i 107 treba da se brišu.

Kada prestaje produženo roditeljsko pravo

Član 106. (član 86. PZ)

Produženo roditeljsko pravo može da prestane kada prestanu razlozi zbog kojih je roditeljsko pravo bilo produženo.

Upisivanje sudske odluke u javne registre

Član 107. (član 87. PZ)

Pravnosnažna sudska odluka o lišenju i vraćanju roditeljskog prava, kao i odluka o produženju i prestanku produženog roditeljskog prava, upisuje se u matičnu knjigu rođenih.

Ako dete ima nepokretnosti, odluka iz prethodnog stava upisuje se i u javni registar prava na nepokretnostima.

Četvrti deo
USVOJENJE

I. ZASNIVANJE USVOJENJA

1. NADLEŽNOST

Član 108. (član 88. PZ)

Usvojenje se zasniva odlukom organa starateljstva.

2. OPŠTA PODOBNOST USVOJENIKA

Interes usvojenika

Član 109. (član 89. PZ)

Dete se može usvojiti ako je to u njegovom najboljem interesu.

Maloletstvo usvojenika

Član 110. (član 90. PZ)

Usvojiti se može samo maloletno dete.

Ne može se usvojiti dete pre nego što navrši treći mesec života.

Ne može se usvojiti maloletno dete koje je steklo potpunu poslovnu sposobnost.

Porodični status usvojenika

Član 111. (član 91. PZ)

Usvojiti se može:

- 1) dete koje nema žive roditelje;
- 2) dete čiji roditelji nisu poznati ili je nepoznato njihovo boravište;

- 3) dete čiji su roditelji potpuno lišeni roditeljskog prava;
- 4) dete čiji su roditelji potpuno lišeni poslovne sposobnosti;
- 5) dete čiji su se roditelji saglasili sa usvojenjem.

Krvno srodstvo

Član 112. (član 92. PZ)

Ne može se usvojiti krvni srodnik u pravoj liniji, a od srodnika u pobočnoj liniji rođeni brat ili sestra, odnosno brat ili sestra po ocu ili majci.

Srodstvo po usvojenju

Član 113. (član 93. PZ)

Ne može se usvojiti dete koje je već usvojeno.

Supružnik ili vanbračni partner usvojioca može usvojiti njegovo ranije usvojeno dete.

Alternativa: U stavu 2 brišu se reči: “ili vanbračni partner”.

Starateljstvo

Član 114. (član 94. PZ)

Staralac ne može usvojiti svog štićenika.

Saglasnost roditelja usvojenika

Član 115. (član 95. PZ)

Dete se može usvojiti samo uz saglasnost roditelja.

Roditelj daje saglasnost za usvojenje sa označavanjem ili bez označavanja usvojioca.

Roditelj ne može dati saglasnost za usvojenje pre nego što dete navrši drugi mesec života.

Roditelj može povući saglasnost za usvojenje u roku od 30 dana od dana kada je dao saglasnost.

Pravo iz prethodnog stava roditelj može iskoristiti samo jednom.

Kada nije potrebna saglasnost roditelja usvojenika

Član 116. (član 96. PZ)

Saglasnost roditelja za usvojenje nije potrebna:

- 1) ako je roditelj potpuno lišen roditeljskog prava;
- 2) ako je roditelj lišen prava da odlučuje o pitanjima koja bitno utiču na život deteta;
- 3) ako je roditelj potpuno lišen poslovne sposobnosti.

Saglasnost staraoca usvojenika

Član 117. (član 97. PZ)

Ako je dete pod starateljstvom, saglasnost za usvojenje daje njegov staralac.

Saglasnost usvojenika

Član 118. (član 98. PZ)

Sa usvojenjem mora da se saglasi dete koje je navršilo 10. godinu života i koje je sposobno za rasuđivanje.

3. OPŠTA PODOBNOST USVOJIOCA

Starost usvojioca

Član 119. (član 99. PZ)

Razlika u godinama između usvojioca i usvojenika ne može biti manja od 18 niti veća od 45 godina.

Izuzetno, ministar nadležan za porodičnu zaštitu može dozvoliti usvojenje licu koje je starije od usvojenika manje od 18 godina ili licu koje je starije od usvojenika više od 45 godina ako je takvo usvojenje u najboljem interesu deteta.

Alternativa: U stavu 1. brišu se reči: “niti veća od 45”, a u stavu 2 reči: “ili licu koje je starije od usvojenika više od 45 godina”.

Lična svojstva usvojioca

Član 120. (član 100. PZ)

Usvojiti može samo lice za koje je utvrđeno da ima lična svojstva na osnovu kojih se može zaključiti da će roditeljsko pravo vršiti u najboljem interesu deteta.

Ne može usvojiti:

- 1) lice koje je potpuno ili delimično lišeno roditeljskog prava;
- 2) lice koje je potpuno ili delimično lišeno poslovne sposobnosti;
- 3) lice obolelo od bolesti koja može štetno delovati na usvojenika;
- 4) lice osuđeno za krivično delo iz grupe krivičnih dela protiv braka i porodice, protiv polne slobode i protiv života i tela.

Bračni status usvojioca

Član 121. (član 101. PZ)

Usvojiti mogu supružnici ili vanbračni partneri zajedno.

Nezavisno od prethodnog stava, može usvojiti lice koje je supružnik ili vanbračni partner roditelja deteta.

KOD NEPOTPUNOG USVOJENJA USVOJITI MOŽE I SAMO JEDAN SUPRUŽNIK ILI VANBRAČNI PARTNER.

Izuzetno, ministar nadležan za porodičnu zaštitu može dozvoliti usvojenje i licu koje samo živi ako za to postoje naročito opravdani razlozi.

Alternativa: U st. 1. i 2. brišu se reči: “ili vanbračni partner”.

Priprema usvojioca

Član 122. (član 102. PZ)

Usvojiti može samo lice koje je pripremljeno za usvojenje po posebnom programu, osim ako ne usvaja supružnik ili vanbračni partner roditelja odnosno usvojioca deteta.

Program pripreme za usvojenje propisuje ministar nadležan za porodičnu zaštitu.

Državljanstvo usvojioca

Član 123. (član 103. PZ)

STRANI DRŽAVLJANIN MOŽE USVOJITI DETE POD USLOVOM:

1) DA SE ZA ODREĐENO DETE NE MOGU NAĆI USVOJIOCI MEĐU DOMAĆIM DRŽAVLJANIMA, ODNOSNO DA DETE NE MOŽE BITI ZBRINUTO U NAŠOJ ZEMLJI PUTEM HRANILAŠTVA ILI NA DRUGI ODGOVARAJUĆI NAČIN.

2) DA SE MINISTAR NADLEŽAN ZA PORODIČNU ZAŠTITU SAGLASIO SA USVOJENJEM.

SMATRAĆE SE DA SE USVOJIOCI NE MOGU NAĆI MEĐU DOMAĆIM DRŽAVLJANIMA AKO JE PROŠLO VIŠE OD GODINU DANA OD UNOŠENJA PODATAKA O BUDUĆEM USVOJENIKU U JEDINSTVENI LIČNI REGISTAR USVOJENIKA ODNOSNO AKO SE U ROKU OD GODINU DANA OD KADA JE DETE OSTALO BEZ RODITELJA ILI BEZ RODITELJSKOG STARANJA NE MOGU NAĆI HRANIOCI MEĐU DOMAĆIM DRŽAVLJANIMA, NITI DRUGI ODGOVARAJUĆI NAČIN PORODIČNOG ZBRINJAVANJA DETETA U NAŠOJ ZEMLJI (NPR. POSTAVLJANJEM STARAOKA KOJI ĆE PRIMITI DETE U SVOJU PORODICU).

IZUZETNO, AKO JE TO U NAJBOLJEM INTERESU DETETA, MINISTAR NADLEŽAN ZA PORODIČNU ZAŠTITU MOŽE DOZVOLITI USVOJENJE STRANIM DRŽAVLJANIMA I PRE ISTEKA ROKA IZ PRETHODNOG STAVA, UZ OBRAZLOŽENJE RAZLOGA ZBOG KOJIH JE DOZVOLJENO ODSUPANJA OD REDOVNE ZAKONSKE PROCEDURE ZA USVOJENJE.

I Varijanta: Stav 3 menja se tako da glasi:

IZUZETNO, AKO JE TO U NAJBOLJEM INTERESU DETETA, SUD MOŽE DOZVOLITI USVOJENJE STRANIM DRŽAVLJANIMA I PRE ISTEKA ROKA IZ PRETHODNOG STAVA, UZ ISCRPNO OBRAZLOŽENJE RAZLOGA ZBOG KOJIH JE DOZVOLJENO ODSUPANJA OD REDOVNE ZAKONSKE PROCEDURE ZA USVOJENJE.

II Varijanta: Prethodni član menja se tako da glasi:

Strani državljanin može usvojiti dete pod uslovom:

- 1) da se ne mogu naći usvojioци među domaćim državljanima;
- 2) da se ministar nadležan za porodičnu zaštitu saglasio sa usvojenjem.

II. VRSTE I DEJSTVA USVOJENJA

Potpuno i nepotpuno usvojenje

Član 124.

USVOJENJE MOŽE BITI POTPUNO (NERASKIDIVO) I NEPOTPUNO (RASKIDIVO).

Potpuno usvojenje

Član 125. (član 104. PZ)

POTPUNIM usvojenjem se između usvojenika i njegovih potomaka i usvojioца i njihovih srodnika zasnivaju jednaka prava i dužnosti kao između deteta i roditelja odnosno drugih srodnika.

Nepotpuno usvojenje

Član 126.

NEPOTPUNIM usvojenjem se između usvojioca i usvojenika i njegovih potomaka zasnivaju jednaka prava i dužnosti kao između deteta i roditelja, AKO OVIM ZAKONIKOM NIJE DRUKČIJE ODREĐENO.

USVOJENJE NE UTICE NA PRAVA USVOJENIKA PREMA NJEGOVIM RODITELJIMA I DRUGIM SRODNICIMA, KAO NI NA NJEGOVE DUŽNOSTI PREMA NJIMA.

I Varijanta: Dodaje se novi član koji glasi:

Odnos usvojenika i roditelja

Član 127. (član 105. PZ)

POTPUNIM usvojenjem prestaje roditeljsko pravo roditelja, osim ako dete usvaja supružnik ili vanbračni partner roditelja deteta.

Usvojenjem prestaju prava i dužnosti deteta prema njegovim srodniciima, te prava i dužnosti srodnika prema njemu.

II Varijanta: Prethodna varijanta menja se tako da glasi:

Prestanak roditeljskog prava roditelja

Član 127.

POTPUNIM USVOJENJEM PRESTAJE RODITELJSKO PRAVO RODITELJA, OSIM AKO DETE USVAJA SUPRUŽNIK RODITELJA DETETA.

III. PRESTANAK USVOJENJA

Način prestanka usvojenja

Član 128. (član 106. PZ)

Usvojenje prestaje poništenjem, ako je ništavo ili rušljivo.

Usvojenje se ne može raskinuti.

I Varijanta stava 2:

POTPUNO USVOJENJE SE NE MOŽE RASKINUTI.

NEPOTPUNO USVOJENJE SE MOŽE RASKINUTI ODLUKOM ORGANA STARETELJSTVA.

II Varijanta: Stav 3 u prethodnoj varijanti menja se tako da glasi:
O RASKIDU NEPOTUNOG USVOJENJA ODLUČUJE SUD.

Ništavost usvojenja

Član 129. (član 107. PZ)

Ništavo je usvojenje prilikom čijeg zasnivanja nisu bili ispunjeni uslovi za njegovu punovažnost predviđeni ovim zakonikom.

Rušljivost usvojenja zbog nedostataka volje

Član 130. (član 108. PZ)

Rušljivo je usvojenje prilikom čijeg zasnivanja je saglasnost za usvojenje data pod prinudom ili u zabludi.

LICE KOJE JE IZJAVU O SAGLASNOSTI ZA USVOJENJE DALO POD PRINUDOM ILI U ZABLUDI MOŽE PODNETI TUŽBU ZA PONIŠTENJE USVOJENJA U ROKU OD GODINU DANA OD DANA KADA JE PRINUDA PRESTALA ILI JE ZABLUDA UOČENA.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Rušljivost usvojenja zbog odsustva saglasnosti

Član 131.

NEPOTPUNO USVOJENJE JE RUŠLJIVO I AKO SUPRUŽNIK ILI VANBRAČNI PARTNER USVOJIOCA NIJE DAO PRISTANAK ZA USVOJENJE.

PRAVO NA PODIZANJE TUŽBE ZA PONIŠTENJE USVOJENJA U SLUČAJU IZ PRETHODNOG STAVA PRIPADA SAMO SUPRUŽNIKU ILI VANBRAČNOM PARTNERU USVOJIOCA.

TUŽBA SE MOŽE PODNETI U ROKU OD GODINU DANA OD DANA SAZNANJA DA JE USVOJENJE ZASNOVANO.

Napomena: Odredbe o rokovima mogu da budu smeštene u deo koji se odnosi na postupak u sporu za poništenje usvojenja, kao što je sada slučaj, samo treba dodati i odredbe ovog novog člana.

Posledice prestanka

Član 132. (član 109. PZ)

Nakon prestanka usvojenja o staranju nad detetom odlučuje organ starateljstva.

Alternativa: Dodaje se novi odeljak koji glasi:

1. RASKID NEPOTPUNOG USVOJENJA

Raskid usvojenja po službenoj dužnosti

Član 133.

USVOJENJE MOŽE PRESTATI REŠENJEM ORGANA STARATELJSTVA KADA ON UTVRDI DA TO ZAHTEVAJU OPRAVDANI INTERESI MALOLETNOG USVOJENIKA.

INICIJATIVU ZA PRESTANAK USVOJENJA MOŽE PODNETI ORGANU STARATELJSTVA SVAKO LICE, ZDRAVSTVENA ILI OBRAZOVNA USTANOVA, USTANOVA SOCIJALNE ZAŠTITE, PRAVOSUDNI I DRUGI DRŽAVNI ORGANI, UDRUŽENJA I GRAĐANI, AKO TO ZAHTEVAJU OPRAVDANI INTERESI MALOLETNOG USVOJENIKA.

Raskid usvojenja na zahtev stranaka

Član 134.

ZAHTEV ZA PRESTANAK USVOJENJA MOGU PODNETI I USVOJILAC ILI USVOJENIK KADA ZA TO POSTOJE OPRAVDANI RAZLOZI.

USVOJILAC I USVOJENIK MOGU I SPORAZUMNO ZAHTEVATI PRESTANAK USVOJENJA.

AKO JE USVOJENIK POSTAO PUNOLETAN, ORGAN STARATELJSTVA NEĆE ISPITIVATI DA LI JE PRESTANAK USVOJENJA KORISTAN PO USVOJENIKA.

Napomena: Ako o izdržavanju odlučuje sud, u kom slučaju bi ove odredbe trebalo prebaciti u deo koji se odnosi na izdržavanje.

Izdržavanje po prestanku usvojenja

Član 135.

ODLUKOM O PRESTANKU USVOJENJA, SUD MOŽE IZ OPRAVDANIH RAZLOGA ODREDITI USVOJENIKU IZDRŽAVANJE DO PUNOLETSTVA NA TERET USVOJIOCA, UZIMAJUĆI U OBZIR IMOVNO STANJE JEDNE I DRUGE STRANE.

ODLUKOM O PRESTANKU USVOJENJA, SUD MOŽE, UZIMAJUĆI U OBZIR IMOVNO STANJE JEDNE I DRUGE STRANE, ODREDITI USVOJITELJU IZDRŽAVANJE NA TERET PUNOLETNOG USVOJENIKA, AKO USVOJILAC NIJE SPOSOBAN ZA PRIVREĐIVANJE I NEMA SREDSTAVA ZA IZDRŽAVANJE, A DUŽE VREME JE IZDRŽAVAO USVOJENIKA I STARAO SE O NJEMU.

SUD MOŽE NA PREDLOG DUŽNIKA ILI POVERIOCA IZDRŽAVANJA DA POVEĆA, SNIZI, UKINE ILI IZMENI NAČIN IZDRŽAVANJA KOJI JE ODREĐEN RANIJOM ODLUKOM, AKO SU SE OKOLNOSTI NA OSNOVU KOJIH JE DONETA ODLUKA KASNIJE IZMENILE.

Napomena: Ostaje otvoreno pitanje sistematike prethodnog člana (može se prebaciti kod izdržavanja).

Upis u matičnu knjigu

Član 136.

PRAVOSNAŽNO REŠENJE O PRESTANKU USVOJENJA ORGAN STARATELJSTVA ĆE DOSTAVITI NADLEŽNOM MATIČARU RADI UPISA U MATIČNU KNJIGU ROĐENIH.

Peti deo
HRANJENIŠTVO

I. ZASNIVANJE HRANJENIŠTVA

Nadležnost

Član 137. (član 110. PZ)

Hranjenišтво se zasniva odlukom organa starateljstva, A PRAVA I OBAVEZE SE UREĐUJU POSEBNIM UGOVOROM.

Organ starateljstva može zasnovati i povremeno hranjenišтво.

Ministar nadležan za porodičnu zaštitu propisuje bliže uslove za zasnivanje hranjenišтва.

1. OPŠTA PODOBNOST HRANJENIKA

Interes hranjenika

Član 138. (član 111. PZ)

Hranjenišтво se može zasnovati ako je to u najboljem interesu deteta.

Maloletstvo hranjenika

Član 139. (član 112. PZ)

Hranjenišтво se može zasnovati samo ako je dete maloletno.

Zasnovano hranjenišтво može se produžiti i posle navršenih 18 godina života hranjenika, ako dete ima smetnju u psiho-fizičkom razvoju i ako je nesposobno da se samo stara o sebi i o zaštiti svojih prava.

Porodični status hranjenika

Član 140. (član 113. PZ)

Hranjeništvo se može zasnovati ako je dete bez roditeljskog staranja.

Hranjeništvo se može zasnovati i ako je dete pod roditeljskim staranjem, ako ima smetnje u psiho-fizičkom razvoju ili je dete sa poremećajem u ponašanju.

Detetom bez roditeljskog staranja u smislu ovog zakonika smatra se: dete koje nema žive roditelje, dete čiji su roditelji nepoznati ili je nepoznato njihovo boravište, dete čiji su roditelji potpuno lišeni roditeljskog prava odnosno poslovne sposobnosti, dete čiji su roditelji lišeni prava na čuvanje i podizanje odnosno vaspitavanje deteta i dete čiji se roditelji ne staraju o detetu ili se staraju o detetu na neodgovarajući način.

Kada su hranjenici braća i sestre, po pravilu se hranjeništvo zasniva sa istim hranilacem.

Saglasnost roditelja hranjenika

Član 141. (član 114. PZ)

Hranjeništvo se može zasnovati samo uz saglasnost roditelja deteta.

Nije potrebna saglasnost roditelja za zasnivanje hranjenijštva kada je dete bez roditeljskog staranja.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

HRANJENIŠTVO SE NE MOŽE ZASNOVATI BEZ SAGLASNOSTI MALOLETNOG RODITELJA KOJI JE SPOSOBAN JE ZA RASUĐIVANJE.

Saglasnost staraoca hranjenika

Član 142. (član 115. PZ)

Ako je dete pod starateljstvom, saglasnost za zasnivanje hranjenijštva daje njegov staralac.

Saglasnost hranjenika

Član 143. (član 116. PZ)

Sa zasnivanjem hranjenijštva mora da se saglasi dete koje je navršilo 10. godinu života i koje je sposobno za rasuđivanje.

2. OPŠTA PODOBNOST HRANIOCA

Lična svojstva hranioca

Član 144. (član 117. PZ)

Hranilac može biti samo lice za koje je utvrđeno da ima lična svojstva na osnovu kojih se može zaključiti da će se starati o detetu u njegovom najboljem interesu.

Hranilac ne može biti:

- 1) lice koje je potpuno ili delimično lišeno roditeljskog prava;
- 2) lice koje je potpuno ili delimično lišeno poslovne sposobnosti;
- 3) lice obolelo od bolesti koja može štetno delovati na hranjenika;
- 4) lice osuđeno za krivično delo iz grupe krivičnih dela protiv braka i porodice, protiv polne slobode i protiv života i tela.

Priprema hranioca

Član 145. (član 118. PZ)

Hranilac može biti lice koje je, po pravilu, pripremljeno za hranjenje po posebnom programu.

Program pripreme za hranjenje propisuje ministar nadležan za porodičnu zaštitu.

II. DEJSTVA HRANJENIŠTVA

Prava i dužnosti hranioca

Član 146. (član 119. PZ)

Hranilac ima pravo i dužnost da čuva, podiže, vaspitava i obrazuje dete.

Hranilac ima dužnost da se posebno stara da se dete osposobi za samostalan život i rad.

Hranilac ima pravo na naknadu, u skladu sa zakonom.

Prava i dužnosti roditelja

Član 147. (član 120. PZ)

Roditelji deteta koje je na hranjeništvu imaju pravo i dužnost da zastupaju dete, da upravljaju i raspolazu imovinom deteta, da izdržavaju dete, da sa dete-

tom održavaju lične odnose i da odlučuju o pitanjima koja bitno utiču na život deteta zajednički i sporazumno sa hranilacem, osim ako nisu potpuno ili delimično lišeni roditeljskog prava odnosno poslovne sposobnosti ili se radi o roditeljima koji se ne staraju o detetu ili se staraju o detetu na neodgovarajući način.

I Varijanta: Dodaje se novi stav 2 koji glasi:

AKO SE RODITELJI DETETA I HRANILAC NE SAGLASE U POGLEDU PITANJA KOJA BITNO UTIČU NA ŽIVOT I RAZVOJ DETETA ODLUKU ĆE DONETI SUD.

II Varijanta: Stav 2 menja se tako da glasi:

AKO SE RODITELJI DETETA I HRANILAC NE SAGLASE U POGLEDU PITANJA KOJA BITNO UTIČU NA ŽIVOT I RAZVOJ DETETA ODLUKU ĆE DONETI ORGAN STARATELJSTVA.

III. PRESTANAK HRANJENIŠTVA

Načini prestanka hranjenja

Član 148. (član 121. i 122. PZ)

Hranjenje prestaje ODLUKOM O PRESTAKU HRANJENIŠTVA:

- 1) kada dete navrší 18. godinu života;
- 2) kada dete stekne potpunu poslovnu sposobnost pre punoletstva;
- 3) kada dete bude usvojeno;
- 4) kada umru dete ili hranilac;
- 5) KADA VIŠE NIJE U NAJBOLJEM INTERESU DETETA.

Hranjenje se može produžiti najkasnije do navršene 26. godine života deteta ako se dete redovno školuje.

U slučaju smrti hranioca, lice koje je sa njim živelo u istoj porodičnoj zajednici ima prvenstvo prilikom zasnivanja novog hranjenja.

Organ starateljstva može doneti odluku o prestanku hranjenja na zahtev hranioca, na zahtev roditelja odnosno staraoca hranjenika ili na njihov sporazumni zahtev.

Organ starateljstva dužan je da donese odluku o prestanku hranjenja ako utvrdi da je prestala potreba za hranjenjem ili da hranjenje više nije u najboljem interesu deteta.

Posledice prestanka

Član 149. (član 123. PZ)

Nakon prestanka hranjenja smrću hranioca ili raskidom hranjenja, o detetu pod roditeljskim staranjem nastavljaju da se staraju roditelji, A AKO SE RADI O DETETU BEZ RODITELJSKOG STARANJA, O DALJEM STARANJU NAD DETETOM ODLUČUJE ORGAN STARATELJSTVA.

Šesti deo **STARATELJSTVO**

I. STAVLJANJE POD STARATELJSTVO

Ko se stavlja pod starateljstvo

Član 150. (član 124. PZ)

Pod starateljstvo se stavlja dete bez roditeljskog staranja (maloletni štíćenik) ili punoletno lice koje je lišeno poslovne sposobnosti (punoletni štíćenik).

Odluka o stavljanju pod starateljstvo

Član 151. (član 125. PZ)

Odluku o stavljanju pod starateljstvo donosi organ starateljstva.

Odluka o stavljanju pod starateljstvo obavezno sadrži i plan staranja.

Odlukom o stavljanju pod starateljstvo organ starateljstva postavlja staraoca i odlučuje o smeštaju štíćenika.

Organ starateljstva pokušaće najpre da smesti štíćenika u srodničku porodicu.

Ako štíćenik ima imovinu, popis i procenu vrednosti imovine štíćenika vrši stalna komisija organa starateljstva.

Način rada, sastav i finansiranje stalne komisije propisuje ministar nadležan za porodičnu zaštitu.

II. STARALAC

1. POSTAVLJANJE STARAOCA

Ko se postavlja za staraoca

Član 152. (član 126. PZ)

Za staraoca se postavlja lice koje ima lična svojstva i sposobnosti potrebne za obavljanje dužnosti staraoca, a pristalo je da bude staralac.

Za staraoca se prvenstveno postavljaju supružnik, srodnik ili hranilac štićenika, osim ako interes štićenika ne nalaže drugačije.

Mišljenje štićenika

Član 153. (član 127. PZ)

ŠTIĆENIK KOJI JE NAVRŠIO 10. GODINU ŽIVOTA I KOJI JE SPOSOBAN ZA RASUĐIVANJE IMA PRAVO DA PREDLOŽI DA MU ODREĐENO LICE BUDE ILI NE BUDE POSTAVLJENO ZA STARAOCU.

PREDLOG ŠTIĆENIKA MORA BITI UZET U OBZIR, U MERI U KOJOJ JE TO MOGUĆE I AKO JE U INTERESU ŠTIĆENIKA.

ORGAN STARATELJSTVA JE DUŽAN DA OBRAZLOŽI ODLUKU KOJOM ŠTIĆENIKOV PREDLOG NIJE USVOJEN.

Ko se ne može postaviti za staraoca

Član 154. (član 128. PZ)

Za staraoca se ne može postaviti:

- 1) lice koje je potpuno ili delimično lišeno poslovne sposobnosti;
- 2) lice koje je potpuno ili delimično lišeno roditeljskog prava;
- 3) lice čiji su interesi u suprotnosti sa interesima štićenika KAO NI LICE KOJE IMA INTERESA OD IZVRŠAVANJA STARATELJSTVA;
- 4) lice od koga se, s obzirom na njegove lične odnose sa štićenikom, roditeljima štićenika ili drugim srodnicima, ne može očekivati da će pravilno obavljati poslove staraoca.

Staralac više štićenika

Član 155. (član 129. PZ)

Isto lice može se postaviti za staraoca više štićenika ako na to pristane i ako je to u interesu štićenika.

Kolektivni staralac

Član 156. (član 130. PZ)

DIREKTOR USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE ZA SMEŠTAJ KORISNIKA ODNOSNO LICE ZAPOSLENO U TOJ USTANOVU NE MOŽE BITI POSTAVLJENO ZA STARAOCU ŠTIĆENIKA SMEŠTENIH U TU USTANOVU.

IZUZETNO, DIREKTOR USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE ZA SMEŠTAJ KORISNIKA ODNOSNO LICE ZAPOSLENO U TOJ USTANOVU MOŽE BITI POSTAVLJENO ZA STARAO-

CA ŠTIĆENIKA SMEŠTENIH U TOJ USTANOVU AKO NA TO PRISTANE, AKO JE TO U NAJBOLJEM INTERESU ŠTIĆENIKA.

Neposredni staralac

Član 157. (član 131. PZ)

Organ starateljstva može odlučiti, ako je to u interesu štićenika, da licu pod starateljstvom ne postavlja staraoca nego da dužnost staraoca vrši neposredno.

Rešenjem o neposrednom vršenju poslova staraoca određuje se stručnjak organa starateljstva koji će u njegovo ime obavljati poslove staraoca.

Poslove staraoca za čiju je punovažnost, kada ih staralac obavlja, potrebno odobrenje organa starateljstva, stručnjak organa starateljstva može punovažno da obavi samo ako nije nosilac staralačkih upravnih ovlašćenja i pod uslovima i na način na koji ih obavlja staralac.

Organ starateljstva može da zaključi pravni posao sa štićenikom o kome se neposredno stara samo uz saglasnost ministarstva nadležnog za porodičnu zaštitu.

Privremeni staralac

Član 158. (član 132. PZ)

Organ starateljstva može odlučiti da postavi privremenog staraoca štićeniku, kao i detetu pod roditeljskim staranjem odnosno poslovno sposobnom licu ako proceni da je to neophodno radi privremene zaštite ličnosti, prava ili interesa tih lica.

Pod uslovima iz prethodnog stava organ starateljstva dužan je da postavi privremenog staraoca:

- 1) licu čije je boravište nepoznato, a ono nema zakonskog zastupnika ili punomoćnika;
- 2) nepoznatom sopstveniku imovine;
- 3) licu čiji su interesi u suprotnosti sa interesima njegovog zakonskog zastupnika, odnosno licima koja imaju suprotne interese a istog zakonskog zastupnika;
- 4) stranom državljaninu koji se nalazi ili ima imovinu na teritoriji Republike Srbije;
- 5) licu koje zahteva da mu bude postavljen privremeni staralac i za to navede opravdan razlog;
- 6) drugom licu kada je to predviđeno zakonom.

Odlukom o postavljanju privremenog staraoca određuje se pravni posao ili vrsta pravnog posla koju on može preduzeti u zavisnosti od okolnosti svakog konkretnog slučaja.

2. RAZREŠENJE STARAOCA

Kada se staralac razrešava

Član 159. (član 133. PZ)

Organ starateljstva dužan je da bez odlaganja razreši staraoca ako utvrdi da je on iz bilo kog razloga prestao da obavlja dužnost, ili da zloupotrebljava prava odnosno grubo zanemaruje dužnosti staraoca, ili da je nastupila neka okolnost zbog koje on ne bi mogao biti postavljen za staraoca.

Organ starateljstva dužan je da razreši staraoca u roku od 30 dana od dana kada utvrdi da on obavlja dužnost staraoca nesavesno ili da bi za štićenika bilo korisnije da mu se za staraoca postavi drugo lice.

Organ starateljstva dužan je da razreši staraoca u roku od 60 dana od dana kada ovaj to zatraži.

Dužnost organa starateljstva

Član 160. (član 134. PZ)

Organ starateljstva dužan je da, prilikom razrešavanja jednog staraoca, blagovremeno sprovede postupak postavljanja novog staraoca.

Ako štićenik ima imovinu, popis i procenu vrednosti imovine štićenika vrši stalna komisija organa starateljstva.

III. DEJSTVA STARATELJSTVA

1. DUŽNOSTI STARAOCA

Staranje o štićeniku

Član 161. (član 135. PZ)

Staralac je dužan da se savesno stara o štićeniku.

Staranje o štićeniku obuhvata: staranje o ličnosti, zastupanje, pribavljanje sredstava za izdržavanje te upravljanje i raspolaganje imovinom štićenika.

Staranje o ličnosti

Član 162. (član 136. PZ)

Staralac je dužan da se stara da čuvanje, podizanje, vaspitavanje i obrazovanje maloletnog štićenika što pre dovede do njegovog osposobljavanja za samostalan život.

Staralac je dužan da se stara da se otklone razlozi zbog kojih je punoletni štićenik lišen poslovne sposobnosti te da se on što pre osposobi za samostalan život.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava koja glase:

STARALAC JE DUŽAN DA PREDUZME SVE MERE KAKO BI SE LICE POD STARTELJSTVOM UKLJUČILO U SVAKODNEVNI ŽIVOT I SLOBODNE AKTIVNOSTI, U SKLADU SA NJEGOVIIM ZDRAVSTVENIM STANJEM, SKLONOSTIMA, ŽELJAMA I SPOSOBNOSTIMA.

STARALAC JE DUŽAN DA PERIODIČNO, A NAJMANJE JEDNOM MESEČNO, POSEĆUJE ŠTIĆENIKA I NEPOSREDNO SE OBAVEŠTAVA O USLOVIMA U KOJIMA ŠTIĆENIK ŽIVI.

Uvažavanje štićenika

Član 163.

PRE PREDUZIMANJA ZNAČAJNIJIH MERA KOJE SE TIČU LIČNOSTI ILI IMOVINSKIH INTERESE ŠTIĆENIKA STARALAC JE DUŽAN DA PRIBAVI MIŠLJENJE ŠTIĆENIKA I RAZMOTRI NJEGOVO MIŠLJENJE, STAVOVE I ŽELJE, AKO JE ŠTIĆENIK STARIJI OD 10 GODINA I AKO JE U STANJU DA IH IZRAZI.

Zastupanje štićenika

Član 164. (član 137. PZ)

Staralac je dužan da zastupa štićenika.

Staralac zastupa štićenika jednako kao što roditelj zastupa dete.

Staralac može samo uz prethodnu saglasnost organa starateljstva:

- 1) da odluči o školovanju štićenika;
- 2) da odluči o preduzimanju medicinskog zahvata nad štićenikom;
- 3) da da saglasnost za preduzimanje pravnih poslova štićenika starijeg od 14 godina;

4) da preduzima pravne poslove kojima upravlja i raspolaže prihodom koji je stekao štićenik mlađi od 15 godina.

Pribavljanje sredstava za izdržavanje štićenika

Član 165. (član 138. PZ)

Staralac je dužan da preduzima sve potrebne mere kako bi pribavio sredstva za izdržavanje štićenika.

Sredstva za izdržavanje štićenika pribavljaju se iz:

- 1) štićenikovih prihoda;
- 2) sredstava dobijenih od lica koja su po zakonu dužna da izdržavaju štićenika;
- 3) drugih izvora.

Član 166.

Staralac je dužan da preduzima sve potrebne mere kako bi pribavio sredstva za izdržavanje štićenika.

Sredstva za izdržavanje štićenika pribavljaju se iz:

- 1) štićenikovih prihoda;
- 2) sredstava dobijenih od lica koja su po zakonu dužna da izdržavaju štićenika;
- 3) ŠTIĆENIKOVE IMOVINE;
- 4) SREDSTAVA SOCIJALNE ZAŠTITE;
- 5) drugih izvora.

Upravljanje imovinom štićenika

Član 167. (član 139. PZ)

Staralac je dužan da upravlja imovinom štićenika koju ovaj nije stekao radom.

Staralac je samostalan u obavljanju poslova redovnog upravljanja imovinom štićenika.

STARALAC JE DUŽAN DA OBAVEŠTAVA ŠTIĆENIKA O POSLOVIMA UPRAVLJANJA IMOVINOM, SEM AKO JE ŠTIĆENIK U TAKVOM STANJU DA TO NE MOŽE DA RAZUME.

Staralac može samo uz prethodnu dozvolu organa starateljstva obavljati poslove koji prelaze okvir redovnog upravljanja imovinom štićenika.

Raspolaganje imovinom štićenika

Član 168. (član 140. PZ)

Staralac raspolaže imovinom štićenika koju ovaj nije stekao radom.

Raspolaganje imovinom štićenika staralac može preduzimati samo uz prethodnu saglasnost organa starateljstva.

Glavnicu imovine štićenika staralac može upotrebiti samo za njegovo izdržavanje ili kada to zahteva neki drugi važan interes štićenika.

Prihodi od imovine štićenika mogu se upotrebiti i za podmirenje opravdanih troškova učinjenih tokom obavljanja poslova starateljstva odnosno za plaćanje nagrade staralacu, a na osnovu odluke organa starateljstva.

Odgovornost staraoca

Član 169. (član 141. PZ)

Staralac odgovara za štetu koju prouzrokuje štićeniku tokom obavljanja poslova starateljstva, osim ako dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

Krivica staraoca postoji kada je štetu prouzrokovao namerno ili grubom nepažnjom.

Za štetu iz prethodnog stava solidarno odgovara i organ starateljstva.

Alternativa: Stav 2 se briše.

Izveštavanje organa starateljstva

Član 170. (član 142. PZ)

Izveštaj staraoca treba da sadrži i podatke o upravljanju i raspolaganju štićeničkom imovinom te štićeničkim prihodima i rashodima u proteklom periodu, kao i konačno stanje njegove imovine.

Način podnošenja izveštaja i polaganja računa propisuje ministar nadležan za porodičnu zaštitu.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Staralac je dužan da organu starateljstva podnosi izveštaje i polaže račune o svom radu SVAKIH ŠEST MESECI (redovni izveštaj), kada organ starateljstva to zatraži (vanredni izveštaj), odnosno nakon prestanka starateljstva (završni izveštaj).

Staralac je dužan da podnese redovni izveštaj DO KRAJA JULA (ZA PRVU POLOVINU GODINE) I DO KRAJA JANUARA ZA DRUGU POLOVINU GODINE), a vanredni odnosno završni izveštaj u roku od 15 dana od dana kada to zatraži organ starateljstva.

Izveštaj staraoca treba da sadrži podatke o ličnosti šticeenika, o uslovima smeštaja, zdravlju, vaspitavanju i obrazovanju, O ŠTICEENIKOVIM PREDLOZIMA, MIŠLJENJU I ŽELJAMA, kao i o svemu drugom što je od značaja za ličnost šticeenika.

2. PRAVA STARAOCA

Pravo na naknadu troškova

Član 171. (član 143. PZ)

Staralac ima pravo na naknadu opravdanih troškova učinjenih tokom obavljanja poslova starateljstva.

Naknada troškova staralacu isplaćuje se prvenstveno iz šticeenikovih prihoda, osim ako se time ne ugrožava šticeenikovo izdržavanje.

Pravo na nagradu

Član 172. (član 144. PZ)

Staralac ima pravo na nagradu.

Nagrada staralacu isplaćuje se prvenstveno iz šticeenikovih prihoda, osim ako se time ne ugrožava šticeenikovo izdržavanje.

Uslove za naknadu troškova i nagradu staralacu propisuje ministar nadležan za porodičnu zaštitu.

IV. PRESTANAK STARATELJSTVA

Načini prestanka starateljstva

Član 173. (član 145. PZ)

Starateljstvo prestaje:

- 1) kada maloletni šticeenik navrší 18. godinu života;
- 2) kada maloletni šticeenik stekne potpunu poslovnu sposobnost pre punoletstva;

- 3) kada maloletni štićenik bude usvojen;
- 4) kada bude doneta pravnosnažna sudska odluka o vraćanju roditeljskog prava odnosno o sticanju ili vraćanju poslovne sposobnosti roditelju maloletnog štićenika;
- 5) kada bude doneta pravnosnažna sudska odluka o vraćanju poslovne sposobnosti punoletnom štićeniku;
- 6) kada štićenik umre.

Starateljstvo može da prestane i kada roditelj koji se nije starao o detetu ili se starao o detetu na neodgovarajući način počne da se stara o detetu na odgovarajući način.

Prestankom starateljstva prestaju prava i dužnosti staraoca.

Starateljstvo ne prestaje razrešenjem ili smrću staraoca.

Sedmi deo
IZDRŽAVANJE

I. IZDRŽAVANJE SUPRUŽNIKA

Ko ima pravo na izdržavanje

Član 174. (član 151. PZ)

Supružnik koji nema dovoljno sredstava za izdržavanje, a nesposoban je za rad ili je nezaposlen, ima pravo na izdržavanje od drugog supružnika srazmerno njegovim mogućnostima.

Nema pravo na izdržavanje supružnik koji je u vreme zaključenja ništavog ili rušljivog braka znao za uzrok ništavosti odnosno rušljivosti.

Nema pravo na izdržavanje supružnik ako bi USVAJANJE NJEGOVOG zahteva za izdržavanje predstavljalo očiglednu nepravdu za drugog supružnika.

II. IZDRŽAVANJE VANBRAČNOG PARTNERA

Ko ima pravo na izdržavanje

Član 175. (član 152. PZ)

Vanbračni partner koji nema dovoljno sredstava za izdržavanje, a nesposoban je za rad ili je nezaposlen, ima pravo na izdržavanje od drugog vanbračnog partnera srazmerno njegovim mogućnostima.

Na izdržavanje vanbračnog partnera shodno se primenjuju odredbe o izdržavanju supružnika.

III. IZDRŽAVANJE MAJKE DETETA

Ko ima pravo na izdržavanje

Član 176. (član 153. PZ)

Majka deteta koja nema dovoljno sredstava za izdržavanje ima pravo na izdržavanje od oca deteta za vreme od tri meseca pre porođaja i godinu dana posle porođaja.

SUD ĆE ODBITI ZAHTEV MAJKE ZA izdržavanje ako bi to predstavljalo očiglednu nepravdu za oca.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

Majka nema pravo na izdržavanje ako bi USVAJANJE njenog zahteva za izdržavanje predstavljalo očiglednu nepravdu za oca.

IV. IZDRŽAVANJE DETETA, RODITELJA I DRUGIH SRODNIKA

Izdržavanje maloletnog deteta

Član 177. (član 154. PZ)

Maloletno dete ima pravo na izdržavanje od roditelja, a od drugih krvnih srodnika u pravoj ushodnoj liniji samo ako roditelji nisu živi ili nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje.

Dužnost maloletnog deteta da delimično podmiruje potrebe svog izdržavanja iz sopstvene zarade ili imovine supsidijarna je u odnosu na dužnost roditelja i krvnih srodnika.

Izdržavanje punoletnog deteta

Član 178. (član 155. PZ)

Punoletno dete koje je nesposobno za rad, a nema dovoljno sredstava za izdržavanje, ima pravo na izdržavanje od roditelja sve dok takvo stanje traje.

Punoletno dete koje se redovno školuje ima pravo na izdržavanje od roditelja srazmerno njihovim mogućnostima, a najkasnije do navršene 26. godine života.

Punoletno dete u smislu prethodnih stavova ima pravo na izdržavanje od krvnih srodnika u pravoj ushodnoj liniji srazmerno njihovim mogućnostima ako roditelji nisu živi ili ako nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje.

PUNOLETNO DETE NEMA PRAVO NA IZDRŽAVANJE AKO BI USVAJANJE NJEGOVOG ZAHTEVA predstavljalo očiglednu nepravdu za roditelje, odnosno druge krvne srodnike.

Izdržavanje roditelja

Član 179. (član 156. PZ)

Roditelj koji je nesposoban za rad, a nema dovoljno sredstava za izdržavanje, ima pravo na izdržavanje od punoletnog deteta ili drugog krvnog srodnika u pravoj nishodnoj liniji, odnosno od maloletnog deteta koje stiće zaradu ili ima prihode od imovine, srazmerno njegovim mogućnostima.

RODITELJ NEMA PRAVO NA IZDRŽAVANJE AKO BI USVAJANJE NJEGOVOG ZAHTEVA predstavljalo očiglednu nepravdu za dete odnosno drugog krvnog srodnika.

Izdržavanje brata odnosno sestre

Član 180. (član 157. PZ)

Maloletni brat odnosno sestra imaju pravo na izdržavanje od punoletnog brata ili sestre, odnosno od maloletnog brata ili sestre koji stiće zaradu ili ima prihode od imovine, ako roditelji nisu živi ili ako nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje.

Izdržavanje adoptivnih srodnika

Član 181. (član 158. PZ)

Na izdržavanje adoptivnih srodnika primenjuju se odredbe ovog zakona o izdržavanju deteta, roditelja i drugih krvnih srodnika.

Izdržavanje tazbinskih srodnika

Član 182. (član 159. PZ)

Maloletni pastorak ima pravo na izdržavanje od maćehe odnosno očuha.

Nema pravo na izdržavanje maloletni pastorak ako je brak između roditelja i maćehe odnosno očuha prestao poništenjem ili razvodom.

Maćeha odnosno očuh koji su nesposobni za rad, a nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje, imaju pravo na izdržavanje od punoletnog pastorka srazmerno njegovim mogućnostima.

OČUH ODNOSNO MAĆEHA NEMAJU PRAVO NA IZDRŽAVANJE AKO BI USVAJANJE NJIHOVOG zahtevalo predstavljalo očiglednu nepravdu za pastorka.

V. ODREĐIVANJE I PRESTANAK IZDRŽAVANJA

Kriterijumi određivanja izdržavanja

Član 183. (član 160. PZ)

Izdržavanje se određuje prema potrebama poverioca i mogućnostima dužnika izdržavanja, pri čemu se vodi računa o minimalnoj sumi izdržavanja.

Potrebe poverioca izdržavanja zavise od njegovih godina, zdravlja, obrazovanja, imovine, prihoda te drugih okolnosti od značaja za određivanje izdržavanja.

Mogućnosti dužnika izdržavanja zavise od njegovih prihoda, mogućnosti za zaposlenje i sticanje zarade, njegove imovine, njegovih ličnih potreba, obaveze da izdržava druga lica, te drugih okolnosti od značaja za određivanje izdržavanja.

Minimalna suma izdržavanja predstavlja sumu koju kao naknadu za hranjenje odnosno za lica na porodičnom smeštaju periodično utvrđuje ministarstvo nadležno za porodičnu zaštitu.

Visina izdržavanja

Član 184.

POVERILAC I DUŽNIK SE MOGU SPORAZUMETI O VISINI DOPRINOSA ZA IZDRŽAVANJE KAO I O NAČINU DAVANJA IZDRŽAVANJA.

SPORAZUM KOJI JE SAČINJEN U PISMENOJ FORMI PRED ORGANOM STARATELSTVA, OVEREN U SUDU ILI KOD JAVNOG BELEŽNIKA IMA SNAGU IZVRŠNE ISPRAVE.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Odluka suda

Član 185.

AKO POVERILAC I DUŽNIK NE MOGU DA POSTIGNU SPORAZUM O IZDRŽAVANJU O TOME ODLUČUJE SUD.

Način određivanja izdržavanja

Član 186. (član 161. PZ)

Izdržavanje se, po pravilu, određuje u novcu.

Izdržavanje se može odrediti i na drugi način, ali samo ako se poverilac i dužnik izdržavanja o tome sporazumeju.

Način određivanja visine izdržavanja

Član 187. (član 162. PZ)

Poverilac izdržavanja može po svom izboru zahtevati da visina izdržavanja bude određena u fiksnom mesečnom novčanom iznosu ili u procentu od redovnih mesečnih novčanih primanja dužnika izdržavanja.

Ako se visina izdržavanja određuje u procentu od redovnih mesečnih novčanih primanja dužnika izdržavanja (zarada, naknada zarade, penzija, autorski honorar itd.), visina izdržavanja, po pravilu, ne može biti manja od 15% niti veća od 50% redovnih mesečnih novčanih primanja dužnika izdržavanja umanjениh za poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje.

Ako je poverilac izdržavanja dete, visina izdržavanja treba da omogući najmanje takav nivo životnog standarda za dete kakav uživa roditelj dužnik izdržavanja.

Trajanje izdržavanja

Član 188. (član 163. PZ)

IZDRŽAVANJE TRAJE NEODREĐENO VREME, DOK POSTOJE ZAKONSKI USLOVI.

IZUZETNO, SUD MOŽE ODLUČITI DA OBAVEZA IZDRŽAVANJA TRAJE ODREĐENO VREME AKO IMA IZGLEDA DA ĆE POVERILAC IZDRŽAVANJA BITI U MOGUĆNOSTI DA U DOGLEDNO VREME OBEZBEDI SREDSTVA ZA IZDRŽAVANJE NA DRUGI NAČIN.

U SLUČAJU AKO JE BRAK KRATKO TRAJAO SUD MOŽE, CENEĆI SVE OKOLNOSTI, ODLUČITI DA OBAVEZA IZDRŽAVANJA TRAJE ODREĐENO VREME, ILI ZAHTEV ZA IZDRŽAVANJE U CELINI ODBITI, NEZAVISNO OD MOGUĆNOSTI POVERIOCA IZDRŽA-

VANJA DA U DOGLEDNO VREME NA DRUGI NAČIN OBEZBEDI SREDSTVA ZA IZDRŽAVANJE, AKO POVERILAC IZDRŽAVANJA NE PODIŽE ZAJEDNIČKO MALOLETNO DETE.

ZAHTEV ZA PRODUŽENJE PLAVA NA IZDRŽAVANJE MOŽE SE PODNETI SAMO DO ISTEKA VREMENA ZA KOJE JE IZDRŽAVANJE DOSUĐENO.

Promena visine izdržavanja

Član 189. (član 164. PZ)

Visina dosuđenog izdržavanja može se zameniti ako se promene okolnosti.

Pravo na regres

Član 190. (član 165. PZ)

Lice koje je faktički davalo izdržavanje, a nije imalo obavezu, ima pravo na naknadu od lica koje je po ovom zakonu bilo dužno da daje izdržavanje.

Ako je više lica istovremeno bilo dužno da daje izdržavanje, njihova obaveza je solidarna

I Varijanta: Dodaju se dva nova stava koja glase:

LICE KOJE JE FAKTIČKI DAVALO IZDRŽAVANJE A IMALO JE OBAVEZU DA TO ČINI, IMA PRAVO NA NAKNADU TROŠKOVA ZA IZDRŽAVANJE DATO U PROŠLOSTI OD LICA KOJE JE BILO DUŽNO DA DAJE JE IZDRŽAVANJE, ALI NE ZA PERIOD DUŽI OD TRI GODINE OD MOMENTA PODNOŠENJA ZAHTEVA.

POTRAŽIVANJE IZDRŽAVANJA NE ZASTAREVA, VEĆ SAMO POJEDINI OBROCI.

II Varijanta: Stav 3 u Varijanti 1 menja se tako da glasi:

LICE KOJE JE FAKTIČKI DAVALO IZDRŽAVANJE A IMALO JE OBAVEZU DA TO ČINI, NEMA PRAVO NA NAKNADU TROŠKOVA ZA IZDRŽAVANJE DATO U PROŠLOSTI OD LICA KOJE JE BILO DUŽNO DA DAJE IZDRŽAVANJE.

Redosled u izdržavanju

Član 191. (član 166. PZ)

Supružnik ostvaruje pravo na izdržavanje prvenstveno od drugog supružnika.

Krvni srodnici ostvaruju međusobno pravo na izdržavanje PREMA ZAKONSKOM REDU NASLEĐIVANJA.

Tazbinski srodnici ostvaruju međusobno pravo na izdržavanje posle krvnih srodnika.

Ako ima više poverilaca izdržavanja, pravo deteta na izdržavanje ima prvenstvo.

Ako je više lica istovremeno dužno da daje izdržavanje, njihova obaveza je podeljena.

Prestanak izdržavanja

Član 192. (član 167. PZ)

Izdržavanje prestaje:

- 1) kada istekne vreme trajanja izdržavanja;
- 2) smrću poverioca ili dužnika izdržavanja.

Izdržavanje može da prestane:

- 1) kada poverilac izdržavanja stekne dovoljno sredstava za izdržavanje, osim ako poverilac izdržavanja nije maloletno dete;
- 2) kada dužnik izdržavanja izgubi mogućnost za davanje izdržavanja ili davanje izdržavanja postane za njega očigledno nepravično, osim ako poverilac izdržavanja nije maloletno dete.

Izdržavanje supružnika prestaje i kada poverilac izdržavanja zaključi novi brak, odnosno vanbračnu zajednicu.

Supružnik čije je pravo na izdržavanje jednom prestalo ne može ponovo ostvariti to pravo od istog supružnika.

Alimentacioni fond

Član 193.

U CILJU EFIKASNIJEG OSTVARIVANJA PRAVA NA IZDRŽAVANJE OSNIVA SE ALIMENTACIONI FOND.

SREDSTVA ZA POČETAK RADA FONDA OBEZBEĐUJU SE PRVENSTVENO IZ BUDŽETA.

MINISTAR NADLEŽAN ZA PORODIČNU ZAŠTITU BLIŽE PROPISUJE USLOVE ZA KORIŠĆENJE SREDSTAVA I PRAVILA O RADU FONDA.

Uslovi za ostvarivanje prava na izdržavanje

Član 194.

AKO DUŽNIK IZDRŽAVANJA NE ISPUNJAVA UREDNO SVOJU OBAVEZU IZDRŽAVANJA DETETA U PERIODU OD 3 MESECA UZASTOPNO ILI U ROKU OD 6 ME-

SECI SA PREKIDIMA, DETE IMA PRAVO NA ISPLATU IZDRŽAVANJA IZ ALIMENTACIONOG FONDA.

DETE – POVERILAC IZDRŽAVANJA TREBA DA PODNESE DOKAZ DA JE PRINUDNO IZVRŠENJE OSTALO BEZUSPEŠNO.

PREDLOG ZA ISPLATU IZDRŽAVANJA IZ ALIMENTACIONOG FONDA TREBA DA SADRŽI LIČNE PODATKE O DUŽNIKU IZDRŽAVANJA, NJEGOVOM PREBIVALIŠTU ILI BORAVIŠTU, ADRESI STANOVANJA, IMOVNOM STANJU, ZAPOSLENJU, ADRESI POSLODAVCA I OSTALE PODATKE OD ZNAČAJA ZA OSTVRIVANJE IZDRŽAVANJA.

Rok za početak isplate i pravo na regres

Član 195.

ALIMENTACIONI FOND JE DUŽAN DA POČNE SA ISLATOM IZDRŽAVANJA U ROKU OD 15 DANA OD PRIJEMA PREDLOGA.

FOND IMA PRAVO REGRESA ISPLAĆENOG IZNOSA IZDRŽAVANJA OD DUŽNIKA, UVEĆANOG ZA 10% NA IME TROŠKOVA POSTUPKA.

Prestanak isplate

Član 196.

ISPLATA IZDRŽAVANJA IZ ALIMENTACIONOG FONDA PRESTAJE KADA PRESTANE ZAKONSKA OBAVEZA IZDRŽAVANJA DETETA.

DOKAZ DA JE PRESTALA ZAKONSKA OBAVEZA IZDRŽAVANJA I PREDLOG ZA PRESTANAK DALJE ISPLATE MOGU PODNETI I DUŽNIK I POVERILAC IZDRŽAVANJA.

POVERILAC I DUŽNIK IZDRŽAVANJA MOGU SPORAZUMNO PODNETI PREDLOG FONDU ZA PRESTANAK ISPLATE IZ FONDA, AKO POSTIGNU SPORAZUM O DOBROVOLJNOJ ISPLATI IZDRŽAVANJA.

Obnavljanje isplate iz fonda

Član 197.

AKO DUŽNIK IZDRŽAVANJA PONOVO IZBEGAVA REDOVNO IZVRŠENJE SVOJE OBAVEZE POVERILAC MOŽE PODNETI NOVI PREDLOG ZA ISPLATU IZDRŽAVANJA IZ FONDA.

REGRES FONDU ZA ISPLAĆENO IZDRŽAVANJE OD DUŽNIKA IZ PRETHODNOG STAVA SE UVEĆAVA ZA 10% (15%).

Osmi deo
IMOVINSKI ODNOSI

I. IMOVINSKI ODNOSI SUPRUŽNIKA

1. POSEBNA IMOVINA

Sticanje

Član 198. (član 168. PZ)

Imovina koju je supružnik stekao pre zaključenja braka predstavlja njegovu posebnu imovinu.

Imovina koju je supružnik stekao u toku trajanja braka deobom zajedničke imovine odnosno nasleđem, poklonom ili drugim pravnim poslom kojim se pribavljaju isključiva prava predstavlja njegovu posebnu imovinu.

Upravljanje i raspolaganje

Član 199. (član 169. PZ)

Svaki supružnik samostalno upravlja i raspolaze svojom posebnom imovinom.

Uvećanje vrednosti

Član 200. (član 170. PZ)

Ako je tokom trajanja zajedničkog života u braku došlo do neznatnog uvećanja vrednosti posebne imovine jednog supružnika, drugi supružnik ima pravo na potraživanje u novcu srazmerno svom doprinosu.

Ako je tokom trajanja zajedničkog života u braku došlo do znatnog uvećanja vrednosti posebne imovine jednog supružnika, drugi supružnik ima pravo na udeo u toj imovini srazmerno svom doprinosu.

2. ZAJEDNIČKA IMOVINA

Sticanje zajedničke imovine

Član 201. (član 171. PZ)

Imovina koju su supružnici stekli radom u toku trajanja zajednice života u braku, KAO I PRIHODI OD POSEBNE I ZAJEDNIČKE IMOVINE, predstavlja njihovu zajedničku imovinu, BEZ OBZIRA DA LI SU NASTALI RADOM ILI NA DRUGI NAČIN.

Supružnici mogu bračnim ugovorom drugačije urediti svoje imovinske odnose.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Imovina koju su supružnici stekli radom u toku trajanja zajednice života u braku predstavlja njihovu zajedničku imovinu.

Supružnici mogu bračnim ugovorom drugačije urediti svoje imovinske odnose.

Igra na sreću

Član 202. (član 172. PZ)

Imovina stečena igrom na sreću u toku trajanja zajednice života u braku predstavlja zajedničku imovinu, osim ako supružnik koji je ostvario dobitak ne dokaže da je u igru uložio posebnu imovinu.

Pravo intelektualne svojine

Član 203. (član 173. PZ)

Imovina stečena korišćenjem prava intelektualne svojine u toku trajanja zajednice života u braku predstavlja zajedničku imovinu.

Upravljanje i raspolaganje

Član 204. (član 174. PZ)

Zajedničkom imovinom supružnici upravljaju i raspolazu zajednički i sporazumno.

Smatra se da poslove redovnog upravljanja supružnik uvek preduzima uz saglasnost drugog supružnika.

Supružnik ne može raspolagati svojim udelom u zajedničkoj imovini niti ga može opteretiti pravnim poslom među živima.

Uvećanje vrednosti

Član 205. (član 175. PZ)

Ako je posle prestanka zajedničkog života u braku došlo do uvećanja vrednosti zajedničke imovine, svaki supružnik ima pravo na potraživanje u novcu odnosno pravo na udeo u uvećanoj vrednosti srazmerno svom doprinosu.

Upis u javni registar

Član 206. (član 176. PZ)

Smatra se da su supružnici izvršili deobu zajedničke imovine ako su u javni registar prava na nepokretnostima upisana oba supružnika kao suvlasnici na opredeljenim udelima.

Smatra se da je upis izvršen na ime oba supružnika i kada je izvršen na ime samo jednog od njih, osim ako nakon upisa nije zaključen pismeni sporazum supružnika o deobi zajedničke imovine odnosno bračni ugovor, ili je o pravima supružnika na nepokretnosti odlučivao sud.

2.1. Deoba zajedničke imovine

Pojam deobe

Član 207. (član 177. PZ)

Deobom zajedničke imovine, u smislu ovog zakonika, smatra se utvrđivanje suvlasničkog odnosno supoverilačkog udela svakog supružnika u zajedničkoj imovini.

Vreme deobe

Član 208. (član 178. PZ)

Deoba zajedničke imovine može se vršiti za vreme trajanja braka i posle njegovog prestanka.

Sporazumna deoba

Član 209. (član 179. PZ)

Supružnici mogu zaključiti sporazum o deobi zajedničke imovine (sporazumna deoba).

Sudska deoba

Član 210. (član 180. PZ)

(1) Ako supružnici ne mogu da se sporazumeju o deobi zajedničke imovine, deobu zajedničke imovine vrši sud (sudska deoba).

(2) Pretpostavlja se da su delovi supružnika u zajedničkoj imovini jednaki.

(3) Veći deo jednog supružnika u sticanju zajedničke imovine zavisi od njegovih ostvarenih prihoda, vođenja poslova u domaćinstvu, staranja o deci, staranja o imovini, te drugih okolnosti od značaja za održavanje ili uvećanje vrednosti zajedničke imovine.

(4) Veći deo u sticanju zajedničke imovine utvrđuje se u istoj srazmeri za sva prava i obaveze u trenutku prestanka zajednice života u braku.

(5) Veći deo jednog supružnika u sticanju pojedinog prava iz zajedničke imovine može se utvrditi samo ako je to pravo ekonomski samostalno u odnosu na ostala prava iz zajedničke imovine, a supružnik je u sticanju tog prava učestvovao i prihodima od svoje posebne imovine.

Alternativa: stav 4 se menja i glasi:

VEĆI UDEO U STICANJU ZAJEDNIČKE IMOVINE UTVRĐUJE SE U ISTOJ SRAZMERI ZA SVA PRAVA I OBAVEZE U TREUTKU PRESTANKA ZAJEDNICE ŽIVOTA SUPRUŽNIKA ILI, AKO SE DEOBA TRAŽI TOKOM TRAJANJA ZAJEDNICE ŽIVOTA, U TREUTKU POKRETANJA POSTUPKA ZA SUDSKU DEOBU.

Pravo na deobu

Član 211. (član 181. PZ)

Pravo na deobu zajedničke imovine imaju: supružnici, naslednici umrlog supružnika i poverioci onog supružnika iz čije se posebne imovine nisu mogla namiriti njihova potraživanja.

PRAVO NA DEOBU ZAJEDNIČKE IMOVINE NE ZASTAREVA, ŠTO NE UTIČE NA PRIMENU PRAVILA O ODRŽAJU I O ZASTARELOSTI POTRAŽIVANJA.

Deoba stvari za ličnu upotrebu supružnika

Član 212. (član 182. PZ)

Stvari za ličnu upotrebu jednog supružnika pripadaju mu u isključivu svojinu bez uračunavanja u njegov deo ako njihova vrednost nije nesrazmerno velika u odnosu na vrednost zajedničke imovine i vrednost stvari za ličnu upotrebu drugog supružnika.

Ako je vrednost stvari iz prethodnog stava nesrazmerno velika, one pripadaju u isključivu svojinu supružniku sa uračunavanjem u njegov deo.

Deoba stvari namenjenih detetu

Član 213. (član 183. PZ)

STVARI NAMENJENE DETETU ČINE ZAJEDNIČKU SVOJINU SUPRUŽNIKA A DODAJU SE SUPRUŽNIKU KOJI VRŠI RODITELJSKO PRAVO, ODNOSNO SA KOJIM DETE ŽIVI, BEZ URAČUNAVANJA U NJEGOV DEO.

SUPRUŽNIK NE MOŽE RASPOLAGATI STVARIMA VEĆE VREDNOSTI NAMENJENIH DETETU BEZ SAGLASNOSTI DRUGOG RODITELJA.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Stvari namenjene detetu pripadaju u isključivu svojinu supružniku koji vrši roditeljsko pravo bez uračunavanja u njegov deo.

Ako roditelji vrše roditeljsko pravo zajednički, na stvarima namenjenim detetu imaju pravo zajedničke svojine.

Deoba stvari za vršenje zanata ili zanimanja

Član 214. (član 184. PZ)

Stvari za vršenje zanata ili zanimanja jednog supružnika pripadaju mu u isključivu svojinu, sa uračunavanjem u njegov deo.

Alternativa: dodaje se novi član koji glasi:

Deoba predmeta domaćinstva

Član 215. (član 185. PZ)

Predmeti domaćinstva na kojima jedan supružnik nakon prestanka zajednice života u braku ima državinu u trajanju od najmanje tri godine IMA PRAVO

DA ZAHTEVA DA MU SE TI PREDMETI DODELE u svojini sa uračunavanjem u njegov deo.

2.2. Odgovornost za obaveze

Odgovornost za sopstvene obaveze

Član 216. (član 186. PZ)

Za sopstvene obaveze preuzete pre ili nakon zaključenja braka odgovara supružnik koji ih je preuzeo svojom posebnom imovinom, kao i svojim delom u zajedničkoj imovini.

Odgovornost za zajedničke obaveze

Član 217. (član 187. PZ)

Za obaveze preuzete radi podmirenja potreba zajedničkog života u braku, kao i za obaveze koje po zakonu terete oba supružnika oni odgovaraju solidarno svojom zajedničkom i posebnom imovinom.

Supružnik koji je iz svoje posebne imovine podmirio zajedničku obavezu ima pravo na naknadu od drugog supružnika srazmerno njegovom udelu u zajedničkoj imovini.

3. UGOVORI SUPRUŽNIKA

Sposobnost za zaključenje ugovora

Član 218. (član 188. PZ)

SUPRUŽNICI ODNOSNO BUDUĆI SUPRUŽNICI MOGU SVOJE IMOVINSKE ODNOSSE NA POSTOJEĆOJ ILI BUDUĆOJ IMOVINI UREDITI UGOVOROM (BRAČNI UGOVOR).

BRAČNI UGOVOR MOŽE ZAKLJUČITI I BUDUĆI SUPRUŽNIK KOJI JE MALOLETAN AKO JE DOBIO SUDSKU DOZVOLU ZA SKLAPANJE BRAKA PRE PUNOLETSTVA.

U IME SUPRUŽNIKA KOJI JE LIŠEN POSLOVNE SPOSOBNOSTI BRAČNI UGOVOR MOŽE ZAKLJUČITI NJEGOV STARALAC UZ SAGLASNOST ORGANA STARATELJSTVA.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

BRAČNI UGOVOR NE MOŽE DO PUNOLETSTVA ZAKLJUČITI, MALOLETNI SUPRUŽNIK ILI BUDUĆI MALOLETNI SUPRUŽNIK.

Forma bračnog ugovora

Član 219.

BRAČNI UGOVOR MORA BITI ZAKLJUČEN U PISMENOM OBLIKU I OVEREN OD STRANE SUDIJE.

PRE OVERE SUDIJA JE DUŽAN DA SUPRUŽNICIMA PROČITA UGOVOR I DA IH UPOZORI NA BUDUĆE IMOVINSKE POSLEDICE UGOVORA.

SUDIJA ĆE ODBITI OVERU UGOVORA AKO UGOVOROM NISU ZAŠTIĆENI INTERESI I JEDNE I DRUGE STRANE.

BRAČNI UGOVOR KOJI SE ODNOSI NA NEPOKRETNOSTI UPISUJE SE U JAVNI REGISTAR PRAVA NA NEPOKRETNOSTIMA.

Napomena: Postavlja se pitanje da li predvideti obaveznu registraciju bračnih ugovora i ko bi vodio registar bračnih ugovora, ili postojanje bračnog ugovora treba da bude evidentirano u matičnim knjigama venčanih.

Ugovaranje odvojenosti imovine

Član 220.

BRAČNIM UGOVOROM SUPRUŽNICI MOGU ISKLJUČITI ZAKONSKI IMOVINSKI REŽIM ZAJEDNIČKE IMOVINE I PREDVIDETI DA SVE ŠTO STEKNU TOKOM BRAKA ČINI NJIHOVU POSEBNU IMOVINU.

PRE OVERE UGOVORA SUDIJA JE DUŽAN DA SUPRUŽNICIMA PROČITA UGOVOR I DA IH POSEBNO UPOZORI DA NEZAPOSLENI SUPRUŽNIK ILI SUPRUŽNIK KOJI TOKOM TRAJANJA BRAKA OSTANE BEZ POSLA NEĆE IMATI DEO U IMOVINI STEČENOJ TOKOM BRAKA.

Ugovaranje unapred određenih dela u zajedničkoj imovini

Član 221.

BRAČNIM UGOVOROM SUPRUŽNICI MOGU ODREDITI DEO SVAKOG OD NJIH U ZAJEDNIČKOJ IMOVINI.

Ugovaranje prava izbora kod deobe zajedničke imovine

Član 222.

BRAČNIM UGOVOROM SUPRUŽNICI MOGU PREDVIDETI DA JEDAN OD NJIH IMA PRAVO IZBORA PREDMETA IZ ZAJEDNIČKE IMOVINE KOJI ĆE MU PRIPASTI U SLUČAJU DEOBE ZAJEDNIČKE IMOVINE NA IME NJEGOVOG DELA.

Alternativa: Dodati se novi član koji glasi:

**Ugovaranje prava izbora kod deobe zajedničke imovine
i zaostavštine**

Član 223.

BRAČNIM UGOVOROM SUPRUŽNICI MOGU PREDVIDETI DA NADŽIVELI SUPRUŽNIK U SLUČAJU PRESTANKA BRAKA SMRĆU ILI PROGLAŠENJEM ZA UMRLOG IMA PRAVO IZBORA PREDMETA IZ ZAJEDNIČKE IMOVINE KOJI ĆE MU PRIPASTI NA IME DELA U ZAJEDNIČKOJ IMOVINI, KAO I NA IME NASLEDNOG DELA.

Ugovaranje odložene zajedničke imovine

Član 224.

BRAČNIM UGOVOROM MOŽE BITI UGOVOREN REŽIM ODLOŽENE ZAJEDNIČKE IMOVINE.

REŽIM ODLOŽENE ZAJEDNIČKE IMOVINE PODRAZUMEVA DA TOKOM BRAKA SUPRUŽNICI SAMOSTALNO STIČU, UPRAVLJAJU I RASPOLAŽU SVOJOM IMOVINOM SVE DO PRESTANKA BRAKA.

U SLUČAJU PRESTANKA BRAKA, SVAKI SUPRUŽNIK JE DUŽAN DA PRIJAVI SVU IMOVINU KOJU JE UNEO U BRAK I KOJU JE STEKAO TOKOM BRAKA RADOM I NA DRUGI NAČIN.

RAZLIKA U IMOVINI STEČENOJ RADOM DELI SE NA DVA JEDNAKA DELA.

NERAZUMNA I NESRAZMERNI DOBROČINA RASPOLAGANJA, RASIPANJE KAO I NAMERNO SMANJENJE, POSEBNO NEPOKRETNE IMOVINE, KOJI SU USMERENI NA NANOŠENJE ŠTETE DRUGOM SUPRUŽNIKU, DODAJU SE IMOVINI TOG SUPRUŽNIKA KAO DA TAKVIH RASPOLAGANJA NIJE NI BILO.

**Ugovaranje univerzalne (opšte)
imovinske zajednice**

Član 225.

BRAČNIM UGOVOROM MOŽE BITI UGOVORENO SPAJANJE CELOKUPNE ILI DELA POSEBNE IMOVINE SUPRUŽNIKA SA ZAJEDNIČKOM IMOVINOM STEČENOM TOKOM BRAČNE ZAJEDNICE.

DEOBA IMOVINSKE ZAJEDNICE ĆE BITI IZVRŠENA U SLUČAJU PRESTANKA BRAKA NA NAČIN PREDVIDJEN BRAČNIM UGOVOROM.

U SLUČAJU DA UDELI U IMOVINSKOJ ZAJEDNICI KAO NI NAČIN DEOBE NISU PREDVIĐENI BRAČNIM UGOVOROM, DEOBA ĆE SE VRŠITI PO PRAVILIMA KOJI VAŽE ZA ZAJEDNIČKU IMOVINU SUPRUŽNIKA.

Varijanta 1: Prethodni član se briše

Varijanta 2: Dodaje se novi član koji glasi:

Sloboda ugovaranja o snošenju porodičnih troškova

Član 226.

BRAČNIM UGOVOROM SUPRUŽNICI MOGU UGOVORITI NAČIN PODMIRIVANJA POTREBA PORODIČNE ZAJENDICE (ZAJEDNIČKI, U JEDNAKIM ILI NEJEDNAKIM DELOVIMA, MOŽE IH SNOSITI SAMO JEDAN OD NJIH, MOGU SE SPORAZUMETI ŠTA ĆE SVE SMATRATI POTREBAMA PORODIČNE ZAJEDNICE KOJE ĆE ZAJEDNIČKI SNOSITI I SL.).

Nevažeće odredbe bračnog ugovora

Član 227.

NEVAŽEĆE SU ODREDBE BRAČNOG UGOVORA KOJIMA SE SUPRUŽNICI ODRIČU PRAVA NA SUPRUŽINSKO IZDRŽAVANJE ILI IZDRŽAVANJE DECE.

ODREĐIVANJE NAČINA DAVANJA IZDRŽAVANJA, POSEBNO PUTEM USTUPANJA DELA IMOVINE IZ KOJE ĆE SE ONO OBEZBEDITI, NE SMATRA SE ODRICANJEM OD PRAVA NA IZDRŽAVANJE.

RASPOLAGANJE STAMBENIM PROSTOROM (STAN, KUĆA) U KOJOJ SUPRUŽNICI ŽIVE SA SVOJOM DECOM, BEZ OBZIRA DA LI PRIPADAJU POSEBNOJ ILI ZAJEDNIČKOJ IMOVINI (PORODIČNI DOM), PUTEM BRAČNOG UGOVORA SUPROTNO NAJBOLJEM INTERESU DETETA, JE NEVAŽEĆE.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

NEVAŽEĆE SU ODREDBE BRAČNOG UGOVORA KOJIMA SE UREDJUJU LIČNI ODNOSI SUPRUŽNIKA.

Ugovaranje stranog prava

Član 228.

NEĆE BITI PUNOVAŽNE ODREDBE BRAČNOG UGOVORA KOJIMA SE NA IMOVINSKE ODNOSI SUPRUŽNIKA UGOVORA PRIMENA STANOG PRAVA.

Poništaj i raskid bračnog ugovora

Član 229.

NA PONIŠTAJ I RASKID BRAČNOG UGOVORA SHODNO SE PRIMENJUJU PRAVILA OVOG ZAKONIKA O PONIŠTAJU I RASKIDU UGOVORA.

Ugovor o upravljanju i raspolaganju zajedničkom imovinom

Član 230. (član 189. PZ)

Supružnici mogu zaključiti ugovor na osnovu koga će jedan od njih upravljati i raspolagati celokupnom zajedničkom imovinom ili nekim njenim delovima.

Ugovor iz prethodnog stava može se odnositi: samo na upravljanje ili samo na raspolaganje ili samo na pojedine poslove upravljanja i raspolaganja.

Upravljanje obuhvata i raspolaganje u okviru redovnog poslovanja, osim ako nije drugačije ugovoreno.

Ugovor o upravljanju i raspolaganju zajedničkom imovinom koji se odnosi na nepokretnosti upisuje se u javni registar prava na nepokretnostima.

II. IMOVINSKI ODNOSI VANBRAČNIH PARTNERA

Zajednička imovina

Član 231. (član 191. PZ)

Imovina koju su vanbračni partneri stekli radom u toku trajanja zajednice života u vanbračnoj zajednici predstavlja njihovu zajedničku imovinu.

Na imovinske odnose vanbračnih partnera shodno se primenjuju odredbe o imovinskim odnosima supružnika.

III. IMOVINSKI ODNOSI DETETA I RODITELJA

Upravljanje imovinom deteta

Član 232. (član 192. PZ)

Dete samostalno upravlja imovinom koju stekne radom.

Roditelji imaju pravo i dužnost da upravljaju imovinom deteta koju ono nije steklo radom.

Raspolaganje imovinom deteta

Član 233. (član 193. PZ)

Dete samostalno raspolaže imovinom koju stekne radom.

Roditelji imaju pravo da raspolažu imovinom deteta koju ono nije steklo radom.

Raspolaganje nepokretnom imovinom i pokretnom imovinom velike vrednosti roditelji mogu preduzimati samo uz prethodnu dozvolu ili naknadnu saglasnost organa starateljstva.

Glavnicu imovine deteta roditelji mogu upotrebiti samo za njegovo izdržavanje ili kada to zahteva neki drugi važan interes deteta.

Prihode od imovine deteta roditelji mogu upotrebiti i za sopstveno izdržavanje odnosno za izdržavanje svog drugog zajedničkog maloletnog deteta.

Napomena: Predložena rešenja mogla bi se i drugačije regulisati.

Pravo stanovanja (*habitatio*)

Član 234. (član 194. PZ)

Dete i roditelj koji vrši roditeljsko pravo imaju pravo stanovanja na stanu čiji je vlasnik drugi roditelj deteta ako dete i roditelj koji vrši roditeljsko pravo nemaju pravo svojine na useljivom stanu.

Pravo stanovanja traje do punoletstva NAJMLAĐEG ZAJEDNIČKOG ILI USVOJENOG deteta.

Nemaju pravo stanovanja dete i roditelj ako bi prihvatanje njihovog zahteva za pravo stanovanja predstavljalo očiglednu nepravdu za drugog roditelja.

IV. IMOVINSKI ODNOSI ČLANOVA PORODIČNE ZAJEDNICE

Zajednička imovina

Član 235. (član 195 PZ)

KAD U PORODIČNOJ ZAJEDNICI SA SUPRUŽNICIMA ODNOSNO VANBRAČNIM PARTNERIMA ŽIVE NJIHOVA DECA I DRUGI KRVNI, TAZBINSKI ILI ADOPTIVNI SRODNICI KOJI RADE NA POLJOPRIVREDNOM IMANJU ILI ZAJEDNIČKI VRŠE DRUGE DELATNOSTI, ILI NA DRUGI NAČIN ZAJEDNIČKI PRIVREĐUJU, IMOVINA STEČENA U TOKU TRAJANJA TE ZAJEDNICE JE ZAJEDNIČKA IMOVINA SVIH ČLANOVA PORODIČNE ZAJEDNICE KOJI SU UČESTVOVALI U NJENOM STICANJU.

Upravljanje i raspolaganje

Član 236.

ZAJEDNIČKOM IMOVINOM ČLANOVI PORODIČNE ZAJEDNICE UPRAVLJAJU I RASPOLAŽU ZAJEDNIČKI I SPORAZUMNO.

MALOLETNI ČLANOVI PORODIČNE ZAJEDNICE KOJI SU NAVRŠILI 15 GODINA ŽIVOTA I SPOSOBNI SU ZA RASUĐIVANJE UČESTVUJU U UPRAVLJANJU I RASPOLAGANJU ZAJEDNIČKOM IMOVINOM SAMOSTALNO.

UPRAVLJANJE ZAJEDNIČKOM IMOVINOM MOŽE SE SAGLASNOM VOLJOM SVIH ČLANOVA POVERITI JEDNOM BROJU ČLANOVA PORODIČNE ZAJEDNICE U KOM SLUČAJU SE ODLUKE U VRŠENJU PRAVA UPRAVLJANJA DONOSE VEĆINOM GLASOVA.

SVAKI ČLAN PORODIČNE ZAJEDNICE MOŽE ZAHTEVATI DA SE ODLUKA O POVERAVANJU UPRAVLJANJA ZAJEDNIČKOM IMOVINOM OPOZOVE, A AKO SE SA TIM NE SAGLASE OSTALI ČLANOVI PORODIČNE ZAJEDNICE, ODLUKU DONOSI SUD U VAN-PARNIČNOM POSTUPKU.

Upis prava člana porodične zajednice

Član 237.

PRAVA ČLANOVA PORODIČNE ZAJEDNICE NA NEPOKRETNOSTIMA KOJE SU NJIHOVA ZAJEDNIČKA IMOVINA U SMISLU PRETHODNIH ČLANOVA UPISUJU SE U ZEMLJIŠNE I DRUGE JAVNE KNJIGE NA IME SVIH ČLANOVA PORODIČNE ZAJEDNICE KOJI SU SVOJIM RADOM UČESTVOVALI U STICANJU, SA NEOPREDELJENIM DELOVIMA.

AKO JE U ZEMLJIŠNE ILI DRUGE JAVNE KNJIGE UPISAN KAO VLASNIK JEDAN ČLAN PORODIČNE ZAJEDNICE ILI POJEDINI ČLANOVI PORODIČNE ZAJEDNICE, SMATRAĆE SE DA JE VLASNIK LICE KOJE JE UPISANO SVE DOK SE PO PREDLOGU OSTALIH ČLANOVA PORODIČNE ZAJEDNICE U ZEMLJIŠNE, ODNOSNO DRUGE JAVNE KNJIGE NE UPIŠE NJIHOVO PRAVO ZAJEDNIČKE SVOJINE.

UGOVOR KOJIM ČLAN PORODIČNE ZAJEDNICE KOJI JE KAO VLASNIK UPISAN U ZEMLJIŠNE, ODNOSNO DRUGE JAVNE KNJIGE IZVRŠI OTUĐENJE ILI OPTEREĆENJE NEPOKRETNOSTI STEČENE U PORODIČNOJ ZAJEDNICI, OSTALI ČLANOVI PORODIČNE ZAJEDNICE MOGU POBIJATI SAMO AKO JE U VREME ZAKLJUČENJA UGOVORA U ZEMLJIŠNE, ODNOSNO DRUGE JAVNE KNJIGE BILO UPISANO PRAVO ZAJEDNIČKE SVOJINE ILI AKO SU U VREME ZAKLJUČENJA UGOVORA TREĆEM LICU SA KOJIM JE UGOVOR ZAKLJUČEN NA NESUMNJIV NAČIN STAVILI DO ZNANJA DA SE RADI O PREDMETU ZAJEDNIČKE SVOJINE.

NEOVLAŠĆENO OTUĐENJE POKRETNE STVARI U ZAJEDNIČKOJ SVOJINI MOŽE SE POBIJATI SAMO AKO JE PRIBAVILAC BIO NESAVESTAN.

AKO ČLAN PORODIČNE ZAJEDNICE NEOVLAŠĆENO OTUĐI STVAR ZAJEDNIČKI STEČENU U PORODIČNOJ ZAJEDNICI, OSTALI ČLANOVI PORODIČNE ZAJEDNICE IMAJU PRAVO ZAHTEVATI DA IM SE U OSTALIM STVARIMA I POTRAŽIVANJIMA DOSUDI ODGOVARAJUĆI DEO ILI DA IM ČLAN PORODIČNE ZAJEDNICE KOJI JE OTUĐENJE IZVRŠIO ISPLATI NAKNADU U NOVCU PREMA VELIČINI NJIHOVIH DELOVA.

Shodna primena

Član 238.

AKO ZAKONOM NIJE DRUKČIJE ODREĐENO NA IMOVINSKE ODNOS E ČLANOVA PORODIČNE ZAJEDNICE SHODNO SE PRIMENJUJU ODREDBE O IMOVINSKIM ODNOSIMA SUPRUŽNIKA.

Ugovorno uređenje imovinskih odnosa

Član 239.

ČLANOVI PORODIČNE ZAJEDNICE MOGU UGOVOROM NA DRUGI NAČIN UREDITI MEĐUSOBNE IMOVINSKE ODNOSI.

UGOVOR IZ PRETHODNOG STAVA PUNOVAŽAN JE SAMO AKO JE SAČINJEN U PISMENOM OBLIKU, AKO SU UGOVOROM OBUHVAĆENI SVI ČLANOVI PORODIČNE ZAJEDNICE KOJI SVOJIM RADOM UČESTVUJU U STICANJU IMOVINE I AKO JE OVEREN OD SUDIJE.

PRILIKOM OVERE SUDIJA ĆE PROČITATI UGOVOR I UPOZORITI UGOVORNE STRANE NA POSLEDICE UGOVORA.

AKO U ZAKLJUČENJU UGOVORA UČESTVUJU MALOLETNI ČLANOVI PORODIČNE ZAJEDNICE SUD ĆE PRE OVERE UGOVORA ZATRAŽITI MIŠLJENJE ORGANA STARETELJSTVA.

Shodna primena

Član 240. (član 196. PZ)

NA IMOVINSKE ODNOSI ČLANOVA PORODICE SHODNO SE PRIMENJUJU ODREDBE O STVARNOPRAVNIM I OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

Alternativa: Prethodni član se briše.

Deveti deo
ZAŠTITA OD NASILJA U PORODICI

Nasilje u porodici

Član 241. (član 197. GZ)

Nasilje u porodici JE, u smislu ovog zakonika, ponašanje kojim jedan član porodice ugrožava telesni integritet, duševno zdravlje ili spokojstvo drugog člana porodice.

Nasiljem u porodici, u smislu prethodnog stava, smatra se naročito:

- 1) nanošenje ili pokušaj nanošenja telesne povrede;
- 2) izazivanje straha pretnjom ubistva ili nanošenja telesne povrede članu porodice ili njemu bliskom licu;
- 3) prisiljavanje na seksualni odnos;
- 4) navođenje na seksualni odnos ili seksualni odnos sa licem koje nije navršilo 14. godinu života ili nemoćnim licem;
- 5) ograničavanje slobode kretanja ili komuniciranja sa trećim licima;
- 6) vređanje, kao i svako drugo drsko, bezobzirno i zlonamerno ponašanje.

Članovima porodice smatraju se:

- 1) supružnici ili bivši supružnici;
- 2) deca, roditelji i ostali krvni I TAZBINSKI srodnici, SRODNICI PO USVOJENJU kao i lica koja vezuje hraniteljstvo ILI STARATELJSTVO;
- 3) lica koja žive ili su živela u istom porodičnom domaćinstvu;
- 4) vanbračni partneri ili bivši vanbračni partneri;
- 5) lica koja su međusobno bila ili su još uvek u emotivnoj ili seksualnoj vezi, odnosno koja imaju zajedničko dete ili je dete na putu da bude rođeno, iako nikada nisu živela u istom porodičnom domaćinstvu.

Mere zaštite

Član 242. (član 198 PZ)

Protiv člana porodice koji vrši nasilje sud može odrediti jednu ili više mera zaštite od nasilja u porodici, kojom se privremeno zabranjuje ili ograničava održavanje ličnih odnosa sa drugim članom porodice.

Mere zaštite od nasilja u porodici su:

- 1) izdavanje naloga za iseljenje iz porodičnog stana ili kuće, bez obzira na pravo svojine odnosno zakupa nepokretnosti;
- 2) IZDAVANJE NALOGA TUŽENOM DA OMOGUĆI TUŽIOCU NESMETANO USELJENJE U PORODIČNI STAN ILI KUĆU, ODNOSNO DA SE UZDRŽI OD RADNJI KOJIMA SPREČAVA USELENJE TUŽIOCA, BEZ OBZIRA NA PRAVO SVOJINE ODNOSNO ZAKUPA NEPOKRETNOSTI;
- 3) zabrana približavanja članu porodice na određenoj udaljenosti;
- 4) zabrana pristupa u prostor oko mesta stanovanja ili mesta rada člana porodice;
- 5) OBAVEZNO LEČENJE OD ALKOHOLIZMA, NARKOMANIJE I DRUGIH BOLESTI ZAVISNOSTI;
- 6) zabrana daljeg uznemiravanja člana porodice.

Mera zaštite od nasilja u porodici može trajati najviše godinu dana.

Vreme provedeno u pritvoru kao i svako lišenje slobode u vezi s krivičnim delom odnosno prekršajem uračunava se u vreme trajanja mere zaštite od nasilja u porodici.

Alternativa: Dodaje se nosvi stav koji glasi:

U SLUČAJU DOBROVOLJNOG PRISTANKA NA LEČENJE PRIMENA OSTALIH MERA ZAŠTITE OD NASILJA U PORODICI SE ODLAŽE.

Izricanje privremenih mera

Član 243.

U POSTUPKU ZA ZAŠTITU OD NASILJA U PORODICI SUD MOŽE IZREĆI JEDNU ILI VIŠE PRIVREMENIH MERA SA DEJSTVOM DO PRAVOSNAŽNOG OKONČANJA POSTUPKA, AKO STEKNE UVERENJE DA JE NASILJE POČINJENO I DA POSTOJI OPASNOST OD PONOVLJENOG NASILJA.

Produžavanje mere zaštite

Član 244. (član 199. PZ)

Mera zaštite od nasilja u porodici može se produžavati sve dok ne prestanu razlozi zbog kojih je mera bila određena.

Prestanak mere zaštite

Član 244. (član 200. PZ)

Mera zaštite od nasilja u porodici može prestati pre isteka vremena trajanja ako prestanu razlozi zbog kojih je mera bila određena.

Deseti deo
**POSEBNI POSTUPCI U PORODIČNO
PRAVNIM SPOROVIMA**

I. POSTUPAK PRED SUDOM

1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Supsidijerna primena odredaba parničnog postupka

Član 245. (član 202. PZ)

Na postupak suda koji je u vezi sa porodično pravnim sporovima primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Sastav veća

Član 246. (član 203. PZ)

Porodično pravne sporove u prvom stepenu sudi veće sastavljeno od jednog sudije i dvoje sudija porotnika, a u postupku po žalbi veće sastavljeno od troje sudija.

Sudije iz prethodnog stava moraju biti lica koja su stekla DODATNA ZNANJA IZ PORODIČNOG PRAVA a posebno iz oblasti prava deteta.

Sudije porotnici biraju se iz redova stručnih lica koja imaju iskustvo u radu sa decom i mladima.

Program i način sticanja dodatnih znanja iz oblasti porodičnog prava i prava deteta sporazumno propisuju ministar nadležan za porodičnu zaštitu i ministar nadležan za pravosuđe.

Hitnost postupka

Član 247. (član 204. PZ)

Postupak o pravnim sporovima je hitan ako se odnosi na dete ili roditelja koji vrši roditeljsko PRAVO I ZAVRŠAVA SE, PO PRAVILU, NA NAJVIŠE DVA ROČIŠTA.

U postupku u vezi sa porodično pravim sporovima tužba se ne dostavlja tuženom na odgovor.

Prvo ročište zakazuje se tako da se održi najkasnije do roka od 15 dana od dana kada su tužba ili predlog primljeni u sudu.

Drugostepeni sud dužan je da donese odluku u roku do 30 dana od dana kada mu je dostavljena žalba.

Istražno načelo

Član 248. (član 205. PZ)

U postupku u vezi sa porodično pravnim sporovima sud može utvrđivati činjenice i kada one nisu među strankama sporne, a može i samostalno istraživati činjenice koje nijedna stranka nije iznela.

Isključivanje javnosti

Član 249. (član 206. PZ)

U postupku u vezi sa porodično pravnim sporovima javnost je isključena.

Podaci iz sudskih spisa spadaju u službenu tajnu i nju su dužni da čuvaju svi učesnici u postupku kojima su ti podaci dostupni.

Odluka o troškovima

Član 250. (član 207. PZ)

O naknadi troškova postupka u vezi sa porodično pravnim sporovima sud odlučuje po slobodnoj oceni, vodeći računa o razlozima pravičnosti.

Revizija

Član 251. (član 208. PZ)

Revizija je uvek dozvoljena u postupcima u vezi sa porodično pravnim sporovima, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.

2. POSTUPAK U BRAČNIM PARNICAMA

Pokretanje postupka

Član 252. (član 210. PZ)

Postupak radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka, kao i za poništenje i razvod braka (bračna parnica), pokreće se tužbom.

Postupak za razvod braka pokreće se i predlogom za razvod braka na osnovu sporazuma supružnika.

Pravo na utvrđenje postojanja ili nepostojanja braka

Član 253. (član 211. PZ)

Pravo na utvrđenje postojanja ili nepostojanja braka imaju supružnici, lica koja imaju pravni interes da bude utvrđeno postojanje ili nepostojanje braka i javni tužilac.

Pravo na poništenje ništavog braka

Član 254. (član 212. PZ)

Pravo na poništenje braka iz uzroka navedenih u čl. 33–35, članu 36. stav 1. mogu podneti supružnici, lica koja imaju pravni interes da brak bude poništen i javni tužilac.

Brak se može poništiti i posle njegovog prestanka.

Dokazivanje ništavosti (bračnost)

Član 255. (član 213. PZ)

U postupku za poništenje braka koji je zaključen za vreme trajanja ranijeg braka jednog supružnika, postojanje ranijeg braka dokazuje se izvodom iz matične knjige venčanih.

Ako tužilac postojanje ranijeg braka ne može dokazati izvodom iz matične knjige venčanih, sud će ga uputiti da u određenom roku pokrene parnicu radi utvrđivanja da raniji brak postoji, a ako on to ne učini, smatraće se da je tužba povučena.

Ako tuženi osporava punovažnost ranijeg braka koji je upisan u matičnu knjigu venčanih, sud će ga uputiti da u određenom roku pokrene parnicu za poništenje ranijeg braka, a ako on to ne učini, smatraće se da je od svoje tvrdnje odustao.

Naknadni nestanak uzroka ništavosti (bračnost)

Član 256. (član 214. PZ)

Sud će odbiti tužbeni zahtev za poništenje braka ako je raniji brak prestao do zaključenja glavne rasprave.

Pravo na poništenje rušljivog braka (maloletstvo)

Član 257. (član 215. PZ)

Supružnik koji je u vreme zaključenja braka bio maloletan ima pravo na poništenje braka zaključenog bez dozvole suda u roku od godinu dana od dana sticanja punoletstva.

Roditelji maloletnog supružnika, odnosno njegov staralac, ima pravo na poništenje braka zaključenog bez dozvole suda do punoletstva maloletnog supružnika.

Pravo na poništenje rušljivog braka (prinuda i zabluda)

Član 258. (član 216. PZ)

Supružnik koji je brak zaključio pod prinudom ili u zabludi ima pravo na poništenje braka u roku od godinu dana od dana kada je prinuda prestala ili je zabluda uočena.

**Pravo na poništenje rušljivog braka
(nesposobnost za rasuđivanje)**

Član 259. (član 217. PZ)

Supružnik koji nije bio sposoban za rasuđivanje u trenutku zaključenja braka, a naknadno postane sposoban za rasuđivanje, ima pravo na poništenje braka u roku od godinu dana od dana prestanka nesposobnosti za rasuđivanje, odnosno od dana pravnosnažnosti sudske odluke o vraćanju poslovne sposobnosti.

Naslednici i staralac

Član 260. (član 218. PZ)

Pravo na poništenje braka ne prelazi na naslednike supružnika.

Naslednici supružnika mogu nastaviti već započeti postupak radi utvrđivanja da je postojao osnov za poništenje braka.

Staralac maloletnog ili poslovno nesposobnog supružnika može podneti tužbu za poništenje braka samo uz prethodnu saglasnost organa starateljstva.

Tužba za razvod braka

Član 261. (član 219. PZ)

Tužbu za razvod braka mogu podneti oba supružnika.

Naslednici i staralac

Član 262. (član 220. PZ)

Pravo na tužbu za razvod braka ne prelazi na naslednike supružnika.

Naslednici supružnika mogu nastaviti već započeti postupak radi utvrđivanja da je postojao osnov za razvod braka.

Naslednici supružnika koji su pokrenuli bračni spor PREDLOGOM ZA SPO-RAZUMNI razvod braka mogu nastaviti već započeti postupak radi utvrđivanja da je postojao osnov za razvod braka.

Staralac poslovno nesposobnog supružnika može podneti tužbu za razvod braka samo uz dozvolu organa starateljstva.

Punomoćnik

Član 263. (član 221. PZ)

Ako tužbu u bračnoj parnici podnosi punomoćnik stranke, punomoćje mora biti overeno i izdato samo radi zastupanja u bračnoj parnici.

Punomoćje mora da sadrži navode u pogledu vrste tužbe i osnova za podnošenje tužbe.

U brakorazvodnoj parnici koja je pokrenuta predlogom za sporazumni razvod braka supružnike ne može zastupati isti punomoćnik.

Odricanje od tužbenog zahteva

Član 264. (član 222. PZ)

U bračnim parnicama odricanje od tužbenog zahteva ima isto pravno dejstvo kao povlačenje tužbe.

Povlačenje tužbe

Član 265. (član 223. PZ)

U bračnoj parnici tužilac može tužbu povući do zaključenja glavne rasprave bez pristanka tuženog, a sa pristankom tuženog dok postupak nije pravosnažno završen.

Predlog za sporazumni razvod braka mogu povući jedan ili oba supružnika dok postupak nije pravosnažno završen.

Ako je do povlačenja tužbe ili predloga ZA SPORAZUMNI RAZVOD BRAKA došlo posle donošenja prvostepene presude, sud će rešenjem utvrditi da je presuda bez pravnog dejstva i da se postupak obustavlja.

Presuda i sudsko poravnanje

Član 266. (član 224. PZ)

U postupku u bračnim parnicama ne može se izreći presuda zbog propuštanja niti presuda na osnovu priznanja ili odricanja.

U bračnim parnicama stranke ne mogu da zaključe sudsko poravnanje.

Presuda o razvodu braka na osnovu sporazuma o razvodu

Član 267. (član 225. PZ)

Sporazum supružnika o vršenju roditeljskog prava predstavlja osnov za izreku presude o razvodu braka ako sud proceni da je taj sporazum u najboljem interesu deteta.

Sporazum supružnika o deobi zajedničke imovine I O SUPRUŽINSKOM IZDRŽAVANJU predstavlja osnov za IZREKU presude kojom se brak razvodi u skladu sa sporazumom o razvodu braka.

Presuda u bračnoj parnici

Član 268. (član 226. PZ)

Sud je dužan da presudom u bračnoj parnici odluči o vršenju roditeljskog prava.

Sud može presudom u bračnoj parnici odlučiti o potpunom ili delimičnom lišenju roditeljskog prava.

Sud može presudom u bračnoj parnici odrediti jednu ili više mera zaštite od nasilja u porodici.

Alternativa: Stav 1 se briše

Pobijanje presude

Član 269. (član 227. PZ)

Presuda kojom se brak razvodi na osnovu sporazuma o razvodu može se pobijati samo zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka ili zbog toga što je taj sporazum zaključen pod prinudom ili u zabludi.

Pravnosnažna presuda u bračnoj parnici ne može se pobijati vanrednim pravnim lekovima u pogledu dela u kome je doneta odluka o poništenju ili razvodu braka.

Smrt stranaka

Član 270. (član 228. PZ)

Ako u toku bračne parnice umre jedan ili umru oba supružnika, prvostepeni sud će rešenjem utvrditi da se postupak obustavlja, OSIM AKO NASLEDNICI ZAHTEVAJU DA SE POSTUPAK NASTAVI.

2.1. Postupak posredovanja

Sadržina postupka posredovanja

Član 271. (član 229. PZ)

Postupak posredovanja (u daljem tekstu: posredovanje) obuhvata postupak za pokušaj mirenja (u daljem tekstu: mirenje) i postupak za pokušaj sporazumnog okončanja spora (u daljem tekstu: poravnanje).

Kada se sprovodi posredovanje

Član 272. (član 230. PZ)

Posredovanje se redovno sprovodi uz postupak u bračnoj parnici koji je pokrenut tužbom jednog od supružnika.

Posredovanje u bračnoj parnici se ne sprovodi:

- 1) ako jedan od supružnika ne pristane na posredovanje;
- 2) ako je jedan od supružnika nesposoban za rasuđivanje;
- 3) ako je boravište jednog od supružnika nepoznato;
- 4) ako jedan ili oba supružnika žive u inostranstvu.

Ko sprovodi posredovanje

Član 273. (član 231. PZ)

Posredovanje, po pravilu, sprovodi sud.

Uz poziv na ročište za posredovanje dostavlja se i tužba za (poništenje ili) razvod braka.

Sudija koji rukovodi posredovanjem ne može učestvovati u donošenju odluke u nekoj kasnijoj fazi postupka, osim ako je posredovanje uspelo.

Kako se sprovodi posredovanje

Član 274. (član 232. PZ)

Po prijemu tužbe za (poništenje ili) razvod braka, sud zakazuje ročište za posredovanje koje se održava samo pred sudijom pojedincem. (boldovan tekst izostaviti).

Sudija koji rukovodi posredovanjem dužan je da preporuči supružnicima da se podvrgnu i psiho-socijalnom savetovanju.

Ako supružnici pristanu na psiho-socijalno savetovanje, sud će na njihov predlog, ili uz njihovu saglasnost, poveriti posredovanje nadležnom organu starateljstva, bračnom ili porodičnom savetovalištu, odnosno drugoj ustanovi koja je specijalizovana za posredovanje u porodičnim odnosima.

Poveravanje se vrši dostavljanjem tužbe za poništenje ili razvod braka.

2.2. Mirenje

Kada se sprovodi mirenje

Član 275. (član 233. PZ)

Mirenje se sprovodi samo u bračnoj parnici koji je pokrenut tužbom za razvod braka.

Svrha mirenja

Član 276. (član 234. PZ)

Svrha mirenja jeste da se poremećeni odnos supružnika razreši bez konflikta i bez razvoda braka.

Poziv na mirenje

Član 277. (član 235. PZ)

Na mirenje se pozivaju oba supružnika.

Punomoćnici ne mogu zastupati supružnike niti mogu prisustvovati mirenju.

Kada je mirenje uspelo

Član 278. (član 236. PZ)

Ako se supružnici pomire, smatraće se da je tužba za razvod braka povučena.

Kada mirenje nije uspelo

Član 279. (član 237. PZ)

Ako se jedan ili oba supružnika, iako su uredno pozvani, ne odazovu pozivu za mirenje, smatraće se da mirenje nije uspelo i nastaviće se postupak poravnanja.

Ako ne dođe do pomirenja, u smislu prethodnog stava, ali sud odnosno ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja proceni da ima izgleda da do pomirenja dođe, sa mirenjem se može nastaviti.

Zapisnik o mirenju

Član 280. (član 238. PZ)

O mirenju sud odnosno ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja sastavlja zapisnik koji sadrži izjave supružnika o tome da su se pomirili odnosno da mirenje nije uspelo.

Ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja dužna je da o rezultatu mirenja obavesti sud kojem je podneta tužba za razvod braka i dostavi mu zapisnik o mirenju.

Trajanje mirenja

Član 281. (član 239. PZ)

Sud odnosno ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja dužni su da mirenje sprovedu u roku od dva meseca od dana dostavljanja tužbe sudu odnosno ustanovi.

Ako ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja ne obavesti sud o rezultatima mirenja u roku od tri meseca od dana kada joj je dostavljena tužba za razvod braka, postupak mirenja će sprovesti sud.

Ročište za mirenje sud je dužan da zakaže tako da se održi u roku od 15 dana od dana kada je istekao rok iz prethodnog stava.

2.3. Poravnanje

Kada se sprovodi poravnanje

Član 282. (član 240. PZ)

Poravnanje se sprovodi u bračnoj parnici koji je pokrenut tužbom za poništenje braka, odnosno tužbom za razvod braka a mirenje supružnika nije uspelo.

Svrha poravnanja

Član 283. (član 241. PZ)

Svrha poravnanja jeste da se poremećeni odnos supružnika razreši bez konflikta nakon poništenja ili razvoda braka.

Sud odnosno ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja nastojaće da supružnici postignu sporazum o vršenju roditeljskog prava i sporazum o deobi zajedničke imovine.

Poziv na poravnanje

Član 284. (član 242. PZ)

Na poravnanje se pozivaju oba supružnika i njihovi punomoćnici.

Kada je poravnanje uspelo

Član 285. (član 243. PZ)

Ako supružnici postignu sporazum o vršenju roditeljskog prava, o deobi zajedničke imovine I O SUPRUŽINSKOM IZDRŽAVANJU, smatraće se da je poravnanje uspelo.

Ako supružnici postignu samo sporazum o vršenju roditeljskog prava ili samo sporazum o deobi zajedničke imovine I O SUPRUŽINSKOM IZDRŽAVANJU, smatraće se da je poravnanje delimično uspelo.

Ako je poravnanje uspelo ili je delimično uspelo, sporazum supružnika o deobi zajedničke imovine I O SUPRUŽINSKOM IZDRŽAVANJU predstavlja osnov za izreku presude o poništenju ili razvodu braka.

Ako je poravnanje uspelo ili je delimično uspelo, sporazum supružnika o vršenju roditeljskog prava predstavlja osnov za izreku presude o poništenju ili razvodu braka ako sud proceni da je taj sporazum u najboljem interesu deteta.

Kada poravnanje nije uspelo

Član 286. (član 244. PZ)

Ako se jedan ili oba supružnika, iako su uredno pozvani, ne odazovu pozivu na poravnanje, smatraće se da poravnanje nije uspelo i nastaviće se postupak po tužbi za poništenje ili razvod braka.

Ako ne dođe do poravnanja, u smislu stava 1. ovog člana, ali sud odnosno ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja proceni da ima izgleda da se poravnanje postigne, sa poravnanjem se može nastaviti.

Zapisnik o poravnanju

Član 287. (član 245. PZ)

O poravnanju sud odnosno ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja sastavlja zapisnik koji sadrži sporazum supružnika o vršenju roditeljskog prava i o deobi zajedničke imovine, odnosno izjave supružnika da poravnanje nije uspeło.

Ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja dužna je da o rezultatu poravnanja obavesti sud kojem je podneta tužba za poništenje ili razvod braka i dostavi mu zapisnik o poravnanju.

I Varijanta: Stav 1. menja se tako da glasi:

O PORAVNANJU SUD ODNOSNO USTANOVA KOJOJ JE POVEREN POSTUPAK POSREDOVANJA SASTAVLJA ZAPISNIK KOJI SADRŽI SPORAZUM SUPRUŽNIKA O VRŠENJU RODITELJSKOG PRAVA, O DEOBI ZAJEDNIČKE IMOVINE I O SUPRUŽINSKOM IZDRŽAVANJU, ODNOSNO IZJAVE SUPRUŽNIKA DA PORAVNANJE NIJE USPELO.

Član 288. (član 246. PZ)

Sud je dužan da poravnanje sprovede u roku od dva meseca od dana kada je okončan postupak mirenja.

Ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja dužna je da poravnanje sprovede u roku od dva meseca od dana kada je okončan postupak mirenja.

Ako ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja ne obavesti sud o rezultatima poravnanja u roku od tri meseca od dana kada je okončan postupak mirenja, postupak poravnanja će sprovesti sud.

Ročište za poravnanje sud je dužan da zakaže tako da se održi u roku od 15 dana od dana kada je istekao rok iz prethodnog stava.

3. POSTUPAK U SPORU O MATERINSTVU I OČINSTVU

Pokretanje postupka

Član 289. (član 248. PZ)

Postupak radi utvrđivanja i osporavanja materinstva (parnica o materinstvu), radi utvrđivanja i osporavanja očinstva i radi poništenja priznanja očinstva (parnica o očinstvu) pokreće se tužbom.

Tužba radi utvrđivanja materinstva

Član 290. (član 249. PZ)

Dete može podneti tužbu radi utvrđivanja materinstva bez obzira na rok.

Žena koja tvrdi da je majka deteta može podneti tužbu radi utvrđivanja svog materinstva u roku od godinu dana od dana saznanja da je ona rodila dete, a najkasnije u roku od 10 godina od rođenja deteta.

Napomena: Mogli bi se ukinuti rokovi za osporavanje i utvrđivanje očinstva i materinstva za sva lica, a ne samo za dete.

Tužba radi osporavanja materinstva

Član 291. (član 250. PZ)

Dete može podneti tužbu radi osporavanja materinstva bez obzira na rok.

Žena koja je upisana u matičnu knjigu rođenih kao majka deteta može podneti tužbu radi osporavanja svog materinstva u roku od godinu dana od dana saznanja da ona nije rodila dete, a najkasnije u roku od 10 godina od rođenja deteta.

Žena koja tvrdi da je majka deteta može podneti tužbu radi osporavanja materinstva ženi koja je upisana u matičnu knjigu rođenih kao majka deteta u roku od godinu dana od dana saznanja da je ona rodila dete, a najkasnije u roku od 10 godina od rođenja deteta.

Muškarac koji se po ovom zakonu smatra ocem deteta može podneti tužbu radi osporavanja materinstva u roku od godinu dana od dana saznanja da žena koja je upisana u matičnu knjigu rođenih kao majka deteta nije rodila dete, a najkasnije u roku od 10 godina od rođenja deteta.

Tužba radi utvrđivanja očinstva

Član 292. (član 251. PZ)

Dete može podneti tužbu radi utvrđivanja očinstva bez obzira na rok.

Majka može podneti tužbu radi utvrđivanja očinstva u roku od godinu dana od dana saznanja da muškarac koga smatra ocem deteta nije priznao očinstvo, a najkasnije u roku od 10 godina od rođenja deteta.

Muškarac koji tvrdi da je otac deteta može podneti tužbu radi utvrđivanja svog očinstva u roku od godinu dana od dana saznanja da se sa njegovim

priznanjem očinstva nisu saglasili majka, odnosno staralac deteta, a najkasnije u roku od 10 godina od rođenja deteta.

Tužba radi osporavanja očinstva

Član 293. (član 252. PZ)

Dete može podneti tužbu radi osporavanja očinstva bez obzira na rok.

Majka može podneti tužbu radi osporavanja očinstva muškarcu koji se po ovom zakonu smatra ocem deteta u roku od godinu dana od dana saznanja da on nije otac, a najkasnije u roku od 10 godina od rođenja deteta.

Muž majke može podneti tužbu radi osporavanja svog očinstva u roku od godinu dana od dana saznanja da on nije otac deteta, a najkasnije u roku od 10 godina od rođenja deteta.

Muškarac koji tvrdi da je otac deteta može podneti tužbu radi osporavanja očinstva muškarcu koji se po ovom zakonu smatra ocem deteta u roku od godinu dana od dana saznanja da je on otac deteta, a najkasnije u roku od 10 godina od rođenja deteta.

Muškarac koji se smatra ocem deteta začetog uz biomedicinsku pomoć može podneti tužbu radi osporavanja svog očinstva u roku od godinu dana od dana saznanja da dete nije začeto postupkom biomedicinski potpomognutog oplodjenja, a najkasnije u roku od 10 godina od rođenja deteta.

Varijanta 1: Prethodni član menja se i glasi:

TUŽBA ZA OSPORAVANJE OČINSTVA MOŽE SE PODNETI BEZ OBZIRA NA ROK.

Varijanta 2: Prethodni član menja se i glasi:

DETE, MAJKA I MUŽ MAJKE MOGU PODNETI TUŽBU ZA OSPORAVANJE OČINSTVA BEZ OBZIRA NA ROK.

Varijanta 3: Prethodni član menja se i glasi:

DETE, MAJKA I MUŽ MAJKE MOGU PODNETI TUŽBU ZA OSPORAVANJE OČINSTVA BEZ OBZIRA NA ROK.

MUŠKARAC KOJI SE SMATRA OCEM DETETA ZAČETOG UZ BIOMEDICINSKU POMOĆ MOŽE PODNETI TUŽBU RADI OSPORAVANJA SVOG OČINSTVA BEZ OBZIRA NA ROK, AKO SAZNA DA DETE NIJE ZAČETO POSTUPKOM BIOMEDICINSKI PODPOMOGNUTOG OPLOĐENJA.

Napomena: Ako se usvoji alternativa istu alternativu bi trebalo uneti i kod osporavanja materinstva (član 291).

Tužba radi poništenja priznanja očinstva

Član 294. (član 253. PZ)

Tužbu radi poništenja izjave o priznanju očinstva, kao i izjave o saglasnosti sa priznanjem očinstva mogu podneti lica koja su dala izjavu, lica koja imaju pravni interes da izjava bude poništena te javni tužilac.

Lice koje je izjavu o priznanju očinstva, kao i izjavu o saglasnosti sa priznanjem očinstva, dalo pod prinudom ili u zabludi ima pravo da zahteva poništenje izjave u roku od godinu dana od dana kada je prinuda prestala ili je zabluda uočena.

Naslednici i staralac tužioca

Član 295. (član 254. PZ)

Pravo na tužbu u parnici o materinstvu i očinstvu ne prelazi na naslednike.

Naslednici tužioca mogu nastaviti već započeti postupak radi utvrđivanja da je postojao osnov za utvrđivanje ili osporavanje materinstva ili očinstva, odnosno radi poništenja priznanja očinstva.

Staralac maloletnog ili poslovno nesposobnog tužioca može podneti tužbu u sporu o materinstvu i očinstvu samo uz prethodnu dozvolu organa starateljstva.

Naslednici tuženog

Član 296. (član 255. PZ)

Ako tuženi u parnici o materinstvu i očinstvu nije više živ, tužba se podnosi protiv njegovih naslednika.

Ako tuženi nema drugih naslednika, tužba se podiže protiv Republike Srbije kao naslednika.

Suparničarska zajednica

Član 297. (član 256. PZ)

Stranke u parnici radi utvrđivanja materinstva jesu dete i žena koja tvrdi da je majka deteta.

Stranke u parnici radi osporavanja materinstva jesu: dete, žena koja tvrdi da je majka deteta, žena koja je upisana u matičnu knjigu rođenih kao majka de-

teta i muškarac koji se po ovom zakonu smatra ocem deteta (nužni i jedinstveni suparničari).

Stranke u parnici radi utvrđivanja očinstva jesu: dete, majka, muškarac koji tvrdi da je otac deteta i muškarac koga majka smatra ocem deteta (nužni i jedinstveni suparničari).

Stranke u parnici radi osporavanja očinstva jesu: dete, majka, muškarac koji se po ovom zakonu smatra ocem i muškarac koji tvrdi da je otac deteta (nužni i jedinstveni suparničari).

Stranke u parnici radi poništenja priznanja očinstva jesu: lice koje je dalo izjavu o priznanju očinstva, lice koje je dalo izjavu o saglasnosti sa priznanjem očinstva, a lice koje ima pravni interes da izjava bude poništena samo ako se radi o uslovima za ništavost priznanja (nužni i jedinstveni suparničari).

Ako tužbom u parnici o materinstvu i očinstvu nisu obuhvaćena sva lica koja moraju biti stranke u postupku, sud je dužan da pouči tužioca da tuži i lice koje tužbom nije obuhvaćeno ili da to lice pozove da se pridruži tužbi kao novi tužilac.

Ako tužilac u roku koji sud odredi ne proširi tužbu na sva lica koja moraju biti stranke u postupku ili se ta lica ne pridruže tužbi kao tužioci, smatraće se da je tužba povučena, a ako tužba bude vraćena sudu bez ispravke, sud će je odbaciti.

Punomoćnik

Član 298. (član 257. PZ)

Ako tužbu u parnici o materinstvu i očinstvu podnosi punomoćnik stranke, punomoćje mora biti overeno i izdato samo radi zastupanja u ovoj parnici.

Punomoćje treba da sadrži vrstu tužbe i osnov za podizanje tužbe.

Presuda i sudsko poravnanje

Član 299. (član 258. PZ)

U parnici o materinstvu i očinstvu ne može se izreći presuda zbog propuštanja niti presuda na osnovu priznanja ili odricanja.

U parnici o materinstvu i očinstvu stranke ne mogu da zaključe sudsko poravnanje.

Smrt stranaka

Član 300. (član 259. PZ)

Ako u toku parnice o materinstvu i očinstvu umru tužilac ili tuženi, prvo-stepeni sud će rešenjem utvrditi da se postupak obustavlja, OSIM AKO NASLEDNICI NASTAVE ZAPOČETI POSTUPAK.

Odluka o vršenju ili lišenju roditeljskog prava i o zaštiti od nasilja u porodici

Član 301. (član 260. PZ)

Sud je dužan da presudom u parnici o materinstvu i očinstvu odluči o vršenju roditeljskog prava.

Sud može presudom u parnici o materinstvu i očinstvu odlučiti i o potpunom ili delimičnom lišenju roditeljskog prava.

Sud može presudom u parnici o materinstvu i očinstvu odrediti jednu ili više mera zaštite od nasilja u porodici.

4. POSTUPAK U PARNICI ZA ZAŠTITU PRAVA DETETA I U PARNICI ZA VRŠENJE ODNOSNO LIŠENJE RODITELJSKOG PRAVA

Pravo izbora mesne nadležnosti

Član 302. (član 261. PZ)

Dete može podneti tužbu u parnici za zaštitu svog prava i u parnici za vršenje odnosno lišenje roditeljskog prava pred sudom opšte mesne nadležnosti ili pred sudom na čijem području ono ima prebivalište, odnosno boravište.

Pokretanje postupka

Član 303. (član 262. PZ)

Postupak u parnici za zaštitu prava deteta i u sporu za vršenje odnosno lišenje roditeljskog prava pokreće se tužbom.

Tužba za zaštitu prava deteta

Član 304. (član 263. PZ)

Tužbu za zaštitu prava deteta mogu podneti: dete, roditelji deteta, javni tužilac i organ starateljstva.

Tužba za zaštitu prava deteta može se podneti u pogledu svih prava koja su detetu priznata ovim zakonom a nisu zaštićena nekim drugim postupkom.

Pravo i dužnost da obaveste javnog tužioca ili organ starateljstva o razlozima za zaštitu prava deteta imaju sve dečje, zdravstvene i obrazovne ustanove ili ustanove socijalne zaštite, pravosudni i drugi državni organi, udruženja i građani.

Tužba za vršenje odnosno lišenje roditeljskog prava

Član 305. (član 264. PZ)

Tužbu za vršenje roditeljskog prava mogu podneti: dete, roditelji deteta i organ starateljstva.

Tužbu za lišenje roditeljskog prava mogu podneti: dete, drugi roditelj, javni tužilac i organ starateljstva.

Tužbu za vraćanje roditeljskog prava može podneti, pored lica iz prethodnog stava, i roditelj koji je bio lišen roditeljskog prava.

Pravo i dužnost da obaveste javnog tužioca ili organ starateljstva o razlozima za lišenje roditeljskog prava imaju sve dečje, zdravstvene i obrazovne ustanove ili ustanove socijalne zaštite, pravosudni i drugi državni organi, udruženja i građani.

Kolizijski staralac i privremeni zastupnik deteta

Član 306. (član 265. PZ)

Ako između deteta i njegovog zakonskog zastupnika postoje suprotni interesi, dete zastupa kolizijski staralac.

Dete koje je navršilo 10. godinu života i koje je sposobno za rasuđivanje može samo odnosno preko nekog drugog lica ili ustanove zatražiti od organa starateljstva da mu postavi kolizijskog staraoca.

Dete koje je navršilo 10. godinu života i koje je sposobno za rasuđivanje može samo odnosno preko nekog drugog lica ili ustanove zatražiti od suda da mu postavi privremenog zastupnika zbog postojanja suprotnih interesa između njega i njegovog zakonskog zastupnika.

Dužnost suda

Član 307. (član 266. PZ)

U parnici za zaštitu prava deteta i u sporu za vršenje odnosno lišenje roditeljskog prava sud je uvek dužan da se rukovodi najboljim interesom deteta.

Ako sud proceni da u parnici za zaštitu prava deteta ili u parnici za vršenje odnosno lišenje roditeljskog prava dete kao stranka nije zastupano na odgovarajući način, dužan je da detetu postavi privremenog zastupnika.

Ako sud utvrdi da je u parnici za zaštitu prava deteta ili u parnici za vršenje odnosno lišenje roditeljskog prava stranka dete koje je sposobno da formira svoje mišljenje, dužan je:

- 1) da se stara da dete blagovremeno dobije sva obaveštenja koja su mu potrebna;
- 2) da dozvoli detetu da neposredno izrazi svoje mišljenje i da mišljenju deteta posveti dužnu pažnju u skladu sa godinama i zrelošću deteta;
- 3) da mišljenje deteta utvrdi na način i na mestu koje je u skladu sa njegovim godinama i zrelošću, osim ako bi to očigledno bilo u suprotnosti sa najboljim interesom deteta.

Dužnost kolizijskog staraoca ili privremenog zastupnika

Član 308. (član 267. PZ)

Ako kolizijski staralac ili privremeni zastupnik utvrdi da u parnici za zaštitu prava deteta ili u parnici za vršenje odnosno lišenje roditeljskog prava on zastupa dete koje je sposobno da formira svoje sopstveno mišljenje, dužan je:

- 1) da se stara da dete blagovremeno dobije sva obaveštenja koja su mu potrebna;
- 2) da detetu pruži objašnjenje koje se tiče mogućih posledica akta koji on preduzima;
- 3) da prenese sudu mišljenje deteta, ako dete nije neposredno izrazilo mišljenje pred sudom, osim ako bi to očigledno bilo u suprotnosti sa najboljim interesom deteta.

Dužnost drugih

Član 309. (član 268. PZ)

Odredbe čl. 306–308. ovog zakonika primenjuju se i u drugim sudskim postupcima u vezi sa porodičnim odnosima ako se ti postupci odnose i na prava deteta.

Odredbe čl. 306–308. ovog zakonika dužni su da primenjuju i organi koji vode druge postupke ako se ti postupci odnose i na prava deteta.

Naročita hitnost postupka

Član 310. (član 269. PZ)

Postupak za zaštitu prava deteta i postupak za lišenje roditeljskog prava naročito su hitni.

Prvo ročište zakazuje se tako da se održi u roku od osam dana od dana kada je tužba primljena u sudu.

Drugostepeni sud dužan je da donese odluku u roku od 15 dana od dana kada mu je dostavljena žalba.

Nalaz i stručno mišljenje

Član 311. (član 270. PZ)

Pre nego što donese odluku o zaštiti prava deteta ili o vršenju odnosno lišenju roditeljskog prava, sud je dužan da zatraži nalaz i stručno mišljenje od organa starateljstva, porodičnog savetovališta ili druge ustanove specijalizovane za posredovanje u porodičnim odnosima.

Ograničenje dispozicije parničnih strana

Član 312. (član 271. PZ)

U parnici za zaštitu prava deteta i u parnici za vršenje odnosno lišenje roditeljskog prava ne može se izreći presuda zbog propuštanja niti presuda na osnovu priznanja ili odricanja.

U parnici za zaštitu prava deteta i u parnici za vršenje odnosno lišenje roditeljskog prava stranke ne mogu da zaključe sudsko poravnanje.

Odluka o vršenju roditeljskog prava

Član 313. (član 272. PZ)

Sporazum roditelja o zajedničkom ili samostalnom vršenju roditeljskog prava predstavlja osnov za izreku presude o vršenju roditeljskog prava ako sud proceni da je taj sporazum u najboljem interesu deteta.

Ako roditelji nisu zaključili sporazum o vršenju roditeljskog prava ili sud proceni da njihov sporazum nije u najboljem interesu deteta, odluku o poveravanju zajedničkog deteta jednom roditelju, o visini doprinosa za izdržavanje od

strane drugog roditelja i o načinu održavanja ličnih odnosa deteta sa drugim roditeljem donosi sud.

Kada sud donese odluku o zajedničkom ili samostalnom vršenju roditeljskog prava, a dete se ne nalazi kod roditelja koji treba da vrši roditeljsko pravo, sud će narediti da se dete odmah preda roditelju koji treba da vrši roditeljsko pravo. Odluka o vršenju ili lišenju roditeljskog prava i o zaštiti od nasilja u porodici

Sadržaj odluka suda

Član 314. (član 273. PZ)

Sud može presudom u parnici za zaštitu prava deteta odlučiti i o vršenju odnosno lišenju roditeljskog prava.

Sud može presudom u parnici za vršenje roditeljskog prava odlučiti i o potpunom ili delimičnom lišenju roditeljskog prava.

Sud može presudom u parnici za zaštitu prava deteta i u parnici za vršenje odnosno lišenje roditeljskog prava odrediti jednu ili više mera zaštite od nasilja u porodici.

5. POSTUPAK U SPORU ZA PONIŠTENJE USVOJENJA

Mesna nadležnost

Član 315. (član 274. PZ)

U parnici za poništenje usvojenja mesno je nadležan sud na čijem se području nalazi organ starateljstva pred kojim je zasnovano usvojenje.

Pravo na poništenje usvojenja

Član 316. (član 275. PZ)

Pravo na poništenje usvojenja imaju usvojioci, usvojenik, roditelji odnosno staralac usvojenika, lica koja imaju pravni interes da usvojenje bude poništeno, kao i javni tužilac.

Lice koje je izjavu o saglasnosti za usvojenje dalo pod prinudom ili u zabludi ima pravo za poništenje usvojenja u roku od godinu dana od dana kada je prinuda prestala ili je zabluda uočena.

Presuda o poništenju usvojenja

Član 317. (član 276. PZ)

Presudu o poništenju usvojenja sud dostavlja organu starateljstva pred kojim je zasnovano usvojenje koji donosi rešenje o poništenju rešenja o novom upisu rođenja usvojenika.

Na osnovu rešenja iz prethodnog stava osnažuje se prvi upis rođenja usvojenika.

6. POSTUPAK U PARNICI ZA IZDRŽAVANJE

Pokretanje postupka

Član 318. (član 278. PZ)

Tužbu za izdržavanje može podneti lice koje se u smislu ovog zakona smatra poveriocem odnosno dužnikom izdržavanja i organ starateljstva.

Pokretanje postupka za izdržavanje supružnika odnosno vanbračnog partnera

Član 319. (član 279. PZ)

Tužba za izdržavanje supružnika može se podneti tokom trajanja braka, odnosno tokom trajanja zajednice života vanbračnih partnera.

Tužba za izdržavanje supružnika može se podneti najkasnije do zaključenja glavne rasprave u bračnoj parnici.

Izuzetno, bivši supružnik koji iz opravdanih razloga nije podneo tužbu za izdržavanje u bračnom sporu može je podneti najkasnije u roku od godinu dana od dana prestanka braka, odnosno od dana kada mu je učinjeno poslednje faktičko davanje na ime izdržavanja.

U slučaju iz prethodog stava stava tužbeni zahtev može biti usvojen samo ako su uslovi od kojih zavisi pravo na izdržavanje postojali u vreme prestanka braka i još uvek postoje u vreme zaključenja glavne rasprave u sporu za izdržavanje.

Tužba za izdržavanje vanbračnog partnera može se podneti u roku od godinu dana od dana prestanka zajednice života vanbračnih partnera, odnosno od dana kada je učinjeno poslednje faktičko davanje na ime izdržavanja.

Naročita hitnost postupka

Član 320. (član 280. PZ)

Postupak u parnici za izdržavanje naročito je hitan.

Prvo ročište zakazuje se tako da se održi u roku od osam dana od dana kada je tužba primljena u sudu.

Drugostepeni sud dužan je da donese odluku u roku od 15 dana od dana kada mu je dostavljena žalba.

Odstupanje od načela dispozicije

Član 321. (član 281. PZ)

Sud nije vezan granicama tužbenog zahteva za izdržavanje.

Evidencija i dokumentacija o izdržavanju

Član 322. (član 282. PZ)

Presudu o izdržavanju sud je dužan da odmah dostavi organu starateljstva na čijoj teritoriji poverilac izdržavanja ima prebivalište odnosno boravište.

Organ starateljstva dužan je da vodi evidenciju i dokumentaciju o izdržavanim licima.

Način vođenja evidencije i dokumentacije propisuje ministar nadležan za porodičnu zaštitu.

7. POSTUPAK U PARNICAMA ZA ZAŠTITU OD NASILJA U PORODICI

Mesna nadležnost

Član 323. (član 283. PZ)

U parnici za zaštitu od nasilja u porodici mesno je nadležan, pored suda opšte mesne nadležnosti, i sud na čijem području ima prebivalište, odnosno boravište član porodice prema kome je nasilje izvršeno.

Pokretanje postupka

Član 324. (član 284. PZ)

Tužbu za određivanje mere zaštite od nasilja u porodici, kao i za produženje mere zaštite od nasilja u porodici, mogu podneti: član porodice prema kome je nasilje izvršeno, njegov zakonski zastupnik, javni tužilac i organ starateljstva.

Tužbu za prestanak mere zaštite od nasilja u porodici može podneti član porodice protiv koga je mera određena.

Naročita hitnost postupka

Član 325. (član 285. PZ)

Postupak u parnicama za zaštitu od nasilja u porodici naročito je hitan.

Prvo ročište zakazuje se tako da se održi u roku od osam dana od dana kada je tužba primljena u sudu.

Drugostepeni sud dužan je da donese odluku u roku od 15 dana od dana kada mu je dostavljena žalba.

Organ starateljstva

Član 326. (član 286. PZ)

Ako organ starateljstva nije pokrenuo postupak u parnici za zaštitu od nasilja u porodici, sud može zatražiti od organa starateljstva da pruži pomoć u pribavljanju potrebnih dokaza i da iznese svoje mišljenje o svrsishodnosti tražene mere.

Odstupanje od načela dispozicije

Član 327. (član 287. PZ)

Sud nije vezan granicama tužbenog zahteva u parnicama za zaštitu od nasilja u porodici.

Sud će odrediti i meru zaštite od nasilja u porodici koja nije tražena, ako oceni da se takvom merom najbolje postiže zaštita.

Dejstvo žalbe

Član 328. (član 288. PZ)

Žalba ne zadržava izvršenje presude o određivanju ili produženju mere zaštite od nasilja u porodici.

Evidencija i dokumentacija o nasilju u porodici

Član 329. (član 289. PZ)

Presudu u parnici za zaštitu od nasilja u porodici sud je dužan da odmah dostavi kako organu starateljstva na čijoj teritoriji ima prebivalište odnosno boravište član porodice prema kome je nasilje izvršeno, tako i organu starateljstva na čijoj teritoriji ima prebivalište odnosno boravište član porodice protiv koga je mera zaštite određena.

Organ starateljstva dužan je da vodi evidenciju i dokumentaciju kako o licima prema kojima je nasilje izvršeno, tako i o licima protiv kojih je određena mera zaštite.

Način vođenja evidencije i dokumentacije propisuje ministar nadležan za porodičnu zaštitu.

II. POSTUPAK PRED ORGANOM UPRAVE

1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Primena zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak

Član 330. (član 291. PZ)

Na postupak organa uprave koji je u vezi sa porodičnim odnosima primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

U postupku pred organom starateljstva primenjuju se i metode stručnog socijalnog rada i socijalne zaštite.

2. POSTUPAK ZAKLJUČENJA BRAKA

Zahtev za zaključenje braka

Član 331. (član 292. PZ)

Budući supružnici podnose usmeni ili pismeni zahtev za zaključenje braka matičaru opštine u kojoj žele da zaključe brak.

O usmenom zahtevu budućih supružnika matičar sačinjava zapisnik.

Budući supružnici, uz zahtev za zaključenje braka, podnose izvod iz matične knjige rođenih za svakog od njih, a po potrebi i dokaz o sprovedenom postupku davanja dozvole za zaključenje braka.

Ako je budući supružnik ranije bio u braku, podneće dokaz da je prethodni brak prestao ako ova činjenica nije upisana u matičnu knjigu rođenih.

Odbijanje zahteva za zaključenje braka

Član 332. (član 293. PZ)

Matičar utvrđuje, na osnovu izjava budućih supružnika, priloženih isprava i na drugi način, da li su ispunjeni svi uslovi za punovažnost braka predviđeni ovim zakonom.

Matičar će usmeno saopštiti podnosiocima zahteva da ne mogu zaključiti brak ako utvrdi da nisu ispunjeni svi uslovi za punovažnost braka predviđeni ovim zakonom.

Na njihovo traženje matičar je dužan da u roku od osam dana donese pismeno rešenje o odbijanju zahteva za zaključenje braka.

Žalbu protiv rešenja o odbijanju zahteva za zaključenje braka podnosioci zahteva mogu izjaviti ministarstvu nadležnom za porodičnu zaštitu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Prihvatanje zahteva za zaključenje braka

Član 333. (član 294. PZ)

Matičar određuje dan zaključenja braka u sporazumu sa budućim supružnicima kada utvrdi da su ispunjeni svi uslovi za punovažnost braka predviđeni ovim zakonom.

Upoznavanje sa pravnim posledicama zaključenja braka

Član 334. (član 295. PZ)

Matičar sa budućim supružnicima obavlja razgovor bez prisustva javnosti u kojem je dužan da ih upozna sa pravnim posledicama koje nastupaju zaključenjem braka.

Savetovanje u pogledu zdravlja

Član 335. (član 296. PZ)

Matičar će preporučiti budućim supružnicima da se do dana zaključenja braka uzajamno obaveste o stanju svog zdravlja, a po potrebi i da posete odgovarajuću medicinsku ustanovu, kako bi dobili potpunu informaciju o svim podacima koji se tiču njihovog zdravlja, dijagnoze i prognoze bolesti, lečenju i rezultatima lečenja.

Matičar će posebno preporučiti budućim supružnicima da se upoznaju sa mogućnostima i prednostima planiranja porodice.

Savetovanje u pogledu ličnih i imovinskih odnosa

Član 336. (član 297. PZ)

Matičar će preporučiti budućim supružnicima da posete bračno ili porodično savetovalište i da se upoznaju sa važnošću održavanja skladnih bračnih i porodičnih odnosa.

Matičar će preporučiti budućim supružnicima da se sporazumeju o prezimenu.

Odustajanje

Član 337. (član 298. PZ)

Ako se podnosioci zahteva ne pojave u dogovoreno vreme, a izostanak ne opravdaju, matičar će konstatovati da su odustali od zaključenja braka.

Mesto i način zaključenja braka

Član 338. (član 299. PZ)

Brak se zaključuje javno, na svečan način, u prostoriji posebno predviđenoj za tu namenu.

Prostorija predviđena za zaključenje braka mora biti prigodno uređena i u njoj mora biti istaknuta zastava Republike Srbije, a matičar preko grudi mora nositi lentu u bojama zastave Republike Srbije.

Matičar može, izuzetno, dozvoliti da se brak zaključi i na drugom mestu, ako za to postoje naročito opravdani razlozi, ako se obezbede uslovi u pogledu

svečanog izgleda prostorije i ako se time ne vređa dostojanstvo čina zaključenja braka.

Učesnici prilikom zaključenja braka

Član 339. (član 300. PZ)

Zaključenju braka prisustvuju budući supružnici, dva svedoka i matičar.

Svedok prilikom zaključenja braka može biti svako poslovno sposobno lice.

Zaključenje braka preko punomoćnika

Član 340. (član 301. PZ)

Opštinska uprava može, izuzetno, rešenjem dozvoliti da se brak zaključi u prisustvu jednog budućeg supružnika i punomoćnika drugog budućeg supružnika ako za to postoje naročito opravdani razlozi.

Punomoćje za zaključenje braka mora biti overeno i izdato samo radi zaključenja braka.

Punomoćje treba da sadrži lične podatke o vlastodavcu, punomoćniku i budućem supružniku koji će prisustvovati zaključenju braka, kao i datum overe punomoćja.

Punomoćje važi 90 dana od dana overavanja.

Žalbu protiv rešenja o odbijanju zahteva za zaključenje braka preko punomoćnika podnosioci zahteva mogu izjaviti ministarstvu nadležnom za porodičnu zaštitu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Čin zaključenja braka

Član 341. (član 302. PZ)

Zaključenje braka počinje utvrđivanjem identiteta budućih supružnika i izveštajem matičara da su oni pristupili zaključenju braka te da su za punovažnost njihovog braka ispunjeni svi uslovi predviđeni ovim zakonom.

Ako se brak zaključi preko punomoćnika, matičar će pročitati priloženo punomoćje.

Kada matičar utvrdi da na njegov izveštaj nema prigovora, na prigodan način će upoznati buduće supružnike sa pravima i dužnostima u braku, a zatim će svakog od njih pojedinačno upitati da li slobodno pristaje da zaključi brak sa onim drugim.

Posle datih potvrdnih izjava volje budućih supružnika matičar proglašava da je brak zaključen.

Posle proglašenja da je brak zaključen matičar će upitati supružnike kako glasi njihov sporazum o prezimenu.

Upisivanje braka u matičnu knjigu

Član 342. (član 303. PZ)

Zaključeni brak matičar upisuje u matičnu knjigu venčanih i u matičnu knjigu rođenih za oba supružnika.

Upis braka u matičnu knjigu venčanih potpisuju supružnici svojim imenom i novim prezimenom, punomoćnik svojim imenom i prezimenom pored ličnog imena supružnika koga zastupa, svedoci i matičar.

Posle potpisivanja matičar uručuje supružnicima izvod iz matične knjige venčanih.

Dostavljanje izveštaja o zaključenom braku

Član 343. (član 304. PZ)

Ako je mesto rođenja supružnika različito od mesta zaključenja braka, matičar dostavlja izveštaj o zaključenom braku nadležnom matičaru.

Ako je brak zaključio strani državljani, matičar će izvod iz matične knjige venčanih dostaviti ministarstvu nadležnom za pravosuđe, koje će o zaključenom braku obavestiti nadležno inostrano diplomatsko-konzularno predstavništvo u našoj zemlji.

Matičar će, u slučaju iz prethodnog stava, uz izvod iz matične knjige venčanih dostaviti i podatke o mestu prebivališta stranog državljanina u inostranstvu.

3. POSTUPAK PRIZNANJA OČINSTVA

Izjava o priznanju očinstva

Član 344. (član 305. PZ)

Izjava o priznanju očinstva daje se, po pravilu, matičaru koji vodi matičnu knjigu rođenih za dete i o njoj se sastavlja zapisnik.

Ako je izjava o priznanju očinstva data matičaru koji nije nadležan, kao i ako je izjava data pred organom starateljstva ili sudom, organ pred kojim je priznato očinstvo dužan je da bez odlaganja zapisnik ili ispravu koja sadrži izjavu o priznanju očinstva dostavi matičaru koji vodi matičnu knjigu rođenih za dete.

Izjava o priznanju očinstva ne može se dati preko zakonskog zastupnika ili punomoćnika.

Izjava o saglasnosti sa priznanjem očinstva

Član 345. (član 306. PZ)

Kada primi izjavu o priznanju očinstva, matičar je dužan da pozove majku i dete, odnosno majku ili dete, odnosno staraoca deteta, da u roku od 30 dana daju izjavu o saglasnosti sa priznanjem očinstva.

Ako je majka u prijavi rođenja deteta navela da ocem deteta smatra muškarca koji je kasnije priznao očinstvo, neće se tražiti njena saglasnost u smislu prethodnog stava.

Savetovanje oca

Član 346. (član 307. PZ)

Ako majka i dete, odnosno majka ili dete, odnosno staralac deteta, u roku od 30 dana od dana prijema poziva iz prethodnog člana ne daju nikakvu izjavu ili izjave da odbijaju davanje saglasnosti sa priznanjem očinstva, matičar je dužan da muškarca koji je priznao očinstvo pouči o njegovom pravu na utvrđivanje očinstva sudskom odlukom.

Savetovanje majke

Član 347. (član 308. PZ)

Kada majka prijavljuje rođenje deteta van braka, matičar je dužan da je pouči o njenom pravu da imenuje muškarca koga smatra ocem deteta.

Ako majka imenuje muškarca koga smatra ocem deteta, matičar je dužan da pozove tog muškarca da u roku od 30 dana dâ izjavu o priznanju očinstva.

Ako muškarac koga je majka imenovala ocem deteta u roku od 30 dana ne dâ nikakvu izjavu ili izjavi da on nije otac deteta, matičar je dužan da majku pouči o njenom pravu na utvrđivanje očinstva sudskom odlukom.

**Utvrđivanje ispunjenosti uslova za upis priznanja očinstva
u matičnu knjigu**

Član 348. (član 309. PZ)

Matičar utvrđuje, na osnovu izjava stranaka, priloženih isprava i na drugi način, da li su ispunjeni svi uslovi za upis priznanja očinstva u matičnu knjigu rođenih.

Matičar će usmeno saopštiti majci da muškarac za koga je ona navela da ga smatra ocem deteta nije priznao očinstvo i o tome će sačiniti službenu belešku.

Matičar će usmeno saopštiti muškarcu koji je priznao očinstvo da nisu ispunjeni svi zakonski uslovi za upis priznanja očinstva u matičnu knjigu rođenih i o tome će sačiniti službenu belešku.

Kada utvrdi da su ispunjeni svi zakonski uslovi, matičar će upisati priznanje očinstva u matičnu knjigu rođenih.

Upis priznanja očinstva u matičnu knjigu

Član 349. (član 310. PZ)

Priznanje očinstva upisuje matičar koji vodi matičnu knjigu rođenih za dete.

Posle upisa priznanja očinstva matičar uručuje ocu izvod iz matične knjige rođenih za dete.

4. POSTUPAK ZASNIVANJA USVOJENJA

Pokretanje postupka

Član 350. (član 311. PZ)

Postupak zasnivanja usvojenja mogu pokrenuti organ starateljstva po službenoj dužnosti, budući usvojioci i roditelji odnosno staralac deteta.

Zahtev usvojioca za zasnivanje usvojenja

Član 351. (član 312. PZ)

Budući usvojioci podnose pismeni zahtev za zasnivanje usvojenja organu starateljstva na čijem području oni imaju zajedničko prebivalište, odnosno boravište.

Strani državljani podnose pismeni zahtev za zasnivanje usvojenja preko ministarstva nadležnog za porodičnu zaštitu.

Budući usvojioci uz zahtev za zasnivanje usvojenja podnose izvod iz matične knjige rođenih za svakog od njih, kao i druge dokaze o svojoj podobnosti da usvoje dete (opšta podobnost usvojioca).

Zahtev roditelja ili staraoca deteta za zasnivanje usvojenja

Član 352. (član 313. PZ)

Roditelj ili staralac deteta podnosi pismeni zahtev za zasnivanje usvojenja organu starateljstva na čijem području dete ima prebivalište, odnosno boravište.

Roditelj ili staralac deteta uz zahtev za zasnivanje usvojenja podnosi izvod iz matične knjige rođenih za dete, kao i druge dokaze o podobnosti deteta da bude usvojeno (opšta podobnost usvojenika).

Kada primi zahtev roditelja za zasnivanje usvojenja, organ starateljstva dužan je da mu preporuči da se podvrgne psiho-socijalnom savetovanju u organu starateljstva, porodičnom savetovalištu ili u drugoj ustanovi koja je specijalizovana za posredovanje u porodičnim odnosima.

U primerenom roku nakon što je roditelju preporučeno psiho-socijalno savetovanje, organ starateljstva će pozvati roditelja i dete koje je navršilo 10. godinu života da pred njim daju pismene izjave o saglasnosti za usvojenje.

Nakon što roditelj da pismenu izjavu o saglasnosti za usvojenje, organ starateljstva je dužan da detetu postavi privremenog staraoca koji će ga zastupati u postupku zasnivanja usvojenja, OSIM AKO JE USVOJILAC SUPRUŽNIK ILI VANBRAČNI PARTNER RODITELJA DETETA ILI USVOJIOCA.

Opšta podobnost usvojioca i usvojenika

Član 353. (član 314. PZ)

Organ starateljstva utvrđuje da li su budući usvojioci podobni da usvoje dete (opšta podobnost usvojioca) i da li je dete podobno da bude usvojeno (opšta podobnost usvojenika) na osnovu izjava budućih usvojioca, roditelja ili staraoca deteta, samog deteta, na osnovu priloženih isprava i na drugi način.

Odluka o opštoj podobnosti donosi se na osnovu nalaza i stručnog mišljenja psihologa, pedagoga, socijalnog radnika, pravnika i lekara.

Nalaz i mišljenje iz prethodnog stava daju stručnjaci organa starateljstva.

Organ starateljstva može zatražiti nalaz i mišljenje i od stručnjaka porodičnih savetovališta ili drugih ustanova specijalizovanih za posredovanje u porodičnim odnosima, kao i od zdravstvenih ustanova.

Odbijanje zahteva za zasnivanje usvojenja

Član 354. (član 315. PZ)

Organ starateljstva donosi pismeno rešenje o odbijanju zahteva za zasnivanje usvojenja ako utvrdi da podnosioci zahteva nisu podobni za usvojioce (opšta podobnost usvojioca), odnosno da dete nije podobno da bude usvojeno (opšta podobnost usvojenika).

Organ starateljstva dužan je da rešenje iz prethodnog stava donese u roku od 60 dana od dana predaje urednog zahteva.

Žalbu protiv rešenja o odbijanju zahteva za zasnivanje usvojenja podnosioci zahteva mogu izjaviti ministarstvu nadležnom za porodičnu zaštitu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Jedinstveni lični registar usvojenja

Član 355. (član 316. PZ)

Kada utvrdi da su budući usvojioци podobni da usvoje dete (opšta podobnost usvojioca), odnosno da je dete podobno da bude usvojeno (opšta podobnost usvojenika), organ starateljstva dužan je da podatke o budućim usvojioциma odnosno budućem usvojeniku odmah unese u Jedinstveni lični registar usvojenja.

Jedinstveni lični registar usvojenja vodi ministarstvo nadležno za porodičnu zaštitu.

Jedinstveni lični registar usvojenja sadrži evidenciju podataka o budućim usvojioциma za koje je utvrđeno da su podobni da usvoje dete (opšta podobnost usvojioca) i deci za koju je utvrđeno da su podobna da budu usvojena (opšta podobnost usvojenika).

Način vođenja Jedinstvenog ličnog registra usvojenja propisuje ministar nadležan za porodičnu zaštitu.

Izbor budućih usvojioca

Član 356. (član 317. PZ)

Organ starateljstva koji je utvrdio opštu podobnost usvojenika bira buduće usvojioce na osnovu evidencije iz Jedinstvenog ličnog registra usvojenja i o tome donosi poseban zaključak.

Izbor budućih usvojioca ne vrši se ako dete usvaja supružnik ili vanbračni partner roditelja deteta, odnosno ako usvojeno dete usvaja supružnik ili vanbračni partner usvojioca deteta.

Izbor budućih usvojioca ne vrši se ako usvojioci i roditelj odnosno staratelj deteta sporazumno izvrše izbor i ako organ starateljstva proceni da je takav sporazum u najboljem interesu deteta.

Prilagođavanje

Član 357. (član 318. PZ)

Organ starateljstva koji je izabrao buduće usvojioce dužan je da im uputi dete radi uzajamnog prilagođavanja, osim ako je usvojilac strani državljanin.

Period prilagođavanja ne može trajati duže od šest meseci.

Organ starateljstva dužan je da nadzire uspešnost uzajamnog prilagođavanja budućih usvojioca i deteta te da o svojim ocenama sastavlja službene beleške (posebna podobnost usvojioca i usvojenika).

Alternativa: U stavu 1. brišu se reči „osim ako je usvojilac strani državljanin”.

Odbijanje zahteva za zasnivanje usvojenja

Član 358. (član 319. PZ)

Organ starateljstva donosi pismeno rešenje o odbijanju zahteva za zasnivanje usvojenja ako utvrdi da uzajamno prilagođavanje nije bilo uspešno.

Žalbu protiv rešenja o odbijanju zahteva za zasnivanje usvojenja podnosioci zahteva mogu izjaviti ministarstvu nadležnom za porodičnu zaštitu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Rešenje o usvojenju

Član 359. (član 320. PZ)

Organ starateljstva koji je izabrao buduće usvojioce donosi pismeno rešenje o usvojenju:

- 1) ako su buduću usvojioci podobni da usvoje dete (opšta podobnost usvojioca);
- 2) ako je dete podobno da bude usvojeno (opšta podobnost usvojenika) i

3) ako utvrdi da je uzajamno prilagođavanje budućih usvojioca i deteta bilo uspješno (posebna podobnost usvojioca i usvojenika).

Usvojenje je zasnovano danom donošenja rešenja o usvojenju.

Alternativa: Stav 2 se menja tako da glasi:

PROTIV REŠENJA O USVOJENJU MOŽE SE PODNETI ŽALBA MINISTARSTVU NADLEŽNOM ZA PORODIČNU ZAŠTITU U ROKU OD 8 (15) DANA OD DANA PRIJEMA REŠENJA.

USVOJENJE JE ZASNOVANO DANOM PRAVNO SNAŽNOSTI REŠENJA O USVOJENJU.

Napomena: Postavlja se pitanje da li da se obe vrste usvojenja zasnivaju rešenjem organa starateljstva, kao što je na pr. u pravu Crne Gore (čl. 142 Pz), Republike Srpske (čl. 166–167), Federacije BiH (čl. 111), Brčko Distrikta (čl. 94), ili rešenjem komisije za usvojenje kao u Makedoniji (čl. 141 Pz), ili to menjati tako da se samo potpuno usvojenje zasniva rešenjem organa starateljstva, a nepotpuno svečanim ugovorom sklopljenim pred organom starateljstva. U Hrvatskoj (čl. 141 Pz) i Sloveniji (čl. 150) je predviđeno samo potpuno usvojenje koje se u obe države zasniva odlukom organa starateljstva.

Upoznavanje sa pravnim posledicama

Član 360. (član 321. PZ)

Službeno lice organa starateljstva sa budućim usvojiocima obavlja razgovor bez prisustva javnosti u kojem je dužno da ih upozna sa pravnim posledicama koje nastupaju zasnivanjem usvojenja.

Službeno lice organa starateljstva može obaviti razgovor i sa detetom, ako je to u skladu sa godinama i zrelošću deteta, u kojem će ga podrobno obavestiti o predstojećem usvojenju.

Savetovanje

Član 361. (član 322. PZ)

Službeno lice organa starateljstva preporučice budućim usvojiocima da detetu saopšte istinu o njegovom poreklu što je pre moguće.

Službeno lice organa starateljstva dužno je da preporuči budućim usvojiocima da se podvrgnu i psiho-socijalnom savetovanju u organu starateljstva, porodičnom savetovaštu ili u drugoj ustanovi koja je specijalizovana za posredovanje u porodičnim odnosima.

Isključivanje javnosti

Član 362. (član 323. PZ)

U postupku zasnivanja usvojenja javnost je isključena.

Podaci iz evidencije i dokumentacije o usvojenju spadaju u službenu tajnu i nju su dužni da čuvaju svi učesnici u postupku kojima su ti podaci dostupni.

Zapisnik o usvojenju

Član 363

O ZASNIVANJU USVOJENJA VODI SE POSEBAN ZAPISNIK.

U ZAPISNIK O ZASNIVANJU POTPUNOG USVOJENJA UNOSE SE SVE PREDUZETE RADNJE I DATE IZJAVE A POSEBNO IZJAVA O LIČNOM IMENU USVOJENIKA.

U ZAPISNIK O ZASNIVANJU KOD NEPOTPUNOG USVOJENJA UNOSI SE I SPORAZUM USVOJIOCA I RODITELJA ODNOSNO STARAoca DETETA O LIČNOM IMENU I NASLEDNIM PRAVIMA USVOJENIKA.

ZAPISNIK POTPISUJU LICA KOJA SU PRILIKOM ZASNIVANJA USVOJENJA DALA IZJAVU, SLUŽBENO LICE ORGANA STARATELJSTVA KOJE VODI POSTUPAK I ZAPISNIČAR.

KOD ZASNIVANJA USVOJENJA U ZAPISNIK SE UNOSI NOVO PREZIME USVOJENIKA, AKO JE PREZIME PRILIKOM ZASNIVANJA USVOJENJA PROMENJENO.

U ZAPISNIK O ZASNIVANJU POTPUNOG USVOJENJA NE UNOSE SE PODACI O RODITELJU USVOJENIKA KOJI JE DAO SAGLASNOST ZA USVOJENJE SVOG DETETA BEZ OZNAČAVANJA USVOJIOCA.

KOD POTPUNOG USVOJENJA U MATICNU KNJIGU ROĐENIH USVOJILAC SE UPIŠUJE KAO RODITELJ USVOJENIKA.

Mesto i način uručivanja rešenja

Član 364. (član 324. PZ)

Rešenje o usvojenju uručuje se na svečan način lično usvojiocima i staraocu usvojenika.

Uručivanju rešenja iz prethodnog stava može prisustvovati i dete ako je to u skladu sa njegovim godinama i zrelošću.

Rešenje o novom upisu rođenja

Član 365. (član 325. PZ)

Na osnovu rešenja O POTPUNOM usvojenju organ starateljstva donosi rešenje o novom upisu rođenja usvojenika.

Rešenjem o novom upisu rođenja usvojenika podaci o roditeljima zame-
njuju se podacima o usvojiocima.

Rešenje o novom upisu konačno je i njime se poništava raniji upis rođe-
nja usvojenika.

ORGAN STARATELJSTVA DUŽAN JE PRAVOSNAŽNO REŠENJE O ZASNIVANJU NE-
POTPUNOG USVOJENJA ODMAH DOSTAVITI NADLEŽNOM MATIČARU RADI UPISA U
MATIČNU KNJIGU ROĐENIH.

Upisivanje i uvid u matičnu knjigu

Član 366. (član 326. PZ)

U SLUČAJU POTPUNOG USVOJENJA rešenje o novom upisu rođenja usvojeni-
ka dostavlja se bez odlaganja matičaru koji vodi matičnu knjigu rođenih za dete.

Posle novog upisa rođenja usvojenika pravo uvida u matičnu knjigu rođe-
nih za dete imaju samo dete i usvojioci deteta, A KOD NEPOTPUNOG USVOJENJA I
RODITELJI DETETA.

Pre nego što dozvoli detetu uvid u matičnu knjigu rođenih, matičar je du-
žan da uputi dete na psiho-socijalno savetovanje u organ starateljstva, porodič-
no savetovalište ili u drugu ustanovu koja je specijalizovana za posredovanje u
porodičnim odnosima.

Evidencija i dokumentacija o usvojenju

Član 367. (član 327. PZ)

Organ starateljstva dužan je da vodi evidenciju i dokumentaciju o usvoje-
noj deci.

Način vođenja evidencije i dokumentacije propisuje ministar nadležan za
porodičnu zaštitu.

Postupak zasnivanja hraniteljstva

Član 368. (član 328. PZ)

U postupku zasnivanja hraniteljstva shodno se primenjuju odredbe o po-
stupku zasnivanja usvojenja.

Način vođenja evidencije i dokumentacije o hraniteljstvu propisuje mini-
star nadležan za porodičnu zaštitu.

5. POSTUPAK STAVLJANJA POD STARATELJSTVO

Pokretanje postupka

Član 369. (član 329. PZ)

Postupak stavljanja pod starateljstvo pokreće organ starateljstva po službenoj dužnosti.

Inicijativu za pokretanje postupka stavljanja pod starateljstvo mogu da podnesu zdravstvene i obrazovne ustanove ili ustanove socijalne zaštite, pravosudni i drugi državni organi, udruženja i građani.

Mesna nadležnost

Član 370. (član 330. PZ)

U postupku stavljanja pod starateljstvo mesno je nadležan organ starateljstva prema mestu prebivališta, odnosno boravišta štićenika.

Mesna nadležnost za štićenika kome se ne mogu utvrditi ni prebivalište ni boravište određuje se prema mestu gde je štićenik nađen.

Isključivanje javnosti

Član 371. (član 331. PZ)

U postupku stavljanja pod starateljstvo javnost je isključena.

Podaci iz evidencije i dokumentacije o stavljanju pod starateljstvo spadaju u službenu tajnu i nju su dužni da čuvaju svi učesnici u postupku kojima su ti podaci dostupni.

Hitnost postupka

Član 372. (član 332. PZ)

Postupak stavljanja pod starateljstvo jeste hitan.

Privremeni zaključak o obezbeđenju smeštaja štićenika organ starateljstva dužan je da donese u roku od 24 sata od trenutka kada je obavešten o postojanju potrebe za starateljstvom.

Ako štićenik ima imovinu, organ starateljstva dužan je da izvrši popis imovine štićenika najkasnije u roku od osam dana od dana kada je obavešten o postojanju potrebe za starateljstvom.

Rešenje o stavljanju pod starateljstvo organ starateljstva dužan je da done-
se odmah, a najkasnije u roku od 30 dana od dana kada je obavešten o postojanja
potrebe za starateljstvom nad maloletnim detetom, odnosno od dana prijema
sudske odluke o lišenju poslovne sposobnosti punoletnog lica.

Rešenje o stavljanju pod starateljstvo

Član 373. (član 333. PZ)

Organ starateljstva donosi rešenje o stavljanju pod starateljstvo ako utvrdi
da za to postoje zakonski razlozi i bez odlaganja uručuje ga staraocu, kao i LICU
KOJE JE STAVLJENO POD STARATELJSTVO.

Ako štićenik ima imovinu, staraocu se uručuje i izveštaj stalne komisije za
popis i procenu vrednosti imovine štićenika, a sama imovina predaje mu se na
upravljanje i raspolaganje.

Rešenjem o stavljanju pod starateljstvo određuju se prava i dužnosti staraoca.

Uručivanjem rešenja o stavljanju pod starateljstvo smatra se da je staralac
upoznat sa svojim pravima i dužnostima (uvođenje staraoca u dužnost).

Žalbu protiv rešenja o stavljanju pod starateljstvo može izjaviti staralac,
LICE POD STARATELJSTVOM KOJE JE SPOSOBNO ZA RASUĐIVANJE I lice koje ima
pravni interes, ministarstvu nadležnom za porodičnu zaštitu u roku od 15 dana
od dana prijema rešenja.

Rešenje o postavljenju novog staraoca

Član 374. (član 334. PZ)

Organ starateljstva donosi rešenje o postavljenju novog staraoca ako utvrdi
da je prethodno postavljeni staralac razrešen dužnosti ili je umro.

Na rešenje iz prethodnog stava primenjuju se odredbe prethodnog člana.

Pritužba na rad staraoca

Član 375. (član 335. PZ)

Pritužbu na rad staraoca organu starateljstva mogu podneti štićenik koji je
sposoban za rasuđivanje i lice koje ima pravni interes.

Organ starateljstva dužan je da na pritužbu iz prethodnog stava odgovori
u roku od 15 dana od dana kada je pritužba primljena u organu starateljstva.

Rešenje o razrešenju staraoca

Član 376. (član 336. PZ)

Organ starateljstva donosi rešenje o razrešenju staraoca ako utvrdi da za to postoje zakonski razlozi i uručuje ga staraocu bez odlaganja.

Žalbu protiv rešenja o razrešenju staraoca može izjaviti staralac, odnosno lice koje ima pravni interes, ministarstvu nadležnom za porodičnu zaštitu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Primopredaja između ranijeg i novog staraoca obavlja se po pravilima o stavljanju pod starateljstvo.

Rešenje o razrešenju staraoca

Član 377. (član 336. PZ)

Organ starateljstva donosi rešenje o razrešenju staraoca ako utvrdi da za to postoje zakonski razlozi i uručuje ga staraocu bez odlaganja.

Žalbu protiv rešenja o razrešenju staraoca može izjaviti staralac, LICE POD STARATELJSTVOM AKO JE SPOSOBNO ZA RASUĐIVANJE ODNOSNO lice koje ima pravni interes, ministarstvu nadležnom za porodičnu zaštitu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Primopredaja između ranijeg i novog staraoca obavlja se po pravilima o stavljanju pod starateljstvo.

Rešenje o prestanku starateljstva

Član 378. (član 337. PZ)

Organ starateljstva donosi rešenje o prestanku starateljstva ako utvrdi da za to postoje zakonski razlozi i uručuje ga bez odlaganja staraocu i štićeniku.

Žalbu protiv rešenja o prestanku starateljstva mogu izjaviti staralac i štićenik koji je sposoban za rasuđivanje, odnosno lice koje ima pravni interes, ministarstvu nadležnom za porodičnu zaštitu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Pritužba na rad organa starateljstva

Član 379. (član 338. PZ)

Pritužbu na rad organa starateljstva mogu podneti staralac, štićenik koji je sposoban za rasuđivanje i lice koje ima pravni interes.

Pritužba se podnosi ministarstvu nadležnom za porodičnu zaštitu.

Ministarstvo nadležno za porodičnu zaštitu koje je dužno da odgovori na pritužbu u roku od 30 dana od dana prijema pritužbe.

Upisivanje u matičnu knjigu

Član 380. (član 339. PZ)

Konačno rešenje o stavljanju pod starateljstvo odnosno konačno rešenje o prestanku starateljstva dostavlja se bez odlaganja matičaru koji vodi matičnu knjigu rođenih za štićenika.

Ako štićenik ima nepokretnosti, rešenje iz prethodnog stava upisuje se i u javni registar prava na nepokretnostima.

Evidencija i dokumentacija o stavljanju pod starateljstvo

Član 381. (član 340. PZ)

Organ starateljstva dužan je da vodi evidenciju i dokumentaciju o štićenicima.

Način vođenja evidencije i dokumentacije propisuje ministar nadležan za porodičnu zaštitu.

Drugi postupci pred organom starateljstva

Član 382. (član 341. PZ)

Organ starateljstva vodi i druge postupke, u skladu sa zakonom.

Organ starateljstva rešenjem odlučuje o merama preventivnog ili korektivnog nadzora nad vršenjem roditeljskog prava odnosno o određivanju i promeni ličnog imena deteta.

Žalbu protiv rešenja iz prethodnog stava mogu izjaviti roditelji deteta ministarstvu nadležnom za porodičnu zaštitu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

NAPOMENA: Ima mišljenja da odredbe o posebnim postupcima u vezi sa porodičnopravnim sporovima treba uneti u Zakon o parničnom postupku. O tom pitanju biće dragocena mišljenja u predstojećoj stručnoj javnoj raspravi.

SADRŽAJ

UVODNE NAPOMENE	3
Prvi deo	
OSNOVNE ODREDBE	11
Drugi deo	
BRAK	
I. ZAKLJUČENJE BRAKA	15
1. USLOVI ZA ZAKLJUČENJE BRAKA	15
2. SMETNJE I ZABRANE ZA ZAKLJUČENJE BRAKA	15
II. PRAVA, DUŽNOSTI I SLOBODE SUPRUŽNIKA	17
III. PRESTANAK BRAKA	19
1. NIŠTAVOST BRAKA	19
2. RUŠLJIVOST BRAKA	20
3. RAZVOD BRAKA	21
Treći deo	
ODNOSI DETETA I RODITELJA	
I. PORODIČNI STATUS DETETA	23
1. MATERINSTVO I OČINSTVO	23
2. MATERINSTVO I OČINSTVO U SLUČAJU ZAČEĆA UZ BIOMEDICINSKU POMOĆ	27
II. DETE POD RODITELJSKIM STARANJEM	31
1. PRAVA DETETA	31
2. RODITELJSKO PRAVO	36
2.1. Sadržina roditeljskog prava	36
2.2. Vršenje roditeljskog prava	38
2.3. Nadzor nad vršenjem roditeljskog prava	41
2.4. Lišenje roditeljskog prava	42
2.5. Prestanak roditeljskog prava	44
2.6. Produženje roditeljskog prava	44

Četvrti deo
USVOJENJE

I. ZASNIVANJE USVOJENJA	47
1. NADLEŽNOST	47
2. OPŠTA PODOBNOST USVOJENIKA	47
3. OPŠTA PODOBNOST USVOJIOCA	49
II. VRSTE I DEJSTVA USVOJENJA	51
III. PRESTANAK USVOJENJA	52
1. RASKID NEPOTPUNOG USVOJENJA	54

Peti deo
HRANJENIŠTVO

I. ZASNIVANJE HRANJENIŠTVA	57
1. OPŠTA PODOBNOST HRANJENIKA	57
2. OPŠTA PODOBNOST HRANIOCA	59
II. DEJSTVA HRANJENIŠTVA	59
III. PRESTANAK HRANJENIŠTVA	60

Šesti deo
STARATELJSTVO

I. STAVLJANJE POD STARATELJSTVO	63
II. STARALAC	63
1. POSTAVLJANJE STARAOCIA	63
2. RAZREŠENJE STARAOCIA	66
III. DEJSTVA STARATELJSTVA	66
1. DUŽNOSTI STARAOCIA	66
2. PRAVA STARAOCIA	70
IV. PRESTANAK STARATELJSTVA	70

Sedmi deo
IZDRŽAVANJE

I. IZDRŽAVANJE SUPRUŽNIKA	73
II. IZDRŽAVANJE VANBRAČNOG PARTNERA	73
III. IZDRŽAVANJE MAJKE DETETA	74
IV. IZDRŽAVANJE DETETA, RODITELJA I DRUGIH SRODNIKA	74
V. ODREĐIVANJE I PRESTANAK IZDRŽAVANJA	76

Osmi deo
IMOVINSKI ODNOSI

I. IMOVINSKI ODNOSI SUPRUŽNIKA	81
1. POSEBNA IMOVINA	81
2. ZAJEDNIČKA IMOVINA	82
2.1. Deoba zajedničke imovine	83
2.2. Odgovornost za obaveze	86
3. UGOVORI SUPRUŽNIKA	86
II. IMOVINSKI ODNOSI VANBRAČNIH PARTNERA	90
III. IMOVINSKI ODNOSI DETETA I RODITELJA	90
IV. IMOVINSKI ODNOSI ČLANOVA PORODIČNE ZAJEDNICE	91

Deveti deo ZAŠTITA OD NASILJA U PORODICI	95
---	----

Deseti deo
POSEBNI POSTUPCI U PORODIČNO PRAVNIM SPOROVIMA

I. POSTUPAK PRED SUDOM	99
1. ZAJEDNIČKE ODREDBE	99
2. POSTUPAK U BRAČNIM PARNICAMA	101
2.1. Postupak posredovanja	105
2.2. Mirenje	107
2.3. Poravnanje	108
3. POSTUPAK U SPORU O MATERINSTVU I OČINSTVU	110
4. POSTUPAK U PARNICI ZA ZAŠTITU PRAVA DETETA I U PARNICI ZA VRŠENJE ODNOSNO LIŠENJE RODITELJSKOG PRAVA	115
5. POSTUPAK U SPORU ZA PONIŠTENJE USVOJENJA	119
6. POSTUPAK U PARNICI ZA IZDRŽAVANJE	120
7. POSTUPAK U PARNICAMA ZA ZAŠTITU OD NASILJA U PORODICI	121
II. POSTUPAK PRED ORGANOM UPRAVE	123
1. ZAJEDNIČKE ODREDBE	123
2. POSTUPAK ZAKLJUČENJA BRAKA	123
3. POSTUPAK PRIZNANJA OČINSTVA	127
4. POSTUPAK ZASNIVANJA USVOJENJA	129
5. POSTUPAK STAVLJANJA POD STARATELJSTVO	136

CIP